

Skolväsendet

Sammanfattning

Utbildningsutskottet behandlar i detta betänkande 239 motionsyrkanden om skolväsendet från allmänna motionstiden 2012 och 2013. Av dessa behandlas 84 förenklat eftersom de i huvudsak överensstämmer med motionsförslag som har behandlats tidigare under valperioden.

Motionerna avser bl.a. skolpolitik och skolreformer, kommunernas resurstilldelning, fristående skolor, riksinternatskolor, skolplikt och rätt till utbildning, skolans värdegrund, nationella prov, lärarfrågor, bedömning och betygssättning, fortbildning av skolans personal, vissa undervisningsämnen, kvalitet, inflytande, skolbibliotek, it i skolan, lärverktyg, studie- och yrkesvägledning, elevhälsa, arbetsmiljö, kränkande behandling, jämställdhet och genuspedagogik.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden och hänvisar i huvudsak till gällande bestämmelser, aviserade och beslutade propositioner, planerade eller vidtagna åtgärder, pågående arbete och utskottets tidigare ställningstaganden.

I betänkandet finns 70 reservationer (S, MP, SD och V) och två särskilda yttranden (V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	14
Ärendet och dess beredning	14
Bakgrund	14
Utskottets överväganden	16
Skolpolitik och skolreformer	16
Resurser efter behov	24
Val av skola	31
Förutsättningar för fristående skolor	33
Godkännande av enskild som huvudman	38
Riksinternatskolor	44
Tillsyn av skolväsendet	46
Entreprenad	48
Skolplikt och rätt till utbildning	50
Skolans värdegrund m.m.	54
Nationella prov	58
Lärarna i skolväsendet	62
Karriäransättningar	64
Lärarlegitimationen	68
Lärarnas uppgifter	71
Fortbildning av skolans personal	75
Undervisningens nivå och innehåll	77
Kvalitet och inflytande	81
Skolbibliotek	85
It i skolan	87
Lärverktyg	91
Studie- och yrkesvägledning	93
Elevhälsa	96
Arbetsmiljö	99
Kränkande behandling	102
Jämställdhet	106
Motioner som bereds förenklat	110
Reservationer	112
1. Skolpolitik och skolreformer, punkt 1 (S)	112
2. Skolpolitik och skolreformer, punkt 1 (MP)	113
3. Skolpolitik och skolreformer, punkt 1 (SD)	114
4. Skolpolitik och skolreformer, punkt 1 (V)	115
5. Framtidens lärande och en likvärdig skola, punkt 2 (S, MP)	116
6. Resurser efter behov, punkt 3 (S, MP, V)	117
7. Nationella regler för resursfördelningen till skolan, punkt 4 (V)	117
8. Resurser till gymnasieskolor, punkt 5 (S)	118
9. Likvärdighetsarbete för elever med hörselnedsättning, punkt 6 (MP)	119
10. Lokal fond för särskilt stöd, punkt 7 (MP)	119
11. Val av skola, punkt 8 (V)	120

12. Förutsättningar för fristående skolor, punkt 9 (MP)	120
13. Förutsättningar för fristående skolor, punkt 9 (SD)	121
14. Modernare regelverk för fristående skolor, punkt 10 (S, MP)	122
15. Godkännande av enskild som huvudman, punkt 11 (S)	123
16. Godkännande av enskild som huvudman, punkt 11 (MP)	124
17. Godkännande av enskild som huvudman, punkt 11 (SD)	125
18. Godkännande av enskild som huvudman, punkt 11 (V)	126
19. Skolinspektionens tillståndsprövning, punkt 12 (MP, V)	127
20. Riksinternatskolor, punkt 13 (S, MP, V)	128
21. Tillstånd och elevavgifter för riksinternatskolor, punkt 14 (MP)	129
22. Skolplikt och rätt till utbildning, punkt 17 (MP)	130
23. Skolans värdegrund m.m., punkt 18 (MP)	130
24. Skolans värdegrund m.m., punkt 18 (SD)	131
25. Nationella prov, punkt 19 (MP)	132
26. Antalet nationella prov, punkt 20 (MP, V)	133
27. En nationell samling för läraryrket, punkt 21 (S, MP)	133
28. Lärarna i skolväsendet, punkt 22 (S)	134
29. Lärarna i skolväsendet, punkt 22 (MP)	134
30. Karriäranställningar, punkt 23 (S)	135
31. Karriäranställningar, punkt 23 (MP)	136
32. Karriärvägar för förskollärare, punkt 24 (S, MP, V)	137
33. Lärarlegitimationen, punkt 25 (MP)	137
34. Lärarnas administrativa uppgifter, punkt 26 (S)	138
35. Lärarnas administrativa uppgifter, punkt 26 (MP)	138
36. Bedömning och betygssättning, punkt 27 (MP)	139
37. Fortbildning av skolans personal, punkt 28 (MP)	140
38. Fortbildning av skolans personal, punkt 28 (V)	140
39. Kollegialt lärande, punkt 29 (MP)	141
40. Utmaningar för duktiga elever, punkt 30 (S)	141
41. Vissa undervisningsämnen, punkt 31 (MP)	142
42. Vissa undervisningsämnen, punkt 31 (V)	143
43. Kvalitet, punkt 32 (V)	143
44. Lokala styrelser, punkt 33 (S)	144
45. Elevmajoritet i lokala styrelser, punkt 34 (S, MP, V)	144
46. Elevinflytande i grundskolan, punkt 35 (S, MP)	145
47. Elevinflytande i gymnasieskolan, punkt 36 (MP, V)	145
48. Studiero, punkt 37 (S)	146
49. Biblioteksstrategi, punkt 38 (S, MP)	146
50. Definition av skolbibliotek, punkt 39 (MP, V)	147
51. Bemanning av skolbibliotek, punkt 40 (MP)	148
52. It i skolan, punkt 41 (S)	148
53. It i skolan, punkt 41 (V)	149
54. Lärverktyg, punkt 42 (MP)	149
55. Lärverktyg, punkt 42 (V)	150
56. Studie- och yrkesvägledning, punkt 43 (S)	151
57. Studie- och yrkesvägledning, punkt 43 (MP)	152
58. En modern elevhälsa, punkt 44 (S, MP)	153
59. Elevhälsovård, punkt 45 (MP)	153
60. Arbetsmiljö, punkt 46 (SD)	155

61. Kränkande behandling, punkt 47 (S, MP)	155
62. Kränkande behandling, punkt 47 (SD)	156
63. Lex Sarah, punkt 48 (S, MP, V)	157
64. Jämställdhet, punkt 49 (S)	157
65. Jämställdhet, punkt 49 (MP)	158
66. Jämställdhet, punkt 49 (V)	159
67. Genusperspektiv i styrdokument, punkt 50 (MP, V)	159
68. Genuspedagoger, punkt 51 (MP, V)	160
69. Genuspedagogik, punkt 52 (SD)	161
70. Genuspedagogik, punkt 52 (V)	161
Särskilda yttranden	163
1. Modernare regelverk för fristående skolor, punkt 10 (V)	163
2. Godkännande av enskild som huvudman, punkt 11 (V)	163
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	164
Motion från allmänna motionstiden hösten 2012	164
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	164
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 53	187

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skolpolitik och skolreformer

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub245 av Helene Petersson i Stockaryd (S),
 2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 8,
 2013/14:Ub430 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2,
 2013/14:Ub450 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S),
 2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 1,
 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 1, 2 och 13,
 2013/14:N210 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 10 och
 2013/14:N333 av Christer Nylander (FP) yrkande 7.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP)

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (V)

2. Framtidens lärande och en likvärdig skola

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 12 och
 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 5 (S, MP)

3. Resurser efter behov

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub376 av Mats Pertoft (MP),
 2013/14:Ub502 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 4,
 2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 16,
 2013/14:Ub567 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 3 och
 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 6.

Reservation 6 (S, MP, V)

4. Nationella regler för resursfördelningen till skolan

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 6.

Reservation 7 (V)

5. Resurser till gymnasieskolor

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 14.

Reservation 8 (S)

6. Likvärdighetsarbete för elever med hörselnedsättning

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub430 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 4.

Reservation 9 (MP)

7. Lokal fond för särskilt stöd

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 17.

Reservation 10 (MP)

8. Val av skola

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 7 och

2013/14:Ub447 av Fredrik Schulte (M) yrkande 5.

Reservation 11 (V)

9. Förutsättningar för fristående skolor

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub409 av Mats Pertoft och Jabar Amin (båda MP),

2013/14:Ub474 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 2 och 4
samt

2013/14:Ub551 av Teres Lindberg m.fl. (S).

Reservation 12 (MP)

Reservation 13 (SD)

10. Modernare regelverk för fristående skolor

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 21 och 26 samt

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 23.

Reservation 14 (S, MP)

11. Godkännande av enskild som huvudman

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Fi271 av Lars Johansson m.fl. (S) yrkande 4,

2013/14:Fi283 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 6,

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 2, 4 och
5,

2013/14:Ub397 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 1,

2013/14:Ub447 av Fredrik Schulte (M) yrkande 6,

2013/14:Ub452 av Lars Eriksson m.fl. (S),

2013/14:Ub474 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5,

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 22, 24 och
25 samt

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 24.

Reservation 15 (S)

Reservation 16 (MP)

Reservation 17 (SD)

Reservation 18 (V)

12. Skolinspektionens tillståndsprovning

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 1 och 3.

Reservation 19 (MP, V)

13. Riksinternatskolor

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub429 av Peter Hultqvist och Carin Runeson (båda S),

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 23 och

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 25.

Reservation 20 (S, MP, V)

14. Tillstånd och elevavgifter för riksinternatskolor

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub318 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 1, 3 och 4.

Reservation 21 (MP)

15. Tillsyn av skolväsendet

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub358 av Jenny Petersson (M) och

2013/14:Ub563 av Krister Hammarbergh (M).

16. Entreprenad

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub447 av Fredrik Schulte (M) yrkande 7.

17. Skolplikt och rätt till utbildning

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub239 av Gustaf Hoffstedt (M),

2013/14:Ub325 av Anders Ahlgren och Helena Lindahl (båda C),

2013/14:Ub381 av Mats Pertoft (MP),

2013/14:Ub407 av Nina Lundström (FP),

2013/14:Ub426 av Olle Thorell (S) och

2013/14:Ub532 av Eva Bengtson Skogsberg (M).

Reservation 22 (MP)

18. Skolans värdegrund m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub464 av Mikael Oscarsson (KD),

2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 12 och 15–

18 samt

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 7 och 8.

Reservation 23 (MP)

Reservation 24 (SD)

19. Nationella prov

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub413 av Andreas Carlson (KD),

2013/14:Ub533 av Finn Bengtsson och Jessika Vilhelmsson (båda M) och

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 25 (MP)

20. Antalet nationella prov

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 9 och

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 4.

Reservation 26 (MP, V)

21. En nationell samling för läraryrket

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 27 (S, MP)

22. Lärarna i skolväsendet

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub453 av Margareta B Kjellin (M),

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 7 och

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 5.

Reservation 28 (S)

Reservation 29 (MP)

23. Karriäranställningar

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 9 och

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 10 och 12–14.

Reservation 30 (S)

Reservation 31 (MP)

24. Karriärvägar för forskollärare

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 8.

Reservation 32 (S, MP, V)

25. Lärarlegitimationen

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub251 av Pia Nilsson (S) och

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 15 och 17.

Reservation 33 (MP)

26. Lärarnas administrativa uppgifter

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 11 och

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 1, 6 och 7.

Reservation 34 (S)

Reservation 35 (MP)

27. Bedömning och betygssättning

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 3 och 8.

Reservation 36 (MP)

28. Fortbildning av skolans personal

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Kr257 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 7,

2013/14:Ub243 av Christer Winbäck (FP),

2013/14:Ub499 av Kerstin Engle m.fl. (S) yrkande 2 och

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 13.

Reservation 37 (MP)

Reservation 38 (V)

29. Kollegialt lärande

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub562 av Krister Hammarbergh (M) och

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 20.

Reservation 39 (MP)

30. Utmaningar för duktiga elever

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 15 och

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 16.

Reservation 40 (S)

31. Vissa undervisningsämnen

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14,

2013/14:Ub276 av Hillevi Larsson (S) yrkande 1,

2013/14:Ub304 av Hans Rothenberg (M),

2013/14:Ub506 av Kerstin Lundgren (C),

2013/14:Ub543 av Veronica Palm (S) och

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 11.

Reservation 41 (MP)

Reservation 42 (V)

32. Kvalitet

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 14.

Reservation 43 (V)

33. Lokala styrelser

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 34.

Reservation 44 (S)

34. Elevmajoritet i lokala styrelser

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 28.

Reservation 45 (S, MP, V)

35. Elevinflytande i grundskolan

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 35.

Reservation 46 (S, MP)

36. Elevinflytande i gymnasieskolan

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub395 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 5 och

2013/14:Ub415 av Henrik Ripa (M).

Reservation 47 (MP, V)

37. Studiero

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 29.

Reservation 48 (S)

38. Biblioteksstrategi

Riksdagen avslår motion

2013/14:Kr339 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) yrkande 24.

Reservation 49 (S, MP)

39. Definition av skolbibliotek

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 13.

Reservation 50 (MP, V)

40. Bemanning av skolbibliotek

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 51 (MP)

41. It i skolan

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ju389 av Irene Oskarsson (KD) yrkande 1,

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 11 och

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 18.

Reservation 52 (S)

Reservation 53 (V)

42. Lärverktyg

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub375 av Mats Pertoft (MP),

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 10 och

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 12 och 15.

Reservation 54 (MP)

Reservation 55 (V)

43. Studie- och yrkesvägledning

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 5,

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 12 och

2013/14:A398 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 20.

Reservation 56 (S)

Reservation 57 (MP)

44. En modern elevhälsa

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub201 av Jonas Eriksson och Mats Pertoft (båda MP),

2013/14:Ub386 av Ellen Juntti (M),

2013/14:Ub399 av Anne Marie Brodén (M),

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 28,

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 26 och

2013/14:Ub579 av Tomas Eneroth m.fl. (S).

Reservation 58 (S, MP)

45. Elevhälsovård

Riksdagen avslår motion

2013/14:So664 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkandena 6, 7 och 9.

Reservation 59 (MP)

46. Arbetsmiljö

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub208 av Hillevi Larsson (S) yrkande 3 och

2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 21.

Reservation 60 (SD)

47. Kränkande behandling

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub401 av Anne Marie Brodén (M),

2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 4,

2013/14:Ub527 av Arhe Hamednaca (S),

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 30,

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 27 och

2013/14:Ub575 av Johnny Skalin (SD).

Reservation 61 (S, MP)

Reservation 62 (SD)

48. Lex Sarah

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 31 och

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 31.

Reservation 63 (S, MP, V)

49. Jämställdhet

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub393 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 6,

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 14 och

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 32.

Reservation 64 (S)

Reservation 65 (MP)

Reservation 66 (V)

50. Genusperspektiv i styrdokument

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub393 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 67 (MP, V)

51. Genuspedagoger

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub393 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 3 och 4.

Reservation 68 (MP, V)

52. Genuspedagogik

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub393 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 5,

2013/14:Ub499 av Kerstin Engle m.fl. (S) yrkande 1 och

2013/14:A405 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 69 (SD)

Reservation 70 (V)

53. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 3 april 2014

På utbildningsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Betty Malmberg (M), Louise Malmström (S), Jan Ericson (M), Thomas Strand (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (FP), Yvonne Andersson (KD), Carina Herrstedt (SD), Rossana Dinamarca (V), Cecilia Dalman Eek (S), Christer Nylander (FP) och Agneta Luttröpp (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 239 motionsyrkanden om skolväsendet från allmänna motionstiden 2012 och 2013, varav 84 yrkanden behandlas förenklat. En förteckning över behandlade förslag finns i bilaga 1.

Motionsyrkandena tar upp frågor om bl.a. skolpolitik och skolreformer, kommunernas resurstilldelning, fristående skolor, riksinternatskolor, skolplikt och rätt till utbildning, skolans värdegrund, nationella prov, lärarfrågor, bedömning och betygssättning, fortbildning av skolans personal, vissa undervisningsämnen, kvalitet, inflytande, skolbibliotek, it i skolan, lärmittlen, studie- och yrkesvägledning, elevhälsa, arbetsmiljö, kränkande behandling, jämställdhet och genuspedagogik.

Flera av motionsyrkandena tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat. En förteckning över dessa motionsyrkanden finns i bilaga 2.

Utbildningsutskottet informerades den 17 oktober 2013 av statssekreterare Bertil Östberg, Utbildningsdepartementet, om Skolinspektionens tillsyn, den 14 november 2013 av Hörselskadades Riksförbund om bristfällig ljudmiljö i skolorna samt av Friskolornas riksförbund och Skolinspektionen om skolors antagning av elever, den 5 december 2013 av riksrevisor Jan Landahl, Riksrevisionen, om tre rapporter inom ramen för granskningsstrategin Statens insatser på skolområdet (RiR 2013:11, RiR 2013:15 och RiR:2013:16) och den 12 december 2013 av generaldirektör Anna Ekström, Skolverket, om OECD-studien PISA 2012 (Programme for International Student Assessment). Utskottet anordnade den 18 februari 2014 en öppen utfrågning om PISA 2012 (2013/14:RFR12).

Bakgrund

Skolväsendet omfattar enligt skollagen (2010:800) skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare. I skolväsendet ingår också fritidshem. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna och av enskilda. Regelverket är så långt det är möjligt gemensamt för alla skolformer och huvudmän. I det här betänkandet behandlas skolformsövergripande frågor.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden från allmänna motions- tiden 2013 som rör specifika skolformer i egna betänkanden: betänkande 2013/14:UbU9 om förskolan, betänkande 2013/14:UbU10 om grundskolan och fritidshemmet, betänkande 2013/14:UbU11 om gymnasieskolan och betänkande 2013/14:UbU15 om vuxenutbildningen.

Utskottets överväganden

Skolpolitik och skolreformer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. stöd för framtidens lärande, en långsiktig skolpolitik, kunskap och uppföljning och skolans huvudmannaskap.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (MP), 3 (SD), 4 (V) och 5 (S, MP).

Motionerna

Satsningar för en kunskapsskola

En modern kunskapsskola med kvalitet och kreativitet i centrum bör skapas, enligt kommittémotion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 1. För att vända utvecklingen och höja Sveriges kompetens prioriterar motionärerna mindre klasser och tidiga insatser, att ge alla elever möjligheter att lyckas genom ökad likvärdighet och investeringar i lärarna genom en lärarmiljard.

Behovet av en långsiktig skolpolitik behandlas i motionens yrkande 2. Enligt motionärerna är det inte rimligt att ett barn som går i skolan i tolv år kan få uppleva fyra olika regeringar med helt olika skolpolitik under sin skoltid. Lärare och elever måste få arbetsro och veta vad som gäller. Motionärerna uttalar att Socialdemokraterna därför är beredda att ta ett långsiktigt ansvar för den svenska skolan i form av blocköverskridande överenskommelser.

I yrkande 13 framhåller motionärerna att det krävs ett nationellt ansvar för kunskapsuppföljning och resursfördelning. Ett program för kvalitetssäkring av den svenska skolan bör tas fram, med tydliga kvalitetsmått som alla skolor måste uppfylla. Dessutom bör system för uppföljning av elevernas kunskapsutveckling tas fram, och skolornas resultat bör utvärderas varje år. För de skolor som inte når kvalitetsmåten ska huvudmannen, kommunen eller den fristående skolan, ha en lagstiftad skyldighet att upprätta en handlingsplan som visar vilka åtgärder man avser att vidta för att förbättra resultaten. Skolor som inte möter kvalitetskraven ska ytterst kunna stängas.

Ett nationellt skolutvecklingscenter bör inrättas med Skolverket som huvudman, enligt kommittémotion 2013/14:Ub430 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2. Skolinspektionen gör ett viktigt arbete med att utvärdera kvaliteten i de svenska skolorna, men skolorna behöver enligt motionärerna ett tydligare stöd i sitt utvecklingsarbete än vad som i dag erbjuds.

I kommittémotion 2013/14:N210 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 10 anser motionärerna att den samlade kunskapen om den sociala ekonomins betydelse bör förankras inom utbildningsväsendets olika delar för att skapa kunskap och långsiktig hållbarhet. Motionärerna lyfter fram att olika verksamheter inom den sociala ekonomin har tillgodosett behov som varken den privata eller den offentliga sektorn lyckats åstadkomma.

I motion 2013/14:Ub450 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (S) begärs att det ska inrättas en kommission för att bl.a. över tid utjämna skillnader i kognitiv förmåga i befolkningen och motverka segregering och polarisering i kunskapssamhället. Motionärerna konstaterar att de elever som inte når upp till ett s.k. PISA-minimum kommer att få svårt att förstå och använda sig av mycket enkel information.

Framtidens lärande och en likvärdig skola

I kommittémotion 2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 12 uttalar motionärerna att det behövs en ny organisation som tar fram systematiska översikter av såväl nationell som internationell forskning inom lärandets område och sprider forskningsresultat så att de blir kända och kan komma till användning i Sveriges alla skolor. Motionärerna anser att det skolforskningsinstitut som enligt regeringens förslag ska inrättas även bör få i uppdrag att arbeta med skolutveckling, i nära samarbete med landets lärosäten, skolverk/skolinspektion samt kommuner och fristående skolor.

I kommittémotion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 5 uttalar motionärerna att Sverige bör föra en politik för såväl höga kunskapsresultat som en likvärdig skola där varje elev når målen och utvecklar sin fulla potential, eftersom det inte finns någon motsättning mellan höga kunskapsresultat och en likvärdig skola. För att höja skolresultaten för alla elever behöver skolan ha höga positiva förväntningar på alla elever och ett mer inkluderande förhållningssätt.

Skolans huvudmannaskap

I kommittémotion 2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 1 begärs att den svenska grundskolan, gymnasieskolan och komvux ska få ett statligt huvudmannaskap och att regeringen skyndsamt ska utreda hur övergången till ett statligt huvudmannaskap ska gå till. Motionärerna konstaterar att skolan inte är likvärdig eftersom barnen får olika kvalitet på sin utbildning beroende på var i landet de bor. Ett annat problem är det otydliga ledarskapet där stat och kommun delar på ansvaret.

Enligt kommittémotion 2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 8 bör det tillsättas en utredning med fokus på hur staten åter kan bli huvudman för den svenska skolan. Motionärerna anser att skolan på senare år har fjärrat sig alltmer från likvärdighet, att eleverna inte får den undervisning de behöver för att nå skolans mål och att det därför krävs en

omorientering av den svenska skolpolitiken. För att nationell likvärdighet i utbildningen ska kunna uppnås måste staten få en tydligare roll för att samordna och stödja skolans arbete.

I motion 2013/14:Ub245 av Helene Petersson i Stockaryd (S) anser motionären att man bör undersöka möjligheten att införa en regional nivå i skolsystemet som ska stödja kommunerna, ha direkt kontakt med skolcheferna, garantera likvärdigheten och stödja lärarna. På så sätt skulle man enligt motionären kunna få en likvärdig skola utan att lägga ansvaret på staten.

I motion 2013/14:N333 av Christer Nylander (FP) yrkande 7 framhåller motionären att det behövs ett statligt huvudmannaskap för att lyfta skolans status, kvalitet och likvärdighet och att man skulle kunna låta Skåne gå före och bli försöksområde för statligt huvudmannaskap.

Bakgrund och gällande rätt

Satsningar för en kunskapsskola

Gällande rätt

I 1 kap. 4 § skollagen (2010:800) anges de grundläggande syftena med utbildningen inom skolväsendet. I bestämmelsen stadgas bl.a. att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Vidare sägs att det i utbildningen ska tas hänsyn till barns och elevers olika behov och att barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsställande individer och medborgare.

Bestämmelsen är gemensam för hela skolväsendet och kompletteras för varje skolform av bestämmelser i respektive skolformskapitel i skollagen som anger syftet med utbildningen i den aktuella skolformen. Skolans kunskapsuppdrag beskrivs i läroplanerna samt i kurs- och ämnesplanerna för varje skolform.

I 1 kap. 9 § skollagen anges att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas. Begreppet ”likvärdig” innebär inte att utbildningen ska vara likformig i betydelsen likadan utan att kvaliteten i verksamheten ska vara så hög att de fastställda målen kan uppnås oavsett var i landet verksamheten bedrivs. Hur verksamheten ska utformas för att nå de fastställda målen kan variera beroende på lokala behov och förutsättningar. (Se prop. 2009/10:165 s. 638).

I 3 kap. 3 § skollagen finns en bestämmelse om barnens och elevernas lärande och personliga utveckling. I bestämmelsen sägs att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Regleringen innebär inte att huvudmannen kan nöja sig med att en elev når den lägsta godtagbara kunskapsnivån. Syftet är att markera att ambitionen måste vara högre än så. Tillgängliga resurser kan inte heller bara riktas mot de svagaste eleverna, utan även de som har lättare att nå utbildningens mål har rätt till ledning och stimulans för att utvecklas så långt som möjligt. (Se prop. 2009/10:165 s. 662.) Förutsättningen för att alla elever ska få möjlighet att nå målen för utbildningen är att särskilt stöd ges till de elever som av olika anledningar har svårt att nå målen (se prop. 2009/10:165 s. 286).

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen (se 4 kap. skollagen). Enligt skollagen ska det systematiska kvalitetsarbetet inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen, och detta ska dokumenteras. Skolverket har tagit fram allmänna råd med kommentarer, Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet, som även har publicerats i SKOLFS 2012:98. De allmänna råden, som riktar sig till huvudmän, förskolechefer och rektorer, gäller för samtliga skolformer och fritidshem och syftar till att ge vägledning till huvudmäns samt förskole- och skolenheters systematiska kvalitetsarbete för en ökad måloppfyllelse.

Pågående arbete

Regeringen gav den 22 mars 2012 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) i uppdrag att *utvärdera effekterna på elevernas kunskapsresultat* av den satsning att stödja ett urval av grundskolor (maximalt tio stycken) i utanförskapsområden som regeringen den 8 december 2011 gav Skolverket i uppdrag att genomföra (U2012/1875/S och U2011/6863/S). Satsningen beräknas pågå t.o.m. 2014 och syftar till att utveckla metoder för att stödja eleverna i deras kunskapsutveckling och därmed höja kunskapsresultaten. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 15 december 2015.

Regeringen gav därefter den 20 december 2012 med utgångspunkt i Utbildningsutskottets betänkande och tillkännagivande (2010/11:UbU7) IFAU i uppdrag att *utvärdera de senaste årens stora skolreformer* (U2012/7283/S och U2011/2269/S). IFAU ska sammanställa egenutvärderade och andras utvärderingar och uppdrag, som är relevanta för detta uppdrag. IFAU kan komplettera med nya studier för det fall det krävs för att kunna ge en samlad bild. Uppdraget är begränsat till att omfatta grund- och gymnasieskolan. IFAU ska i genomförandet av uppdraget, där det är möjligt,

särskilt beakta aspekter som betygsresultat och fullföljandet av utbildning, liksom kön, utländsk bakgrund och tid i Sverige. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 december 2014.

Utredningen om förbättrade resultat i grundskolan (U 2012:04) redovisade den 30 april 2013 uppdraget om att bedöma när de åtgärder som har vidtagits från 2007 och framåt för att höja kunskapsnivån och öka måluppfyllelsen i grundskolan kan förväntas få avsedd effekt (se SOU 2013:30). Utredaren konstaterade sammanfattningsvis att effekterna av de olika åtgärderna är osäkra och att det helt klart tar tid innan de kan förväntas få genomslag i de internationella studierna, att det tar olika lång tid för olika åtgärder och att det handlar om en successiv process. I utredningens slutbetänkande Utvärdera för utveckling – om utvärdering av skolpolitiska reformer (SOU 2014:12) understryks behovet av att beslut och reformer vilar på en ordentlig kunskapsgrund. Enligt utredningen bör det för varje åtgärd som vidtas tydligt framgå på vilket sätt åtgärden är tänkt att påverka skolan, och vad som styrker denna slutsats. Enligt utredningen har forskning och utvärdering en central roll både inför utformningen och vid utvärderingen av reformer.

För att fler lärare ska kunna gå vidare i karriären inom yrket och göra läraryrket mer attraktivt genomförs en *karriärutvecklingsreform för lärare* (prop. 2012/13:36, bet. 2012/13:UbU15, rskr. 2012/13:266). Syftet med reformen är att lärare ska få möjlighet att utveckla sin professionalism så att de i högre grad kan bidra till att elevernas resultat förbättras. Reformen förstärks genom att den fr.o.m. hösten 2014 omfattar lönepåslag till ca 15 000 förstelärartjänster. Från och med hösten 2016 föreslås motsvarande ökningarna omfattande ca 17 000 förstelärartjänster. (Se prop. 2013/14:1 utg.omr. 16, bet. 2013/14:UbU1, rskr. 2013/14:104.)

Regeringen bedömde i 2014 års budgetproposition att medel borde avsättas för att *utöka speciallärarutbildningen med 100 utbildningsplatser* fr.o.m. 2015. Regeringen uttalade i samband med detta att det för att möta elever i behov av särskilt stöd krävs en bred kompetens hos lärare i allmänhet och hos lärare med specialpedagogisk kompetens i synnerhet. Den komplexa problembilden och de sviktande skolresultaten för många av dessa elever medför att ytterligare kompetens på området bör finnas i skolan.

Regeringen beslutade den 6 mars 2014 att tillsätta en grundskoleutredning (dir. 2014:41). En särskild utredare ska föreslå hur en tioårig grundskola med obligatorisk skolstart från sex års ålder lämpligast skulle kunna införas. Utredaren ska vidare utreda och föreslå dels hur en förlängning av skolplikten med ett år för de elever i nuvarande årskurs 9 som inte når behörighet till gymnasieskolans nationella program kan utformas och införas, dels hur en obligatorisk sommarskola, riktad till samma elevgrupp och för elever i nuvarande årskurs 8 som löper risk att inte nå behörighet till gymnasieskolans nationella program, kan utformas och genomföras.

En särskild utredare har fått i uppdrag att förbereda och genomföra inrättandet av ett skolforskningsinstitut (se dir. 2014:7). Myndigheten ska ansvara för att systematiskt väga samman och sprida forskningsresultat som kan bidra till ökad kunskap om vetenskapligt väl underbyggda och effektiva metoder och arbetssätt i skolväsendet. Syftet är att öka måluppfyllelsen och förbättra kunskapsresultaten i skolan. Utredaren har i uppdrag att vidta de åtgärder som krävs för att myndigheten ska kunna inleda sin verksamhet den 1 januari 2015.

Regeringen föreslår i propositionen Tid för undervisning – lärares arbete med stöd, särskilt stöd och åtgärdsprogram (2013/14:160) ändringar i skollagen i syfte att förtydliga reglerna om stöd och särskilt stöd samt förenkla lärarnas arbete med åtgärdsprogram och annan dokumentation. Förslagen innebär bl.a. att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Bestämelsen om åtgärdsprogram ska ändras så att det blir tydligt att de behov som ska framgå av programmet är elevens behov av särskilt stöd. Det ska inte längre krävas att det i åtgärdsprogrammet anges hur uppföljningen och utvärderingen ska ske, utan det ska vara tillräckligt att ange vid vilken tidpunkt och vem som ansvarar för att det sker. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2014.

Regeringen har aviserat ett nytt kunskapsmål för läsning. Alla elever i årskurs 1 ska kunna läsa och förstå enklare texter. Genom ett nytt mål om läsförståelse för alla förstaklassare säkerställs att eleverna tidigt får hjälp. Genomförandet ska utredas och förslag lämnas senare i år (pressmeddelande från Utbildningsdepartementet den 24 mars 2014).

Internationella studier

PISA (Programme for International Student Assessment) är en internationell undersökning som har initierats av OECD. Undersökningen genomförs vart tredje år och undersöker genom prov och enkäter 15-åringars kunskaper i matematik, läsförståelse och naturvetenskap. I Skolverkets rapport 398 om PISA 2012 konstaterar Skolverket att det som framför allt utmärker resultaten från PISA 2012 är att de har försämrats ytterligare i samtliga tre kunskapsområden mellan 2009 och 2012. För första gången presterar svenska elever under OECD-genomsnittet i såväl matematik som läsförståelse och naturvetenskap. Skolverket konstaterar även att 2003 gick ungefär 4 procent av de svenska elever som deltog i PISA i fristående skolor, och att andelen ökade till 14 procent 2012. År 2003 var resultaten i matematik, enligt PISA, ungefär desamma för elever i fristående skolor som för elever i kommunala, men då den socioekonomiska nivån samtidigt var högre på de fristående skolorna var resultatet signifikant högre på kommunala skolor när hänsyn togs till skillnaden i socioekonomiska förhållanden. I PISA 2012 finns däremot enligt Skolverket inga signifikanta skillnader i resultat mellan kommunala och fristående skolor vare sig före

eller efter att hänsyn tagits till socioekonomiska skillnader. Skolverket noterar också att skillnaden i socioekonomisk nivå mellan fristående och kommunala skolor enligt PISA är mindre 2012 än vad den var 2003.

Skolverket konstaterar att det enligt den samfälliga forskningen (t.ex. Hattie, 2009) är det som sker i klassrummet, eller annorlunda uttryckt, kvaliteten i undervisningen, som är den enskilt mest betydelsefulla faktorn för elevers lärande och kunskapsutveckling. Det anges i rapporten att det är svårt att mäta undervisningens kvalitet men att det ändå är rimligt att anta att kvaliteten påverkas av flera direkta och indirekta faktorer. Hit hör bl.a. rekryteringen till läraryrket och lärarutbildningen, de förutsättningar lärarna får för undervisningen och läraryrkets status. Det finns en konflikt mellan det skenbara friutrymme som finns i skolans styrdokument och de reella möjligheterna att utnyttja detta friutrymme (Ringarp, 2011). Vidare anger Skolverket i rapporten att den senaste TIMSS-studien visade att svenska lärare i genomsnitt var både välutbildade och hade lång erfarenhet men att svenska lärare var mindre nöjda med sin arbetssituation än genomsnittet i jämförbara länder och att fler ångrade sitt yrkesval. Skolverket uppger att det inte är klart hur detta hänger ihop med kunskapsutvecklingen, men det finns anledning att vidare studera hur lärares utbildning, arbetssituation och yrkesstatus påverkar vad som sker i klassrummet.

På begäran av den svenska regeringen ska en internationell skolkommision bestående av internationella forskare och experter inrättas av OECD. Syftet är att analysera det svenska skolväsendets kvalitet med utgångspunkt i PISA-mätningen. Regeringen kommer att be OECD att utarbeta en s.k. landrapport för Sverige. Samtidigt inrättas ett utbildningsvetenskapligt råd som regeringen ska kunna samråda med i skolfrågor. Rådet tillsattes den 27 mars 2014 (dnr U2014/2461/S).

Skolans huvudmannaskap

Utredningen om skolans kommunalisering konstaterar i sitt betänkande Staten får inte abdikera – om kommunaliseringen av den svenska skolan (SOU 2014:5 s. 21) att kommunaliseringen bidrog till de försämrade studieresultaten och den försämrade likvärdigheten (i betydelsen större spridning av elevernas studieresultat) genom att staten och kommunerna inte gav lärarna nödvändiga arbetsförutsättningar.

Utredningen informerar även om att det inte ingår i utredningens uppdrag att uttala sig om huruvida staten ska återta huvudmannaskapet för de kommunala skolorna och kommunernas uppgifter i övrigt inom skolväsendet. En återgång till de ansvarsförhållanden och den centraliserade regelstyrning som rådde före kommunaliseringen är emellertid enligt utredningens mening inte ett realistiskt alternativ till dagens kommunala skola. (Se SOU 2014:5 s. 28.)

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att utbildningsväsendet står inför stora utmaningar. Inte minst visar den senaste PISA-undersökningen att den svenska skolan befinner sig i ett allvarligt läge när det gäller kunskapsutvecklingen för de svenska eleverna. Utskottet ser självfallet allvarligt på resultatför-sämringarna, som inte bara påverkar dessa elever utan även Sverige, men vill dock påpeka att de elever som deltog i PISA 2012 tillhör den sista årskullen elever som inte har omfattats av de viktiga skolreformer för ökad kunskap som beslutats de senaste åren.

Utskottet är medvetet om att det tar tid att förändra skolan och stödjer sig i detta avseende på den bedömning som görs av utredningen Förbättrade resultat i grundskolan, bl.a. det som framförs om att effekterna av skolreformerna kommer att ge resultat först om ett antal år och vikten av att beslut och reformer vilar på en ordentlig kunskapsgrund.

Utskottet anser att det nu är viktigt att fokusera på hur man ska lyfta de svenska skolresultaten. Utskottet tog därför initiativ till att genomföra en offentlig utfrågning om PISA-undersökningen den 18 februari 2014 med bl.a. Andreas Schleicher, Deputy Director Education and Skills, OECD som förste talare. Utskottet valde att lägga tyngdpunkten på en fördjupning av PISA-resultaten, både de internationella och svenska resultaten, för att belysa vikten av att de framtida förslagen som avser skolan grundar sig på forskning och beprövad erfarenhet.

Utskottet har den uppfattningen att det nu är viktigt med en ökad samsyn i skolfrågor mellan de politiska partierna men även mellan alla skolans aktörer för att kunna göra riktiga prioriteringar för framtidens skola. Utskottet vill därför betona att en viktig ingrediens för framsteg är att hålla fast vid en utbildningspolitik och ihärdigt genomdriva den under en längre tid. Utskottets mening är att det som är bestämt att gälla även ska återspeglas i det som faktiskt sker i klassrummen. Skolverket konstaterar också i sin rapport om PISA 2012 att det enligt den samfälliga forskningen är det som sker i klassrummet, dvs. kvaliteten i undervisningen, som är den enskilt mest betydelsefulla faktorn för elevers lärande och kunskapsutveckling.

Utskottet vill mot bakgrund av det sagda framhålla att regeringen sedan den första dagen i regeringsställning har arbetat för att återupprätta kunskapskolan. Det betyder bl.a. tidiga uppföljningar av elevernas resultat och tidiga insatser för att hjälpa eleverna, högre lärarkompetens och högre status för lärarkyrket. Regeringen har således påbörjat ett långsiktigt arbete för att bryta den negativa utveckling som sedan 1990-talet präglade svensk skola och satsar stora resurser på skola och utbildning. Utskottet vill även framhålla de ytterligare steg regeringen nu tar för att stärka skolan genom att utreda frågorna om en tioårig grundskola med skolstart vid sex års ålder, förlängd skolplikt för den som saknar behörighet till gymnasieskolan och obligatorisk sommarskola (se dir. 2014:41).

När det gäller frågor om kunskaper och uppföljning vill utskottet först upplysa om regleringen i skollagen som innebär att varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen med inriktning mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Regeringen har också gett IFAU i uppdrag att utvärdera effekterna på elevernas kunskapsresultat och att utvärdera de senaste årens stora skolreformer.

För att stärka den vetenskapliga basen när det gäller den svenska skolan och skolpolitiken inrättar regeringen även en internationell skolkommision som ska analysera det svenska skolväsendets kvalitet med utgångspunkt i PISA-mätningen och ett utbildningsvetenskapligt råd som regeringen ska kunna samråda med i skolfrågor. Dessutom kommer ett skolforskningsinstitut att inrättas, med uppdraget att sammanställa och föra ut kunskaper om effektiva metoder och arbetssätt till lärare (U2012/6610/S). Utskottet vill i sammanhanget framhålla att skolans resultat måste ses utifrån skolans uppdrag som helhet och anser att det därför är angeläget att invänta synpunkter från de aktuella organen.

När det slutligen gäller frågan om statligt huvudmannaskap för skolan vill utskottet framhålla att regeringens ståndpunkt är att inte vidta någon förändring av huvudmannaskapet för skolan under mandatperioden (se prop. 2010/11:1 s. 59).

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2013/14:Ub245 (S), 2013/14:Ub396 (V) yrkande 8, 2013/14:Ub430 (MP) yrkande 2, 2013/14:Ub450 (S), 2013/14:Ub473 (SD) yrkande 1, 2013/14:Ub568 (S) yrkande 12, 2013/14:Ub569 (S) yrkandena 1, 2, 5 och 13 samt 2013/14:N210 (MP) yrkande 10.

Resurser efter behov

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. att resursfördelningen till utbildningen inom skolväsendet ska utgå från elevernas olika förutsättningar och behov.

Jämför reservationerna 6 (S, MP, V), 7 (V), 8 (S), 9 (MP) och 10 (MP).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2013/14:Ub502 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 4 ska resurser fördelas till förskolorna och barnen efter förutsättningar och behov. Motionärerna framhåller att resurserna inte differentieras tillräckligt, utan att de flesta kommuner fördelar pengar till förskolorna huvudsakligen utifrån hur många barn de har och utan att ta hänsyn till

behoven i barngruppen. Motionärerna pekar på att Skolverket i sin lägesbedömning för 2013 slår fast att detta bidrar till att öka ojämlikheten i den svenska skolan. Motionärerna uttalar att det inte får fortsätta.

I kommittémotion 2013/14:Ub567 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 3 begärs att resurser ska fördelas till skolan och eleverna efter deras behov. Motionärerna konstaterar att de flesta kommuner fördelar pengar till skolorna huvudsakligen utifrån hur många elever de har, utan att ta hänsyn till behoven i elevgruppen. Resurserna differentieras inte tillräckligt mycket med tanke på de stora skillnader som finns i förskolornas och skolornas förutsättningar för den verksamhet de bedriver. Skollagen måste därför ändras.

Även kommittémotion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 6 behandlar frågan om att resurser ska fördelas till skolorna och eleverna efter behov.

I kommittémotion 2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 16 begärs att resursfördelningen ska utgå från socioekonomiska faktorer för att motverka ytterligare segregation, stärka likvärdigheten och möjliggöra för huvudmännen att fullfölja skolans kompensatoriska uppdrag. Motionärerna vill att Skolverket ska få i uppdrag att konstruera en ny modell för resursfördelning utifrån socioekonomiska faktorer samt att det ska införas krav i skollagen på att modellen ska tillämpas.

I kommittémotion 2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 6 begärs att det ska införas nationella regler för resursfördelningen till skolan där hänsyn tas till elevernas klassbakgrund, föräldrarnas utbildningsnivå, utländsk bakgrund m.m. Motionärerna framhåller att skolan ska vara likvärdig, vilket innebär att resursfördelningen måste ta hänsyn till elevernas behov, och pekar på att de fristående skolorna blir överkompenserade men att även systemet för fördelning av resurser i kommunernas egna skolor behöver ses över och förändras.

Motion 2013/14:Ub376 av Mats Pertoft (MP) behandlar behovet av att det förtydligas att tilläggsbeloppet för elever med särskilda behov även kan avse åtgärder i undervisningssituationen.

Resurser till gymnasieskolor

I kommittémotion 2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 14 begär motionärerna att resurser ska fördelas till gymnasieskolor efter elevernas förutsättningar och behov. Motionärerna anser att eleverna behöver få stöd och resurser efter behov bl.a. genom stöd av studie- och yrkesvägledare, så att den elev som inte klarar en kurs omedelbart ska erbjudas stöd för att klara kursen och att skolorna noga bör följa elevernas resultat och analysera varför elever avbryter sin utbildning.

Likvärdighetsarbete för elever med hörselnedsättning

I kommittémotion 2013/14:Ub430 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 4 begärs att Specialpedagogiska skolmyndigheten ska få i uppdrag att ansvara för likvärdighetsarbete för elever med hörselnedsättning. Motionärerna anser att det behövs ett perspektivskifte från funktionsnedsättning till resurs, språk och identitet och ett arbete som fokuserar på att utveckla den aktuella elevgruppens möjligheter och förmågor. Arbetet ska leda till bättre omvärldsbevakning, resultatuppföljning och kvalitetssäkring.

Lokala fonder för särskilt stöd

I kommittémotion 2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 17 behandlas frågan om att skolhuvudmannen ska tillhandahålla en lokal fond för särskilt stöd genom att avsätta en andel av skolpengen för ändamålet. Motionärerna föreslår att Skolverket ska få i uppdrag att utreda hur stor andel av skolpengen som bör avsättas.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Enligt 1 kap. 4 § andra stycket skollagen (2010:800) ska utbildningen inom skolväsendet ta hänsyn till barns och elevers olika behov, och barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Avsikten med bestämmelsen är att uppmärksamma det ansvar som huvudmän och profession har för att vid resursfördelning, organisation och val av metoder och arbetsätt anpassa verksamheten till barns och elevers skilda förutsättningar och behov (se prop. 2009/10:165 s. 221 f.).

Att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas anges i 1 kap. 9 § skollagen. I den s.k. ansvarspropositionen (prop. 1990/91:18) beskrivs utgångspunkten för begreppet likvärdighet, nämligen att det inte betyder likformighet eller att alla elever ska få lika mycket resurser. I författningskommentaren till bestämmelsen (prop. 2009/10:165 s. 638) sägs att begreppet innebär att kvaliteten i verksamheten ska vara så hög att de fastställda målen kan uppnås oavsett var i landet verksamheten bedrivs. Hur verksamheten ska utformas för att nå de fastställda målen kan variera beroende på lokala behov och förutsättningar.

I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) samt i läroplanen för gymnasieskolan (Gy 11) behandlas vad som menas med en likvärdig utbildning. I läroplanerna sägs att normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika

förutsättningar och behov. I läroplanerna anges också att rektorn har ett särskilt ansvar för att resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör. I läroplanen för förskolan (Lpfö 98) anges att omsorg om det enskilda barnets välbefinnande, trygghet, utveckling och lärande ska präglade arbetet i förskolan och att hänsyn ska tas till barnens olika förutsättningar och behov. Vidare anges att detta innebär att verksamheten inte kan utformas på samma sätt överallt och att förskolans resurser därför inte ska fördelas lika (SKOLFS 1998:16). Det anges även att förskolechefen har ett särskilt ansvar för att verksamheten utformas så att barn får det särskilda stöd, den hjälp och de utmaningar de behöver.

Att huvudmännen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter i läroplanerna och övriga skolförfattningar framgår av 2 kap. 8 § skollagen.

I 3 kap. skollagen finns allmänna bestämmelser om att barn och elever som är i behov av särskilt stöd också har rätt till detta.

I skollagen finns även övergripande regler om de bidrag som hemkommunen ska lämna till huvudmannen för varje elev vid en förskoleenhet eller skolenhet för bl.a. grundskolan, fritidshemmet och gymnasieskolan. Bidrag lämnas i första hand i form av ett grundbelopp som ska bestämmas på samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundskolan. Grundbeloppet ska ge ersättning för undervisning, lärmaterial, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader. För elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd ska ett tilläggsbelopp lämnas. I skolförordningen (2011:185) och gymnasieförordningen (2010:2039) finns mer preciserade regler om bidrag till fristående huvudmän.

Med tilläggsbelopp avses enligt 14 kap. 8 § skolförordningen bl.a. ersättning för assistenthjälp samt anpassning av lokaler eller andra extraordinära stödåtgärder som inte har anknytning till den vanliga undervisningen. Högsta förvaltningsdomstolen uttalade i ett avgörande den 7 juni 2012 att en förutsättning för att tilläggsbelopp ska kunna lämnas är att eleven har ett omfattande behov av särskilt stöd som inte är förknippat med undervisningssituationen (se HDF 2012 ref. 46).

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) ska verka för att alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. SPSM ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna och de vuxenstuderande. (Se 1 § förordningen [2011:130] med instruktion för Specialpedagogiska skolmyndigheten.)

Bakgrund

Skolverket har i flera undersökningar studerat hur resurser fördelas till skolorna, senast i rapporten *Resursfördelning till grundskolan – rektorers perspektiv* (Rapport 365, Skolverket 2011). I rapporten har undersökts hur landets 50 mest segregerade kommuner fördelar resurser till sina kommunala grundskolor. Bland de 50 kommuner som ingick i studien har antalet som tar hänsyn till socioekonomiska skillnader mellan skolor i sin resursfördelning ökat under perioden 2007–2011. År 2011 använde sig ungefär tre fjärdedelar av de studerade kommunerna av en resursfördelningsmodell som innehöll en socioekonomisk faktor. I rapporten görs bedömningen att det inte finns någon idealisk modell för resursfördelning som alla kommuner kan tillämpa, att villkoren ser olika ut mellan kommuner och att modellerna bör anpassas därefter. En nödvändig förutsättning för en effektiv resursfördelning i alla kommuner är enligt Skolverket ett aktivt och medvetet arbete med uppföljning av resursfördelningen på kommunal nivå och på skolnivå.

Skolverket fick den 25 oktober 2012 regeringens uppdrag (U2012/5830/S) att genomföra en fördjupad studie av hur kommunerna fördelar sina resurser till kommunala och fristående grundskolor. Studien har redovisats i rapporten *Kommunernas resursfördelning till grundskolor* (Rapport 391, 2013). I rapporten framgår att det finns stora variationer mellan kommuner i fråga om tilldelning av resurser till skolverksamheten och fördelning av resurser mellan skolor. Det gäller bl.a. hur mycket resurser kommunerna totalt satsar på grundskolan och hur stor del av resurserna som fördelas efter skolornas förutsättningar. Frågan om vad som är en tillräcklig fördelning av resurser efter skolornas och elevernas förutsättningar är emellertid enligt Skolverket svår att besvara. Skolverket påpekar i rapporten att det kan bli missledande att enbart studera skolan och skolans resurser utan att ta hänsyn till vilka resurser skolans närområde har. Vilka åtgärder som vidtas för att minska skolsegregationen, vid sidan av dem som kompenserar för segregationens negativa effekter, är också något som påverkar hur resurserna till skolorna styrs. Sammantaget gör därför Skolverket bedömningen att det knappast är möjligt att på empirisk väg identifiera det resursfördelningsystem som är effektivast för alla kommuner. Kommunerna i landet ser olika ut och har olika strukturella förutsättningar. De gör olika prioriteringar och ska hantera en politisk opinion. Kommunerna fördelar därför resurserna på olika sätt. Det optimala sättet att fördela resurser på, när det gäller likvärdighet och studieresultat, formas enligt Skolverket av kommunen själv.

Skolinspektionen har granskat hur 30 kommuner med stora socioekonomiska skillnader arbetar för att motverka segregationens negativa effekter på resultaten i skolan, se rapporten *Kommunernas resursfördelning och arbete mot segregationens negativa effekter i skolväsendet* (rapport 2014:1). Skolinspektionen konstaterar att granskningen bekräftar tidigare

studier av Skolverket som har visat att den omfördelning av resurser som kommunerna gör utifrån behov är förhållandevis försiktig och att fritidshem och förskolor mera sällan omfattas av någon omfördelning.

Pågående arbete

Regeringen föreslår i sin proposition Vissa skollagsfrågor (prop. 2013/14:148) att det ska förtydligas i skollagen att kommunerna ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Att resurser viktas och fördelas utifrån dessa grunder är enligt regeringen ett mycket viktigt instrument för att kunna uppnå likvärdighet i utbildningen. Det är också enligt regeringen en viktig förutsättning för att eleverna ska nå utbildningens mål. Regeringen konstaterar också att åtgärden varken innebär någon utökning av kommunernas skyldigheter eller något steg mot en ändrad ansvarsfördelning.

Det finns enligt regeringens mening inte en generell modell för resursfördelning som fungerar i alla kommuner eller för alla verksamheter inom skolväsendet. Det är heller inte möjligt att generellt avgöra hur stor del av en kommuns budget för skolväsendet som bör omfördelas utifrån barn- och elevgruppernas sammansättning och vad som är en tillräcklig differentiering. Vilka faktorer som bör beaktas och i vilken omfattning detta ska göras måste anpassas till den verksamhet det är fråga om och till lokala förhållanden. Det är därför enligt regeringen inte möjligt att i skollagen eller någon annan författning ge närmare anvisningar om hur resursfördelningen ska göras. Regeringen understryker dock att resursfördelningen måste göras med hänsyn till alla elever. Det är också av central betydelse att alla avvägningar inför beslut om resursfördelningen är transparenta och förutsägbara. Detta utgör en garanti för att fördelningen inte blir godtycklig.

Regeringen gör i propositionen bl.a. bedömningen att det föreslagna förtydligandet ger ökade möjligheter för Skolinspektionen att granska hur kommunen fördelar resurser. Avsikten är inte att kommuners resursfördelning ska granskas systematiskt, utan att granskningen ska ske i speciella fall, t.ex. när det går att konstatera stora skillnader i måluppfyllelse mellan olika skolor i en kommun. Varje kommun måste ha ett resursfördelningssystem där resurser viktas utifrån hur det ser ut i kommunen och ska kunna redogöra för på vilket sätt detta förväntas bidra till att eleverna når utbildningens mål.

Det föreslås också i propositionen att det ska förtydligas att rektorn och förskolechefen har ansvar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Regeringen uttalar i sammanhanget att ett sådant förtydligande innebär att regleringen blir heltäckande och på ett tydligt sätt uttrycker skolans kompensatoriska uppdrag. Regeringen understryker också att inte heller detta förtydligande innebär någon utökning av rektorernas och förskolechefernas skyldigheter eller något steg mot en ändrad ansvarsfördelning mellan rektorerna och förskolecheferna å ena sidan och huvudmännen å andra sidan.

En särskild utredare har bl.a. fått i uppdrag att – i egenskap av nationell samordnare – stödja kommunala, enskilda och statliga skolhuvudmän som bedriver utbildning för de elever inom specialskolans målgrupp som är döva eller har hörselnedsättning eller en grav språkstörning och är i behov av teckenspråk (dir. 2013:29 och 2013:106). Syftet med uppdraget är att öka elevernas måluppfyllelse och göra det möjligt för eleverna och deras vårdnadshavare att i större utsträckning välja skola. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 april 2016. Den del av uppdraget som avser utvärdering av statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet ska dock redovisas senast den 15 april 2015.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att kommunerna har ett övergripande ansvar för att fördela resurser till utbildningen inom skolväsendet, dels till sina egna förskole- och skolenheter, dels till andra huvudmän enligt bl.a. de särskilda bestämmelserna om bidrag från hemkommunen genom ett grundbelopp och i vissa fall ett tilläggsbelopp. Kommunerna ska också enligt skollagen se till att utbildningen inom skolväsendet tar hänsyn till barns och elevers olika behov och att den är likvärdig.

Utskottet uppmärksammar att det i rapporterna från Skolverket och Skolinspektionen om skolornas resursfördelning redovisas att kommunernas resursfördelning varierar såväl mellan olika kommuner som mellan olika skolor. Utskottet instämmer i det som framförs i motionerna om att utgångspunkten måste vara att resursfördelningen till utbildningen inom skolväsendet utgår från barnens och elevernas olika förutsättningar och behov för att utbildningen ska kunna vara likvärdig inom varje skolform. Utskottet noterar därför det förtydligande i skollagen som regeringen nu föreslår i proposition 2013/14:148 om att kommuner, rektorer och förskolechefer ska fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Med anledning av frågan om likvärdighetsarbete för elever med hörselnedsättning noterar utskottet även att det föreslås ett förtydligande i propositionen om att elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att nå de olika kunskapskraven ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen. Utskottet vill även i sammanhanget lyfta fram den nationella samordnaren som har fått regeringens uppdrag att stärka kvaliteten i utbildningen för elever inom specialskolans målgrupp som är döva, har hörselnedsättning m.m.

När det gäller frågan om närmare anvisningar om resursfördelningen uppmärksammar utskottet att regeringen i propositionen anser att det inte kan finnas någon generell modell för resursfördelning som är den mest idealiska för alla kommuner eller för alla verksamheter inom skolväsendet och att det inte är möjligt att generellt avgöra hur stor del av en kommuns budget för skolväsendet som bör omfördelas och vad som är en tillräcklig differentiering. När det sedan gäller frågan om tilläggsbeloppet för elever

med särskilda behov har utskottet observerat att regeringen i lagrådsremissen Villkor för fristående skolor m.m. bedömer att en utredning om bidragsregler för fristående skolor ska tillsättas.

Utskottet vill inte föregripa behandlingen av förslaget om kommunernas resursfördelning och avstyrker med det anförda motionerna 2013/14:Ub376 (MP), 2013/14:Ub430 (MP) yrkande 4, 2013/14:Ub502 (S) yrkande 4, 2013/14:Ub565 (MP) yrkandena 16 och 17, 2013/14:Ub567 (S) yrkande 3, 2013/14:Ub569 (S) yrkande 6 och 2013/14:Ub571 (S) yrkande 14.

Val av skola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om val av skola.

Jämför reservation 11 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 7 uttalar motionärerna att principen om att skolan ska vara en plats där elever med olika bakgrund och erfarenheter kan mötas blir alltmer avlägsen. Motionärerna anser att man genom att införa närhetsprincipen kan motverka några av effekterna. Geografisk närhet ska enligt motionärerna ge företräde om fler elever önskar gå i en skola än det finns plats för. Kommunerna måste ta hänsyn till boendesegregationen när de konstruerar skolornas upptagningsområden.

Frågan om att överväga en översyn av regelverket för grundskoleelevers möjlighet att gå i skolor som ligger i andra kommuner än den eleven är folkbokförd i behandlas i motion 2013/14:Ub447 av Fredrik Schulte (M) yrkande 5. Motionären anser att frågan om valfrihet i grundskolan är mer komplicerad än i gymnasieskolan eftersom små barn ofta har ett objektiva behov av att gå i en skola nära hemmet. Motionären konstaterar att det är uppenbart att lagstiftningen ger den kommunala planeringsprocessen företräde framför den enskildes val.

Gällande rätt

Av 10 kap. 24 § skollagen (2010:800) framgår att det är hemkommunen som ansvarar för att utbildning i grundskolan kommer till stånd för alla som enligt skollagen har rätt att gå i grundskolan och som inte fullgör sin skolgång på annat sätt. Skyldigheten ska enligt bestämmelsen fullgöras genom att hemkommunen anordnar grundskola i den omfattning som krävs för att bereda utbildning för alla i kommunen som är berörda.

Att elever ska ha nära till skolan regleras i 10 kap. 29 § skollagen. I bestämmelsen sägs att varje kommun är skyldig att vid utformningen av sin grundskola beakta vad som är ändamålsenligt från kommunikationssynpunkt för eleverna.

Enligt 10 kap. 25 § skollagen har en elev rätt att bli mottagen i en grundskola som anordnas av en annan kommun än den som ska svara för elevens utbildning, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola. Särskilda skäl kan vara bl.a. mobbning och andra allvarliga konfliktsituationer. Prövningen ska göras av den kommun där barnet önskar fullgöra sin utbildning. Hemkommunens inställning i frågan om ersättning för mottagandet är utan betydelse i frågan om barnet ska tas emot eller inte (se prop. 2009/10:165 s. 737).

I 10 kap. 30 § skollagen anges att en elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet inom sin grundskola. I bestämmelsen sägs också att kommunen i annat fall endast får frångå elevens vårdnadshavares önskemål om den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen, eller det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att det är kommunen som avgör hur många elever som får plats vid varje skolenhet. Kommunen ska i första hand utgå från vårdnadshavares önskemål när den placerar en elev vid en viss skolenhet. Enligt den s.k. närhetsprincipen får dock inte vårdnadshavarens önskemål gå utöver ett annat barns rätt till placering vid en skolenhet nära hemmet.

Utskottet vill i sammanhanget understryka att rätten till skolplacering nära hemmet är ett uttryck för principerna om att alla barn och ungdomar ska ha lika tillgång till utbildning och att utbildningen ska vara likvärdig inom varje skolform och i fritidshemmet. Tillgången till en likvärdig utbildning ska således inte vara beroende av var någonstans eleven bor. (Se prop. 2012/13:165 s. 378.) Utskottet vill även framhålla att det kan finnas flera skolor i kommunen som anses vara belägna nära hemmet, och följaktligen innebär närhetsprincipen inte alltid att barnet blir placerad i den skolenhet som ligger närmast hemmet. När antalet elever som vill gå på en skola är större än det antal platser skolan erbjuder, måste kommunen därför bedöma vilka elever som ska placeras på skolan.

När det gäller frågan om grundskoleelevers möjlighet att gå i skolor som ligger i andra kommuner än den eleven är folkbokförd i kan utskottet konstatera att en elev har rätt att bli mottagen i en grundskola som anord-

nas av en annan kommun än den som ska svara för elevens utbildning om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola. Det är alltså den mottagande kommunen som prövar om eleven har sådana särskilda skäl att han eller hon ska få gå i en skolenhet i den kommunen. Hemkommunens inställning i frågan om ersättning för mottagande är utan betydelse i frågan om barnet ska tas emot eller inte (se prop. 2009/10:165 s. 737).

Utskottet anser inte att det finns skäl för någon ändrad reglering på området och avstyrker därmed motionerna 2013/14:Ub396 (V) yrkande 7 och 2013/14:Ub447 (M) yrkande 5.

Förutsättningar för fristående skolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förutsättningar för fristående skolor och modernare regelverk för fristående skolor.

Jämför reservationerna 12 (MP), 13 (SD) och 14 (S, MP) samt särskilt yttrande 1 (V).

Motionerna

Förutsättningar för fristående skolor

I kommittémotion 2013/14:Ub474 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 2 behandlas frågan om lika villkor för fristående och kommunala skolor. Motionärerna anser att utgångspunkten ska vara att såväl fristående som kommunala skolor ska vara öppna för alla elever, men att en enskild skola – oavsett om den är fristående eller kommunal – ska ha möjlighet att skapa klasser eller skolor för exempelvis barn med särskilda behov. Dessa skolor ska vara tvungna att söka tillstånd hos Skolinspektionen.

I yrkande 4 begärs en öronmärkning av skolpengen så att grundbeloppet som betalas ut till huvudmannen enligt 10 kap. 38 § och 16 kap. 53 § skollagen endast ska få användas för de ändamål som anges i respektive paragraf och ingenting annat, samt att eventuella överskott av grundbeloppet ska återinvesteras i skolans verksamhet. Förändringen föreslås för att säkerställa alla elevers rätt till likvärdig utbildning, men också för att kvaliteten på skolutbildningen inte ska urholkas. Motsvarande reglering föreslås även gälla gymnasieskolan.

Att det ska vara lika spelregler för såväl kommunalt som privat drivna förskolor föreslås i motion 2013/14:Ub551 av Teres Lindberg m.fl. (S). Motionärerna påpekar att de kommunalt drivna skolorna har skyldighet att ta emot alla elever inom sitt område, även de elever som har behov av särskilt stöd, men att detsamma inte gäller för de privat drivna skolorna. Detta leder enligt motionärerna till att skolor som inte har en ekonomi

som går ihop och som har ett sviktande elevunderlag riskerar att läggas ned och att vissa stadsdelar i storstäderna kan komma att stå utan kommunala skolor.

I motion 2013/14:Ub409 av Mats Pertoft och Jabar Amin (båda MP) uttalar motionärerna att det måste finnas ett utrymme i det svenska skolväsendet för friskolor som inte är vinstdrivande, som sätter elevernas utveckling först och som bygger på kreativ mångfald.

Modernare regelverk för fristående skolor

Enligt kommittémotion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 21 behöver regelverket för fristående skolor moderniseras. Motionärerna konstaterar att det regelverk som reglerar förutsättningar för etablering och uppföljning av fristående skolor infördes i början av 1990-talet med målet att skapa pedagogisk mångfald och en större möjlighet för skolpersonal och föräldrar att påverka skolan genom t.ex. lärar- och föräldra kooperativ. Motionärerna menar att fristående skolor tjänar på ett modernt regelverk som är brett förankrat och långsiktigt hållbart och att elever och deras föräldrar kan känna trygghet i sitt skolval. Därför har Socialdemokraterna medverkat till en blocköverskridande överenskommelse som ett steg till ett mer modernt regelverk för de fristående skolorna.

Även kommittémotion 2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 23 behandlar behovet av ett moderniserat regelverk för fristående skolor.

I kommittémotion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 26 framhåller motionärerna att det måste bli lättare att välja skola utifrån fakta. Motionärerna anser att alla skolor ska delta i öppna jämförelser där man anger lärartäthet, andel behöriga lärare, resultat på nationella prov etc. Det behövs därtill skärpta regler för marknadsföring av skolor så att det är relevanta saker skolorna får ”locka” med.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Utgångspunkten i skollagen (2010:800) är att samma regelsystem i så stor utsträckning som möjligt ska gälla för alla skolor. För fristående skolor gäller således samma regelverk som för kommunala skolor, och utbildningen ska vara likvärdig med utbildningen vid en kommunal skola. Det innebär bl.a. att fristående skolor, med vissa begränsade undantag, ska följa kurs- och läroplaner och sätta betyg. Skollagens krav när det gäller lärar- och förskolläraryrkebehörighet, tillgång till studie- och yrkesvägledning, skolbibliotek och elevhälsa m.m. gäller oavsett huvudman.

Skollagen ställer som huvudregel krav på att varje fristående skola ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning för den aktuella skolformen. Det innebär att skolan i mån av plats ska ta emot alla sökande som har rätt till utbildningen och att särskilda intagningsvillkor, som t.ex.

församlingstillhörighet eller visst etniskt ursprung inte får ställas upp (se prop. 1995/96:200 s. 70 och prop. 2009/10:165 s. 382). För fristående gymnasieskolor finns en motsvarande reglering som anger att varje huvudman för en fristående gymnasieskola ska ta emot alla ungdomar som har rätt till den sökta utbildningen i gymnasieskolan (se bl.a. 10 kap. 35 § och 15 kap. 33 § skollagen).

Skolinspektionen har godtagit följande urvalsgrunder för fristående grundskolor när det inte finns plats för alla sökande: syskonförtur, elever som gått i skolans förskoleklass, kötid och närhetsprincip.

I 10 kap. 30 § skollagen anges att en elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet inom sin grundskola.

En fristående skola får begränsa utbildningen till att avse vissa årskurser (grundskola och grundsärskola), elever som är i behov av särskilt stöd (grundskola, grundsärskola och gymnasieskola) och vissa elever som utbildningen är speciellt anpassad för (grundskola, grundsärskola och gymnasieskola).

Elevens hemkommun är alltid skyldig att betala skolpeng i form av grundbelopp till en fristående skola för varje elev som går där. Skolpengen ska avse ersättning för undervisning, lärmaterial, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader. Av skolförordningen och gymnasieförordningen finns bestämmelser om vad ersättningen ska avse. Kommunen är även skyldig att lämna ett tilläggsbelopp för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd. (Se bl.a. 10 kap. 37–39 §§ skollagen.)

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen, se 4 kap. 3 § skollagen. Reglerna i 4 kap. skollagen innehåller krav på ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som ska dokumenteras för i stort sett alla former av utbildning och verksamhet, oberoende av huvudman. Reglerna förstärktes i 2010 års skollag genom krav på tätare och mer systematiska utvärderingar av skolans kvalitet. Enligt skollagen ska det systematiska kvalitetsarbetet inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Kravet innebär att huvudmän samt förskole- och skolenheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen.

Skolverket har tagit fram allmänna råd för området (se Skolverkets allmänna råd med kommentarer Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet och SKOLFS 2012:98). De allmänna råden gäller för samtliga skolformer och fritidshemmet och har syftet att ge vägledning till huvudmäns samt förskole- och skolenheters systematiska kvalitetsarbete för en ökad målpuppfyllelse.

En kommun har enligt skollagen rätt till insyn i verksamheten vid en fristående skola som ligger i kommunen (se bl.a. 10 kap. 41 § skollagen). Med insyn i verksamheten avses att kommunen fortlöpande ska kunna hålla sig informerad om hur verksamheten vid den fristående skolan utvecklas (se prop. 2009/10:165 s. 746).

De fristående skolorna står under statlig tillsyn och omfattas av Skolverkets nationella uppföljning och utvärdering.

Bakgrund och pågående arbete

I maj 2013 gjordes en överenskommelse mellan en majoritet av partierna (M, FP, C, KD, S och MP) i den parlamentariska Friskolekommittén (UbU, dnr 2045-2012/13). I överenskommelsen eftersträvades lika villkor för kommunala och fristående skolor och uttalades att den reglering som föreslogs av Friskolekommittén kan bidra till att höja kvaliteten och har förutsättningar att minska politiska motsättningar kring friskolor. Det fanns därmed förutsättningar för långsiktiga spelregler, som länge har varit ett önskemål från friskolorna.

Friskolekommittén konstaterar i sitt betänkande Friskolorna i samhället (SOU 2013:56) att friskolorna har kommit för att stanna. Kommittén anser att möjligheten att välja skola är av stort värde, både för den enskilde eleven och för att stimulera utvecklingen inom skolväsendet. Kommittén föreslår bestämmelser som alla har kvaliteten i fokus och har i sina överväganden eftersträvat lika villkor för kommunala och fristående skolor.

I lagrådsremissen Villkor för fristående skolor m.m. lämnar regeringen förslag och bedömningar som berör olika sakfrågor och aspekter inom skolväsendet, bl.a. samråd vid etablering och prövning av enskilda som huvudmän för fristående skolor samt ökad öppenhet och insyn i skolväsendet. Regeringen gör bedömningen att Skolverket bör ges i uppdrag att bygga upp och administrera ett nationellt informationssystem för alla skolor som möjliggör jämförelser av olika skolor, och att detta bör vara i drift senast den 1 juli 2015. Regeringen har aviserat en proposition om fristående skolor under våren 2014.

Utskottet uttalade i sitt betänkande 2012/13:UbU7 (s. 28) att regeringens beredning av Friskolekommitténs betänkande bör inväntas innan ytterligare överväganden görs i frågan om villkoren för de fristående skolorna.

Skolverket har lanserat webbplatsen Välja skola där det är möjligt att söka och jämföra grund- och gymnasieskolors kvalitet och resultat. På webbplatsen finns t.ex. uppgifter om betyg, provresultat, lärare på skolorna och exempel på frågor att ställa till skolan. Syftet med webbplatsen är att ge elever och föräldrar stöd vid valet av skola.

Ägarprövningsutredningen har fått tilläggsdirektiv med uppdrag att bl.a. analysera hur ett aktiebolags verksamhet skulle påverkas av att bolaget helt eller delvis har ett annat syfte än vinst. Analysen ska även omfatta vilka konsekvenser ett helt eller delvis annat syfte har för fördelningen av vinsten och hur verksamheten skulle påverkas om ett bolag har som enda

syfte att bedriva utbildning av god kvalitet och överskottet som huvudregel ska återinvesteras i verksamheten (Fi 2012:11, dir. 2013:3). Uppdraget ska redovisas den 1 november 2014.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att det nu är drygt 20 år sedan friskolereformen genomfördes i Sverige. Genom reformen gavs fristående skolor i huvudsak samma ekonomiska förutsättningar att verka som skolor med offentlig huvudman. Samma regelsystem som för kommunala skolor började gälla med krav på att utbildningen skulle vara likvärdig med utbildningen vid en kommunal skola.

Det finns enligt utskottet anledningar att göra vissa förändringar i regelverket med fokus på kvaliteten, och utskottet inväntar nu med intresse den kommande propositionen om fristående skolor.

När det gäller frågan om de fristående skolornas skyldighet att ta emot elever vill utskottet understryka att det enligt skollagen som huvudregel gäller ett öppenhetskrav. Detta innebär exempelvis att en fristående grundskola eller gymnasieskola ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i grund- eller gymnasieskolan. Finns det plats på skolan har alla som är behöriga till utbildningen rätt att gå där oavsett kommuntillhörighet. Öppenhetskravet innebär att även elever i behov av särskilt stöd kan välja den friskola de önskar. Om det inte finns plats för alla sökande får dock den fristående skolan göra ett urval bland de sökande. Utskottet vill i detta sammanhang särskilt betona att Skolinspektionen granskar hur friskolor tar emot elever vid återkommande inspektioner och anmälningsärenden. I fråga om kommunala grundskolor gäller att en vårdnadshavare har rätt att välja skola för sitt barn i hela kommunen, inte bara i den kommun-del eller stadsdel där eleven bor, men det är kommunen som avgör hur många elever som får plats vid varje skolenhet.

Utskottet kan konstatera att kommuner har större möjligheter än flertalet fristående skolor att organisera undervisningen i sina skolor på olika sätt. Huvudmän som driver flera skolenheter kan efter mottagandet fördela elever mellan sina olika skolor, så att elever som behöver en viss anpassad utbildning placeras på en skola med inriktning mot en sådan utbildning. Små kommuner med ett begränsat utbud kan i samverkan med andra kommuner öka möjligheterna att anpassa sin organisation och erbjuda utbildningar anpassade till de olika behov som finns. En huvudman för en fristående skola som endast har en skolenhet har inte samma möjligheter att organisera undervisningen men kan med stöd i skollagen begränsa utbildningen till bl.a. elever i behov av särskilt stöd. Det gör det möjligt för fristående skolor att specialisera utbildningen till elever med exempelvis dyslexi, inlärningsproblem eller koncentrationssvårigheter. (Jfr prop. 2011/12:49.)

När det sedan gäller frågan om att öronmärka skolpengen så att grundbeloppet till huvudmannen endast ska få användas för de ändamål som anges i skollagen vill utskottet upplysa om att det i skolförordningen och gymnasieförordningen finns närmare bestämmelser om ersättningen till de fristående skolorna, såsom vad det grundbelopp som lämnas i bidrag till en friskola ska avse. Utskottet vill även uppmärksamma att regeringen anser att det finns behov av att undersöka hur bidragsbestämmelserna fungerar och i lagrådsremissen Villkor för fristående skolor m.m. gör bedömningen att det ska tillsättas en utredning om bidragsregler för fristående skolor. Regeringen bedömer vidare att Skolverket bör ges i uppdrag att bygga upp och administrera ett nationellt informationssystem för alla skolor som möjliggör jämförelser av olika skolor. Systemet bör innehålla information om skolors organisation, resultat och utbildningsutbud, upplevd kvalitet, ekonomisk information samt eventuella förelägganden från Skolinspektionen.

Med anledning av frågan om skolor som inte är vinstdrivande vill utskottet dessutom uppmärksamma att Ägarprövningsutredningen har i uppdrag att bl.a. utreda hur verksamheten vid aktiebolag som bedriver fristående skolverksamhet skulle påverkas av att bolaget helt eller delvis har ett annat syfte än vinst.

Utskottet kan avslutningsvis konstatera att Friskolekommitténs betänkande bereds inom Regeringskansliet och att en proposition om friskolor har aviserats under våren 2014. Utskottet avstyrker med stöd av den gällande regleringen samt med hänvisning till det pågående beredningsarbetet motionerna 2013/14:Ub409 (MP), 2013/14:Ub474 (SD) yrkandena 2 och 4, 2013/14:Ub551 (S), 2013/14:Ub569 (S) yrkandena 21 och 26 samt 2013/14:Ub571 (S) yrkande 23.

Godkännande av enskild som huvudman

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om etablering av fristående skolor.

Jämför reservationerna 15 (S), 16 (MP), 17 (SD), 18 (V) och 19 (MP, V) samt särskilt yttrande 2 (V).

Motionerna

Godkännande av enskild som huvudman

Tillstånd för skolverksamhet ska inte kunna överlåtas utan föregående kontroll, menar motionärerna i partimotion 2013/14:Fi283 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 6. Motionärerna anser att det behövs en separat prövning och ett nytt beslut innan någon får ett sådant tillstånd. Vid behov ska Skolinspektionen kunna göra en snabbare behandling av ett byte av tillstånd.

I kommittémotionerna 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 22 och 2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 24 framhåller motionärerna att de senaste årens konkurser av fristående skolor visar att arbetet med att modernisera regelverket för fristående skolor måste fortsätta och att man därför vill skapa lex JB. Motionärerna konstaterar att kommunen är ansvarig för alla elevers skolgång men inte har makt över hur skolan ska organiseras och dimensioneras, och de vill skärpa kvalitetskraven för möjligheten att få tillstånd att starta en skola. Lex JB innefattar även bl.a. förslag om att Skolinspektionen ska få i uppdrag att bedriva tillsyn över skolföretags ekonomi, att det ska krävas långsiktighet hos ägare av en skola för att få tillstånd från Skolinspektionen att få bedriva en skola och att ägarbyten inte ska kunna ske utan att ett nytt tillstånd beviljas.

I kommittémotion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 24 och 25 behandlas ytterligare delar av förslaget om lex JB. När det gäller frågan om kommunernas inflytande vid etablering av fristående skolor uttalar motionärerna att staten och kommunerna ska åläggas att ta ansvar för att det inte sker någon överetablering av skolor och att det ska krävas ett samarbetsavtal mellan kommunen och en ny fristående skola innan den nya skolan startar. Staten ska samtidigt säkra kvaliteten vid tillståndsprövningen av nya fristående skolor. Motionärerna betonar också att skattemedel avsedda för skolan ska gå till skolan. Motionärerna vill ha en ökad granskning av skolornas ekonomi med möjlighet att ingripa då offentliga anslag använts på ett felaktigt sätt. För att möjliggöra en ökad insyn i hur skolorna använder de offentliga anslagen ska varje skola öppet redovisa sin ekonomi på enhetsnivå.

I kommittémotion 2013/14:Ub474 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 1 anser motionärerna att det i likhet med det system som finns i Finland måste finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en ny friskola avser att ge, exempelvis en viss pedagogisk profil eller språkprofil, för att en friskola ska få starta. Enligt motionärerna är det ofta mycket svårt för en kommun att skapa en långsiktig planering för kommunens skolverksamhet eftersom det är Skolinspektionen som beslutar huruvida en friskola ska få starta eller inte.

Dessutom anser motionärerna i yrkande 5 att det bör införas ett kommunalt veto mot friskoleetableringar tills skolan har återförstatligats. Ett sådant veto ska enligt motionärerna kunna användas om det t.ex. är uppen-

bart att en nyetablering av en friskola kommer att orsaka kommunen stora organisatoriska och kostnadsmässiga svårigheter eller om elevunderlaget inte motiverar en ny friskola.

I kommittémotion 2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2 konstaterar motionärerna att det har skett en överetablering av fristående skolor och begär att det ska införas en stopplag för att hejda den okontrollerade utvecklingen av etablering av fristående skolor tills nya regler har införts. Stopplagen innebär att Skolinspektionen inte ska ta emot nya ansökningar om att få starta fristående skolor, att inkomna ansökningar inte ska behandlas och att skolor som godkänts men inte startat sin verksamhet ska bli tvungna att skjuta upp starten.

För att Skolinspektionen ska ha ett fullständigt underlag för att fatta beslut om godkännande och rätt till bidrag bör det enligt yrkande 4 regleras att kommunen inte endast har rätt att yttra sig utan är skyldig att yttra sig vid etablering av en fristående skola. Kommunen ska också enligt motionärerna vara skyldig att bifoga en konsekvensbeskrivning till sitt yttrande.

I yrkande 5 framhåller motionärerna att Skolinspektionen bör ha möjlighet att omedelbart stänga en fristående skola med allvarliga brister. Motionärerna konstaterar att om en skola överklagar Skolinspektionens beslut att återkalla skolans tillstånd kan den fortsätta sin verksamhet under hela rättsprocessen och att det är ett tydligt exempel på att lagstiftningen inte tar hänsyn till elevernas rätt till kunskap och en bra utbildning utan tar skolhuvudmannens parti.

I kommittémotion 2013/14:Ub397 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 1 begärs att regeringen återkommer med förslag till en ändring i skollagen i syfte att ge kommunerna makt över etableringen av nya förskolor genom möjligheten att ingå kommunala förskoleavtal med privata utförare. Motionärerna anser att en kommun ska få rätt att själv bestämma om den vill skriva avtal med enskilda förskolor och på så sätt kunna planera utbudet av förskolor efter de behov som finns.

I motion 2013/14:Fi271 av Lars Johansson m.fl. (S) yrkande 4 begärs att kommunernas yttrande inför etablering av friskolor ska tillmätas avgörande betydelse för att undvika överetableringar och onödiga kostnader för skattebetalarna, och i motion 2013/14:Ub452 av Lars Eriksson m.fl. (S) anför motionärerna att det ska krävas ett samarbetsavtal med kommunen för att en ny fristående skola ska kunna etableras.

Motion 2013/14:Ub447 av Fredrik Schulte (M) yrkande 6 behandlar möjligheten att göra en översyn av reglerna om tillståndsgivning för friskolor så att ett helt nytt tillstånd inte behöver utfärdas varje gång en friskolekoncern önskar etablera en ny skola.

Försäljning av kommunala skolor till privata intressenter

I kommittémotion 2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 1 begärs att beviljade tillstånd för skolverksamhet dras tillbaka om det kan konstateras att gällande regler inte har följts vid försäljning av

kommunala skolor till privata intressenter. Motionärerna konstaterar att en förutsättning för att Skolinspektionen ska bevilja en ”avknoppad” skola tillstånd är att överlåtelsen har skett enligt EG-rätten och att detta i flera fall inte skett då skolor sålts till för låga priser.

Avgift för Skolinspektionens prövning

I kommittémotion 2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 3 begärs att det ska införas en avgift för Skolinspektionens prövning för att begränsa antalet ansökningar som är oseriösa eller bygger på orealistiska antaganden eller bristfällig planering. Många ofullständiga eller bristfälliga ansökningar innebär enligt motionärerna att handläggningstiderna förlängs eftersom kompletteringar måste begäras in.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Skolinspektionen handlägger ärenden om godkännande av enskild som huvudman för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola eller fritidshem. Godkännande ska lämnas om den enskilde har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen och utbildningen inte innebär påtagliga, negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas (se 2 kap. 5 § skollagen. Med negativa följder avses t.ex. att kommunen måste lägga ned en befintlig skola och att detta skulle medföra att avståndet till närmaste skola avsevärt ökar för eleverna i kommunen (se prop. 1995/96:200 s. 45).

Om godkännandet avser en gymnasieskola eller gymnasiesärskola ska man enligt bestämmelsen också beakta följderna i närliggande kommuner för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna. Om godkännandet avser förskoleklass, grundskola eller grundsärskola krävs därutöver att elevunderlaget är tillräckligt för att verksamheten ska kunna bedrivas långsiktigt. Ett godkännande ska enligt bestämmelsen avse viss utbildning vid en viss skolenhet eller förskoleenhet. Detta innebär att om en huvudman vill utöka en redan befintlig skolverksamhet krävs ett nytt godkännande för utökningen. Detta gäller vid utökning med nya skolformer, årskurser eller utbildningar.

Innan Skolinspektionen beslutar om en ansökan skickas den på remiss till den kommun där skolan eller utbildningen är tänkt att starta (se 2 kap. 2 § skolförordningen [2011:185]). På detta sätt får kommunen möjlighet att yttra sig om effekterna för den kommunala skolan. När kommunen yttrar sig bör den enligt bestämmelsen bifoga en konsekvensbeskrivning till sitt yttrande. När det gäller gymnasieskolor får även kranskommunerna möjlighet att yttra sig. Skolinspektionen får inom ramen för sitt tillsynsansvar återkalla ett godkännande av en enskild huvudman. Återkallelse får ske om ett föreläggande som myndigheten har utfärdat inte har följts och miss-

förhållandet är allvarligt. Ett sådant beslut kan bara komma i fråga vid missförhållanden som på ett allvarligt sätt rubbar förutsättningarna för verksamheten (se prop. 2009/10:165 s. 900).

Även den som vill överta verksamheten vid en befintlig fristående skola ska ansöka hos Skolinspektionen om ett nytt godkännande. Den som prövas är huvudmannen, dvs. den fysiska eller juridiska person som äger den fristående skolan. Om en huvudman som i enlighet med Skolinspektionens godkännande bedriver verksamhet köps upp sker dock ingen prövning av den nya ägaren.

Skolinspektionen har genom skollagen getts ett tydligare lagstöd för sin tillsyn samt utökade sanktionsmöjligheter (26 kap. 10–18 §§ skollagen). Skolinspektionen kan förelägga en huvudman att åtgärda brister. Ett sådant föreläggande kan förenas med vite som främst är avsett att fungera förebyggande så att det kan antas förmå huvudmannen att följa föreläggandet. Vitesbeloppet ska därför fastställas med hänsyn till bl.a. huvudmannens ekonomiska förhållanden. Om en enskild huvudman föreläggs att åtgärda brister som utgör ett allvarligt missförhållande och inte sedan vidtar åtgärder, kan godkännandet som huvudman återkallas.

Bakgrund och pågående arbete

Ägarprövningsutredningen (Fi 2012:11) har fått i tilläggsdirektiv att bedöma om det är rättsligt möjligt och lämpligt att införa kriterier för vad som ska betraktas som varaktigt ägande i friskolesektorn. Det skulle exempelvis kunna framgå i bolagsordningen, affärsplanen, prospekt eller motsvarande dokument. I direktiven (dir. 2014:3) anges att en utgångspunkt bör vara att bolag som utför offentligt finansierade välfärdstjänster bör ha en långsiktig inriktning på sin verksamhet och inte huvudsakligen vara inriktade på kortsiktig lönsamhet eller inriktade på att sälja inom en viss tid. I uppdraget ingår också att utreda om det är rättsligt möjligt och lämpligt att kräva att ett aktiebolag som bedriver fristående skolverksamhet helt eller delvis ska ha till syfte att bedriva utbildning av god kvalitet eller annat motsvarande syfte för att få tillstånd att driva verksamheten. Som ett led i uppdraget ingår att analysera hur ett aktiebolags verksamhet skulle påverkas av att bolaget helt eller delvis har ett annat syfte än vinst. Analysen ska även omfatta vilka konsekvenser ett helt eller delvis annat syfte har för fördelningen av vinsten och hur verksamheten skulle påverkas om ett bolag har som enda syfte att bedriva utbildning av god kvalitet och över-skottet som huvudregel ska återinvesteras i verksamheten.

Friskoleutredningen har redovisat rättsläget när det gäller avknoppning av skolverksamhet (se SOU 2013:56 s. 267 f.). Med avknoppning av skolverksamhet avses att en kommun beslutar att lägga ned sin egen skolverksamhet och i stället erbjuder en eller flera anställda inom kommunen att ta över skolan och driva den vidare under eget huvudmannaskap. Kommitténs slutsats är att rättsläget är klart och inte lämnar något utrymme för försäljning av kommunal egendom till lägre pris än det värde som har fast-

ställts vid en oberoende värdering och att det är verksamhetens hela värde som då ska värderas. Kommittén konstaterar även med hänvisning till rättspraxis att Skolinspektionen inte kan pröva om kommunen i samband med avknoppning har åsidosatt någon kommunalrättslig eller EU-rättslig regel.

Regeringen föreslår i en lagrådsremiss om Villkor för fristående skolor m.m. den 13 mars 2014 vissa ändringar i skollagen om fristående skolor. I skollagen föreslås att en bestämmelse införs med innebörden att Skolinspektionen inom ramen för sin tillsyn ska genomföra en etableringskontroll av den verksamhet som en godkänd huvudman avser att bedriva. Etableringskontrollen ska genomföras innan den utbildning som godkännandet avser startar.

En nyetablering av en fristående skola ska även enligt förslaget föregås av ett samråd mellan den enskilde och den kommun där utbildningen ska bedrivas. Samrådet ska avse den kommande verksamheten och genomföras efter godkännande men före Skolinspektionens etableringskontroll. Om utbildningen ska bedrivas i form av gymnasieskola eller gymnasiesärskola föreslås att närliggande kommuner ges tillfälle att delta i samrådet. Detta ska ske genom lägeskommunens försorg. Samrådet ska dokumenteras. Skolinspektionen kan enligt förslaget återkalla godkännandet om huvudmannen varken vid etableringskontrollen eller efter ett föreläggande kan visa att rimliga åtgärder har vidtagits för att få till stånd ett samråd. Regeringen bedömer att en huvudman ska starta en fristående skola senast två år efter godkännandet. Regeringen bedömer även att huvudmannens lämplighet bör kunna prövas av Skolinspektionen och att kravet på lämplighet bör kvarstå även efter det att godkännande lämnats. En redan godkänd huvudman bör anmäla till Skolinspektionen när en ny fysisk eller juridisk person får ett väsentligt inflytande i huvudmannens verksamhet, och ett godkännande bör enligt regeringen då återkallas utan ett föregående föreläggande om huvudmannen inte längre är lämplig och saknar faktisk eller rättslig möjlighet att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

När det gäller ägarprövning bedömer regeringen i lagrådsremissen att en sådan bör införas för att säkerställa att ägarna av skolföretag har ett seriöst och långsiktigt intresse för att bedriva utbildning. Det är enligt regeringen angeläget att regelverket utformas så att det inte i onödan försvårar för mindre aktörer på friskoleområdet, t.ex. föräldrakooperativ och ideella föreningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att utskottet ser fram emot den kommande propositionen Villkor för fristående skolor och noterar att regeringen i den aktuella lagrådsremissen i ärendet lämnar förslag och bedömningar som rör etableringen av fristående skolor. Lagrådsremissen innehåller bl.a. förslag och bedömningar om samråd med kommunen före etablering av en fristående skola, etableringskontroll innan en utbildning

startar, prövning av skolhuvudmännens lämplighet i samband med godkännande samt frågan om huruvida lämplighetsprövning även bör omfatta nya aktörer. Utskottet vill även lyfta fram att ägarprövningsutredningen täcker in frågeställningar och utgångspunkter som avser ägarprövning och eventuell reglering av bolagssyfte.

När det gäller frågan om avknoppningar av skolverksamhet hänvisar utskottet till Friskoleutredningens bedömning av rättsläget i frågan.

Utskottet avvaktar den aviserade propositionen om villkor för fristående skolor och avstyrker därmed motionerna 2013/14:Fi271 (S) yrkande 4, 2013/14:Fi283 (MP) yrkande 6, 2013/14:Ub396 (V) yrkandena 1–5, 2013/14:Ub397 (V) yrkande 1, 2013/14:Ub447 (M) yrkande 6, 2013/14:Ub452 (S), 2013/14:Ub474 (SD) yrkandena 1 och 5, 2013/14:Ub569 (S) yrkandena 22, 24 och 25 samt 2013/14:Ub571 (S) yrkande 24.

Riksinternatskolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om särskilda regler för riksinternatskolor.

Jämför reservationerna 20 (S, MP, V) och 21 (MP).

Motionerna

I kommittémotionerna 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 23 och 2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 25 uttalar motionärerna att det inte längre finns några sakliga skäl för att de tre riksinternatskolorna Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket, Grennaskolan och Lundsbergs skola ska ha särskilda regler och villkor. Skolinspektionen bör därför få befogenhet att utöva tillsyn över internatverksamheten, och de bör ha samma villkor som fristående skolor, både i fråga om möjligheten att ta ut avgifter för utbildningen och bidraget från det allmänna.

I motion 2013/14:Ub429 av Peter Hultqvist och Carin Runeson (båda S) begär motionärerna att de särskilda statsbidragen och möjligheten att ta ut avgifter för undervisning vid de s.k. riksinternaten bör avskaffas. Motionärerna ser inga principiella skäl som motiverar dessa undantag i förhållande till övrig skolverksamhet.

Tillstånd och elevavgifter för riksinternatskolor

I motion 2013/14:Ub318 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 1 framhåller motionärerna att den senaste statistiken visar att det inte finns behov av tre riksinternatskolor om avsikten med dessa är att ge elever vars föräldrar är bosatta utomlands möjlighet till skolgång och internat i Sverige. Motionärerna konstaterar att de elever som har föräldrar utomlands och som går i

någon av internatskolorna skulle kunna inrymmas i en av dessa skolor. Motionärerna anser att regeringen bör undersöka vilka två skoltillstånd som bör återkallas.

I yrkande 3 begär motionärerna att det ska tas fram ett regelverk som syftar till att förplikta internatskolor att inte ta ut elevavgifter för internatverksamheten som är högre än snittet för internatavgift på en folkhögskola och i yrkande 4 att internatskolor inte får ta ut elevavgifter i övrigt. Motionärerna anser att avgifterna för logiverksamheten i skolorna är mycket hög och att det innebär att många föräldrar inte har någon möjlighet alls att skicka sina barn till sådana skolor.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

I 29 kap. 15 § skollagen (2010:800) sägs att efter ansökan från en kommun eller en enskild som har godkänts som huvudman för fristående skola med grundskola eller gymnasieskola och som bedriver utbildning vid en internatskola, får regeringen besluta att ge internatskolan ställning av riksinternatskola. En riksinternatskola ska ha till uppgift att anordna grundskola och gymnasieskola, eller endera av dessa skolformer, för i första hand utlandssvenska elever.

I förordningen (2011:525) om statsbidrag till riksinternatskolor finns bestämmelser om de förutsättningar som gäller för statsbidrag till riksinternatskolor. Statsbidrag får lämnas till en huvudman för en riksinternatskola om verksamheten är anordnad och bedrivs enligt gällande bestämmelser på området. Statsbidrag lämnas för undervisning av utlandssvenska elever som går på utbildning motsvarande årskurserna 7–9 i grundskolan och gymnasieskolan och internationell gymnasial utbildning (IB-utbildning). Bedömningen av om en elev tillhör gruppen utlandssvenska elever ska göras utifrån förhållandena när eleven börjar utbildningen och ska gälla hela skolgången i årskurserna 7–9 i grundskolan respektive hela tiden i gymnasieskolan, även om de faktiska förhållandena för eleven ändras under studietiden.

Statsbidrag lämnas i form av allmänt bidrag som finansiellt stöd till skolverksamheten för grundskole- och gymnasienivån, bidrag till kostnader för internatverksamhet inklusive elevhälsa, extra bidrag som särskilt stöd till skolverksamheten och bidrag enligt förordningen (SKOLFS 2002:7) om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtnaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna.

Statsbidragets storlek per elev och bidragsår beslutas särskilt av regeringen. Rektorn för varje skola ska före september månads utgång lämna uppgifter till Skolverket om det faktiska elevantalet vid skolan den 15 januari och den 15 september pågående kalenderår.

Bakgrund

I dag finns det tre fristående grund- och gymnasieskolor som har ställning som riksinternatskola. Riksinternatskolorna har enligt skollagen (2010:800) till uppgift att anordna skola för i första hand utlandssvenska elever.

Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) gav den 3 juli 2012 en utredare i uppdrag att bistå departementet med att se över vissa frågor om bl.a. internationella skolor, utlandsskolor och riksinternatskolor (U2012/3777/SAM). Uppdraget har genomförts i form av en arbetsgrupp (U 2012:C). Resultatet av utredningsarbetet redovisades den 13 mars 2014 i promemorian Riksinternatskolor (U2014/2011/GV). I promemorian konstaterar arbetsgruppen att antalet utlandssvenska elever som går i skolan i Sverige minskar och att dessa elever utgör en minoritet av riksinternatskolornas elever. Det finns inte längre något behov av en särskild verksamhet för denna elevgrupp och arbetsgruppen föreslår därför att ställningen som riksinternatskola tas bort. Därmed skulle riksinternatskolorna få samma ställning som andra fristående skolor, med samma rätt till ersättning för de elever som tas emot. Statsbidrag föreslås fortsätta att lämnas för utlandssvenska elevers utbildning i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan enligt ett enhetligt system, oavsett vilken skola eleverna väljer. Det nya systemet ska även gälla statsbidrag till kostnader för IB-utbildning för utlandssvenska elever, utom i vissa fall. Reglerna ska samlas i en ny förordning om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers utbildning i Sverige.

Regeringen har aviserat att en proposition om riksinternatskolor ska överlämnas till riksdagen i juni 2014.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att en arbetsgrupp inom Regeringskansliet har föreslagit att riksinternatskolorna får samma ställning som andra fristående skolor och att samtliga huvudmän får samma rätt till bidrag för utlandssvenska elever. Utskottet avvaktar beredningen av ärendet och välkomnar den kommande propositionen. Därmed avstyrks motionerna 2013/14: Ub318 (MP) yrkandena 1, 3 och 4, 2013/14:Ub429 (S), 2013/14:Ub569 (S) yrkande 23 och 2013/14:Ub571 (S) yrkande 25.

Tillsyn av skolväsendet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Skolinspektionens tillsyn.

Motionerna

I motion 2013/14:Ub358 av Jenny Petersson (M) begär motionären att Skolinspektionen blir tillsynsmyndighet för både kommunala och fristående förskolor. Motionären framhåller att alliansregeringen har gjort förskolan till en egen skolform som därmed har blivit det första steget i utbildningskedjan. Som en naturlig och logisk följd av detta bör enligt motionären en professionell tillsynsmyndighet verka fullt ut oavsett huvudman. Det är viktigt att kvalitetssäkra den totala förskoleverksamheten och ge förutsättningar för likvärdighet för barn, föräldrar och personal oavsett om det handlar om en kommunal eller fristående förskola.

I motion 2013/14:Ub563 av Krister Hammarbergh (M) behandlas frågan om en stärkt Skolinspektion. Enligt motionären måste Skolinspektionens tillsynsverksamhet avspegla den faktiska kvaliteten i den svenska skolan. Skolor ska inte ha möjlighet att dölja allvarliga kvalitetsbrister genom att förbereda sig för inspektionen. Motionären framhåller att Skolinspektionen skulle få bättre förutsättningar för att veta vad den bör fokusera på i sin regelbundna tillsyn genom att göra fler oanmälda kontroller.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

I 26 kap. skollagen (2010:800) finns det bestämmelser om tillsyn. I 26 kap. 2 § sägs att med tillsyn avses en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår enligt bestämmelsen att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäcks vid granskningen. Bestämmelsen utgår från regeringens ställningstaganden i regeringens skrivelse 2009/10:79 En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn.

Skolinspektionen har enligt 26 kap. 3 § skollagen tillsyn över bl.a. skolväsendet, vilket innebär att Skolinspektionen har tillsyn över både fristående skolor och offentliga skolor (som drivs av kommun, landsting eller staten).

I 26 kap. 4 § skollagen finns några undantag som innebär att kommuner har tillsyn över fristående förskolor, annan fristående driven pedagogisk verksamhet (t.ex. öppen förskola, öppen fritidsverksamhet och barnomsorg på kvällar och nätter) och fristående fritidshem som inte anordnas vid en fristående skolenhet med förskoleklass, grundskola eller grundsärskola. I dessa fall har dock Skolinspektionen fortfarande tillsyn över arbetet mot kränkande behandling.

Bakgrund

Regeringen har lämnat skrivelsen 2013/14:200 Riksrevisionens rapport om statens tillsyn över skolan med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Statens tillsyn över skolan – bidrar den till förbättrade kunskapsresultat? (RiR 2013:16). Skrivelsen väntas behandlas under våren 2014.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill uppmärksamma att det med tillsyn enligt skollagen avses en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. Bestämmelsen har utformats i enlighet med de ställningstaganden som har gjorts i regeringens skrivelse 2009/10:79 En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn.

Utskottet kan konstatera att den offentliga tillsynen är viktig för att stärka efterlevnaden av de föreskrifter som bl.a. riksdagen och regeringen har beslutat. Utskottet anser dock att det inte är en fråga för riksdagen att närmare reglera hur Skolinspektionen ska utöva sin tillsyn över skolväsendet utan anser att den gällande regleringen är tillräcklig för ändamålet. Utskottet finner heller inte några skäl för att föreslå någon ändrad reglering när det gäller omfattningen av Skolinspektionens tillsynsansvar.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2013/14:Ub358 (M) och 2013/14:Ub563 (M).

Entreprenad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om entreprenadfrågor.

Motionen

Möjligheten att överväga att tillåta kommunala och fristående skolor att lägga ut delar av sin undervisning på entreprenad till andra friskolor behandlas i motion 2013/14:Ub447 av Fredrik Schulte (M) yrkande 7. Motionären påpekar att en kommunal skola i dagsläget inte kan låta sina elever ta enskilda kurser på en friskola och konstaterar att det förhindrar t.ex. kommunala och fristående skolor från att samarbeta om vilka kurser som erbjuds eleverna inom ramen för det individuella valet.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Med entreprenad avses enligt 23 kap. 1 § skollagen (2010:800) att kommuner, landsting och enskilda huvudmän med bibehållet huvudmannaskap får sluta avtal med en enskild fysisk eller juridisk person om att utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet. Detta innebär att kommunen, landstinget eller den enskilde huvudmannen ansvarar i egenskap av huvudman för verksamhetens innehåll men låter någon annan enskild fysisk eller juridisk person sköta själva utförandet (se prop. 2009/10:165 s. 871). Att bestämmelsen omfattar såväl offentliga som enskilda huvudmän följer av den grundläggande principen i skollagen om lika villkor för offentliga och fristående huvudmän.

I 23 kap. 3 § skollagen regleras att inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får uppgifter som inte är hänförliga till undervisningen överlämnas på entreprenad. Att överlämna undervisning på entreprenad är endast tillåtet i gymnasieskolan för karaktärsämnen som har en estetisk eller yrkesinriktad profil och i grundskolan för modersmålsundervisning (23 kap. 4 § skollagen).

Pågående arbete

Utredningen om utbildning för barn och ungdomar i samhällsvård samt distansundervisning föreslår i sitt betänkande Utbildning för elever i samhällsvård och fjärr- och distansundervisning (SOU 2012:76) bestämmelser som ska göra det möjligt att överlämna fjärr- och distansundervisning på entreprenad. Förslaget innebär bl.a. att inom grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan och gymnasieskolan får uppgifter som avser fjärr- och distansundervisning överlämnas på entreprenad (för en definition av undervisningsformerna, se avsnittet Skolplikt och rätt till utbildning). De begränsningar av möjligheterna till entreprenad som exempelvis finns inom olika skolformer, utbildningsområden och verksamheter ska enligt utredningens förslag finnas kvar. I betänkandet föreslås inte någon begränsning av vem som får anlitas som entreprenör (s. 271). Skollagens definition av entreprenad i 23 kapitlet föreslås också bli justerad så att det med entreprenad avses att huvudmän inom skolväsendet med bibehållet huvudmannaskap får sluta avtal med någon annan om att utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen.

Utredningen har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om att tillåta kommunala och fristående skolor att lägga ut delar av sin undervisning på entreprenad till andra friskolor vill utskottet anföra följande. I definitionen av entreprenadbegreppet anges

vilka som får utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet på entreprenad. Av bestämmelsen framgår att det endast är kommuner, lands-ting och enskilda huvudmän som får sluta avtal med en enskild fysisk eller juridisk person om att utföra uppgifter inom utbildning. Att överlämna undervisning på entreprenad är endast tillåtet i gymnasieskolan för karaktärsämnen som har en estetisk eller yrkesinriktad profil och i grundskolan för modersmålsundervisning.

Utredningen om utbildning för barn och ungdomar i samhällsvård samt distansundervisning behandlar frågan om fjärr- och distansundervisning på entreprenad. Utskottet inväntar beredningen av ärendet och avstyrker därmed motion 2013/14:Ub447 (M) yrkande 7.

Skolplikt och rätt till utbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ledighet, skolgång under sjukhusvistelse och fjärr- och distansundervisning.

Jämför reservation 22 (MP).

Motionerna

I motion 2013/14:Ub426 av Olle Thorell (S) begärs att antalet lediga dagar som elever tillåts ha utöver skolloven bör begränsas så att eleverna får fem dagar ledigt utöver loven. Regelverket för frånvaro utöver de reglerade skolloven bör enligt motionären vara lika i hela landet och det bör signalera till föräldrar och elever att skolan är viktig och betydelsefull.

I motion av 2013/14:Ub381 av Mats Pertoft (MP) begärs att frågan om skolgång under sjukhusvistelse bör utredas. I dag finns det enligt motionären ingen reglering av hur mycket undervisning barn ska få tillgång till, vilket innebär att sjukhusets ledning tar sig frihet att prioritera bort barnbibliotek, specialpedagoger, lekterapeuter etc. med argumentet att vården ska prioriteras.

Motion 2013/14:Ub239 av Gustaf Hoffstedt (M) behandlar frågan om distansutbildning i landsbygdsskolor. Motionären anser att man för att förekomma nedläggning av skolor på sin hemort bör se över möjligheten att erbjuda distansutbildning via webbsändning.

Möjligheten att utveckla distansundervisningen på gymnasienivå behandlas i motion 2013/14:Ub532 av Eva Bengtson Skogsberg (M). Motionären framhåller att undervisningsformen ännu är i sin linda och behöver tid för att utvecklas. Därför bör enligt motionären de skolor som redan arbetar på detta sätt få fortsätta med sin verksamhet och därmed kunna utvecklas.

I motion 2013/14:Ub407 av Nina Lundström (FP) begärs att man bör förbättra möjligheterna till distansundervisning för de nationella minoriteterna. Enligt motionären är distansundervisning en möjlighet att säkra tillgången till modersmålslärare.

I motion 2013/14:Ub325 av Anders Ahlgren och Helena Lindahl (båda C) begärs att fjärrundervisning ska tillåtas inom skolans samliga ämnen och kurser. Motionärerna anser att en mer tillåtande attityd till fjärrundervisning skulle kunna ge skolor på landsbygden helt nya förutsättningar. Det skulle innebära att vilken skola som helst skulle kunna erbjuda undervisning med den mest kompetenta läraren, tillsammans med handledare på plats.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Skolplikt m.m.

I 7 kap. skollagen (2010:800) finns det bestämmelser om skolplikt och rätt till utbildning. En elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli (7 kap. 17 § första stycket). En elev i en skolform som avses i 17 § får beviljas kortare ledighet för enskilda angelägenheter. Om det finns synnerliga skäl får längre ledighet beviljas. Rektorn beslutar om ledighet. Även för elever i gymnasieskolan finns en bestämmelse om krav på deltagande i utbildningen om det inte finns giltiga skäl att utebli (15 kap. 16 § skollagen). Enligt 13 kap. 2 § gymnasieförordningen (2010:2039) är det rektorn som får bevilja en elev ledighet från skolarbetet för enskilda angelägenheter.

I förarbetena till skollagen anges att ett beslut om ledighet ska grundas på en samlad bedömning av elevens situation. Bland de omständigheter som normalt bör beaktas kan särskilt nämnas frånvarons längd, elevens studiesituation, möjligheterna att på olika sätt kompensera den förlorade undervisningen, hur angelägen ledigheten är för eleven samt om eleven fullgör sin skolplikt eller deltar i utbildningen utan att vara skolpliktig. Situationer då bestämmelsen skulle kunna bli aktuell är t.ex. vid vissa resor, familjehögtider och religiösa högtider. (Se prop. 2009/10:165 s. 707.)

Distansundervisning

Det finns ingen reglering om distansundervisning i skollagen. Distansundervisning i grundskolan och gymnasieskolan finns endast reglerad i två förordningar som är begränsade till vissa skolverksamheter (se förordningen om försöksverksamhet med distansundervisning i gymnasieskolan i Torsås kommun och förordningen om statsbidrag till utbildning av utlandsvenska barn och ungdomar).

Undervisning på sjukhus

Rätten till undervisning på sjukhus regleras i 24 kap. skollagen. För sådana elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan som på grund av sjukdom eller liknande skäl under en längre tid inte kan delta i vanligt skolarbete och som vårdas på sjukhus eller en motsvarande institution ska särskild undervisning anordnas på sjukhuset eller institutionen. Sådan undervisning ska så långt det är möjligt motsvara den undervisning som eleven inte kan delta i (17 §).

Av 24 kap. 19 § skollagen framgår att särskild undervisning enligt 17 § anordnas av den kommun där institutionen är belägen. I samband med införandet av 2010 års skollag flyttades ansvaret för att anordna denna undervisning från skolhuvudmannen till den kommun där sjukhuset eller motsvarande är beläget. Enligt regeringen skulle det bli enklare att överblicka verksamheten och att garantera att eleverna får den undervisning de har rätt till när de vistas på sjukhus, om sjukhuset endast behöver samverka med en part, dvs. den kommun där sjukhuset är beläget (se prop. 2009/10:165 s. 522).

Kommuner kan söka bidrag för särskild undervisning på sjukhus hos Specialpedagogiska skolmyndigheten (se förordningen [1991:931] om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet).

Pågående arbete

I betänkandet Utbildning för elever i samhällsvård och fjärr- och distansundervisning (SOU 2012:76), som överlämnades till regeringen i november 2012, framgår att Skolverkets och Skolinspektionens granskningar och tillsyn visar att det bedrivs distansundervisning i flera skolformer av skiftande skäl och med olika utformning. Det sägs också att avsaknaden av regler har medfört att det utvecklats en flora av former av undervisning som myndigheterna har haft svårt att förhålla sig till. Utredningen anser att en begränsad och väl reglerad tillgång till fjärr- och distansundervisning är att föredra framför den oreglerade situation som finns i dag.

Utredningen föreslår att fjärrundervisning ska tillåtas i moderna språk, modersmål inklusive minoritetsspråk, samiska i sameskolan, teckenspråk, studiehandledning på modersmålet och integrerad samisk undervisning i grundskolan. Vid fjärrundervisning har läraren direktkontakt med eleven och eleven kan ställa frågor till läraren under lektionen – kommunikationen är dubbelriktad. Det är endast distans i rummet, inte distans i tid, dialog eller struktur. Utredningen föreslår att distansundervisning ska kunna anordnas för elever med medicinsk eller psykosocial problematik, med karriärer på elitnivå och vid särskilda ungdomshem. Med distansundervisning avses en interaktiv undervisningsmetod där eleven och den undervisande läraren är åtskilda i rummet och även i tiden och undervisningen sker genom användandet av IKT. Distansundervisning innebär således distans i både rummet och tiden, och oftast även i dialogen.

Utredningen har även haft i uppdrag att bl.a. föreslå hur regleringen av den särskilda undervisningen vid sjukhus och andra motsvarande institutioner kan förtydligas för att eleverna ska få en undervisning som så långt möjligt motsvarar den ordinarie undervisning som de inte kan delta i. Utredningen lyfter fram att det med begreppet längre tid i 24 kap. 17 § skollagen är svårt att avgöra hur lång tid som avses och föreslår att begreppet tas bort ur bestämmelsen då behovet av undervisning inte handlar om hur länge eleven vårdas utan mer om elevens skolsituation i förhållande till vistelsen på sjukhus och sjukdomstillståndet. Utredningen anser att för att få en tydligare tolkning av de regler som gäller och en mer likvärdig undervisning vid de olika sjukhusen krävs dels en anpassning av förordningen om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet, dels att det utarbetas allmänna råd alternativt stödmaterial för särskild undervisning vid sjukhus eller vid en institution knuten till ett sjukhus.

Utredningen har remitterats och bereds för närvarande av Utbildningsdepartementet. En proposition om utbildning för barn och ungdomar i samhällsvård m.m. förväntas överlämnas till riksdagen under sommaren 2014.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan har skolplikt och ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen om inte eleven har giltiga skäl att utebli. Giltiga skäl för frånvaro är exempelvis sjukdom eller beviljad ledighet. Även elever i gymnasieskolan har en skyldighet enligt skollagen att delta i utbildningen.

Utskottet kan inte finna några skäl för att det bör införas en reglering som innebär att antalet lediga dagar utöver loven begränsas till ett visst antal dagar. Utskottet anser liksom regeringen att rektorns beslut om ledighet ska grundas på en samlad bedömning av elevens situation med beaktande av sådana omständigheter som frånvarons längd, elevens studiesituation, möjligheterna att på olika sätt kompensera den förlorade undervisningen och hur angelägen ledigheten är för eleven (se prop. 2009/10:165).

När det gäller motionerna om skolgång under sjukhusvistelse samt distans- och fjärrundervisning anser utskottet att beredningen av betänkandet Utbildning för elever i samhällsvård och fjärr- och distansundervisning (SOU 2012:76) bör inväntas. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2013/14:Ub239 (M), 2013/14:Ub325 (båda C), 2013/14:Ub381 (MP), 2013/14:Ub407 (FP), 2013/14:Ub426 (S) och 2013/14:Ub532 (M).

Skolans värdegrund m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skolans värdegrund och skolavslutningar.

Jämför reservationerna 23 (MP) och 24 (SD).

Motionerna

Värdegrunden

I kommittémotion 2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 7 begärs att skolans demokratiuppdrag tydliggörs så att det bättre integreras i skolans kunskapsuppdrag. Skolverket bör få i uppdrag att utveckla en strategi som syftar till att skolorna, oavsett region och huvudman, verkar för att alla elever omfattar demokratins principer.

Skolans värdegrundsarbete behandlas i yrkande 8. Motionärerna framhåller att ingen elev ska behandlas utifrån stereotypa föreställningar om kön eller sexualitet i skolan. För att skolan ska klara sitt uppdrag som förmedlare av demokratiska värden måste huvudmännen tillförsäkras tillräckliga resurser för att kunna driva värdegrundsarbete av god kvalitet.

I kommittémotion 2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 12 begärs att samtalspråket under skoltid, med undantag för språklektioner, alltid bör vara svenska med undantag för skolor för nationella minoriteter. Motionärerna framhåller att det krävs goda språkkunskaper för att kunna bli en naturlig del av det svenska samhället.

I yrkande 15 framför motionärerna att skolan ska förmedla en djupgående förståelse och acceptans för vårt svenska kulturarv. Motionärerna konstaterar att i kulturarvet ingår det svenska folkets gemensamma historia, kultur, traditioner, normer, värderingar, språk och religion. Skolan bör enligt motionärerna betona kärnfamiljens betydelse, tidigare generationers samlade kunskap och erfarenhet, den kristna etiken och den västerländska humanismens centrala betydelse i vårt samhälle.

Motionärerna framför i yrkande 16 att det är av central vikt att skolan ger eleverna nödvändig kunskap om ett samhälle som genomsyras av sammanhållning och att ett led i det arbetet är att skolan ger våra elever en naturlig relation till äldre generationer.

Yrkande 17 behandlar att skolan ska lära ut den djupa innebörden av demokrati och respekt för andras åsikter och stimulera till kritiskt och konstruktivt tänkande och reflektion kring etiska och moraliska frågor. Motionärerna lyfter fram att kritiskt och självständigt tänkande ska uppmuntras i skolan. I yrkande 18 uttalar motionärerna att etik och moral ska betonas mer än i dag, så att eleverna lär sig att samarbeta, visa hänsyn, kamranda och ärlighet.

Skolavslutningar

I motion 2013/14:Ub464 av Mikael Oscarsson (KD) begärs att det ska utformas riktlinjer för skolavslutningar i kyrkan som inte strider mot grundlagen. Motionären framhåller att kyrkan de facto är skild från staten och att det är prästen som är värd för den skola som kommer på besök. Det ligger enligt motionären i sakens natur att en präst som deltar i skolavslutningen också talar vid avslutningen och enligt grundlagen har frihet att i tal uttrycka upplysningar, tankar, åsikter och känslor.

Bakgrund och gällande rätt

Värdegrunden m.m.

Gällande rätt

I 1 kap. 4 § skollagen (2010:800) fastställs utbildningens övergripande syfte och grundläggande värderingar. Enligt bestämmelsen syftar utbildningen inom skolväsendet till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Med värden menas att värdegrunden ska utgå från grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna. I bestämmelsen sägs också att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Detta innebär att det måste finnas kunskap hos såväl förskollärare, lärare och annan personal som hos barn och elever om vad dessa värderingar och rättigheter innebär och hur de kan förverkligas (se prop. 2009/10:165 s. 634). I bestämmelsen sägs slutligen att utbildningen också syftar till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvars-kännande individer och medborgare.

Enligt 1 kap. 5 § skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna, t.ex. människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet och solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

I läroplanerna för grundskolan (Lgr 11) och gymnasieskolan (Gy 11) framgår tydligare att skolans värdegrund innefattar att skolväsendet vilar på demokratins grund. Det framgår även att de värden som skolan ska gestalta och förmedla ska stämma överens med den etik som har förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism och ska ske genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande. Skolan ska också aktivt motverka diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller

annan kränkande behandling. Läroplanerna betonar också att delaktigheten i det gemensamma kulturarvet och en trygg identitet ger en förmåga att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar.

I språklagen (2009:600), som trädde i kraft den 1 juli 2009, fastställs att svenska är huvudspråk i Sverige och att svenskan som huvudspråk är samhällets gemensamma språk, som alla som är bosatta i Sverige ska ha tillgång till och som ska kunna användas inom alla samhällsområden (4 och 5 §§). Vidare fastställs att det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenska används och utvecklas (6 §).

Regeringen angav som skäl för att lagstifta om svenskan som huvudspråk att det har en stor praktisk och symbolisk betydelse, ger en tydlig signal om svenskans betydelse i vårt samhälle, och garanterar att svenskan även i framtiden ska vara vårt huvudspråk (se prop. 2008/09:153 Språk för alla – förslag till språklag s. 12). Regeringens skäl för att det allmänna ska ha ansvaret för det svenska språket var att det krävs att språket både används och utvecklas inom alla samhällsområden, vilket enligt regeringen innebär att det ska användas i stället för andra språk när det är möjligt med hänsyn till verksamheten. Regeringen konstaterade också att när man talar om det allmännas verksamhet avses offentlig verksamhet som utövas genom staten, primärkommunerna och landstingen. (Se prop. 2008/09:153 s. 18 och 19.)

Pågående arbete

Skolverket arbetar med frågor om skolans värdegrund som är inriktade på demokrati och mänskliga rättigheter, likabehandling, jämställdhet och normer samt sex- och samlevnad. Skolverket har tagit fram ett stödmaterial om förskolans och skolans värdegrund (Förskolans och skolans värdegrund – förhållningssätt, verktyg och metoder, reviderad 2013). Stödmaterialiet beskriver värdegrundsuppdraget och ett förhållningssätt som bygger på grundläggande demokratiska värderingar och riktar sig till förskollärare, lärare, förskolechefer, rektorer och övrig personal, t.ex. barnskötare och elevhälsans personal – i förlängningen till alla som arbetar i förskola och skola. Syftet är att ge stöd och inspiration för fortsatt arbete med värdegrunden. Materialet utgår från barnkonventionen och de gällande bestämmelserna för förskolan och skolan och innehåller kopplingar till aktuell forskning och exempel på konkreta verktyg och metoder.

Regeringen gav i juni 2011 Skolverket i uppdrag att genomföra en förnyad satsning för att stärka skolans värdegrund och arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, såsom mobbning, i skolan, förskolan och fritidshemmet (U2011/567/S och U2011/2649/S). Uppdraget ska löpande redovisas i myndighetens årsredovisning och slutrapporteras till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 20 januari 2015. I Skolverkets regleringsbrev för 2012 gavs ett tillägg till det förnyade uppdraget. I Skolverkets årsredovisning för 2014 redovisar Skolverket att man i samarbete med 14 lärosäten i en andra omgång har genomfört kursen Värde-

grund och likabehandling i teori och praktik (7,5 högskolepoäng). Under 2013 har 830 personer från 225 grundskolor, särskolor, sameskolor, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor deltagit.

Skolavslutningar

Gällande rätt

I 1 kap. 6 § skollagen (2010:800) framkommer att utbildningen – dvs. den verksamhet inom vilken undervisningen sker utifrån bestämda mål – vid en skolenhet eller förskoleenhet med offentlig huvudman ska vara icke-konfessionell. I regeringens proposition om den nya skollagen anges att för att undervisning i t.ex. religionskunskap eller historia som innebär en fördjupning i en viss religions troslära ska anses som icke-konfessionell måste den, som all utbildning i skolväsendet, vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och vara saklig och allsidig (prop. 2009/10:165 s. 227).

I Skolverkets juridiska vägledning Skol- och förskoleverksamhet i kyrkan eller annan religiös lokal anges att en skolavslutning är en del av utbildningen men inte en del i undervisningen. Det innebär att skolavslutningar i de offentliga skolorna och i de fristående skolor som inte har en konfessionell inriktning ska vara icke-konfessionella, dvs. det får inte förekomma några religiösa inslag under skolavslutningen. Skolinspektionen har i sin myndighetspraxis bedömt att en skolavslutning kan ske i kyrkan om tonvikten ligger på traditioner, högtidlighet och den gemensamma samvaron och inte på religiösa inslag såsom bön, välsignelse eller trosbekännelse (se bl.a. dnr 41-2011:3039).

Enskilda huvudmän har till skillnad från offentliga huvudmän ett visst utrymme att bedriva en verksamhet med konfessionella inslag. Enligt 1 kap. 7 § skollagen ska undervisningen vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem vara icke-konfessionell medan utbildningen i övrigt vid dessa skolformer får ha en konfessionell inriktning. Deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt. I propositionen om en ny skollag nämns som exempel på konfessionella inslag som kan få förekomma andakter, bönestunder och andra former av religionsutövning, fördjupning i en viss troslära som exempelvis konfirmationsläsning eller religiösa symboler i inredningen (se prop. 2009/10:165 s. 226). Detta innebär enligt Skolverket att en sådan skola får ha en skolavslutning eller en samling i anslutning till en religiös högtid som har konfessionella inslag eftersom dessa verksamheter inte är en del av undervisningen.

Pågående arbete

Regeringen föreslår att skollagen ska ändras så att det blir tydligt att elever får samlas i kyrkan vid skolavslutningar och andra högtider. Förslaget innebär att skolan kan samlas i kyrkan vid t.ex. julavslutningen, att en präst får medverka och läsa ur julevangeliet och att psalmer får sjungas

(se Utbildningsdepartementets pressmeddelande av den 16 december 2013). Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att de viktigaste fundamenten för skolans värdegrund finns fastlagda i skollagen och att dessa bestämmelser i första hand utgör en grundval för tolkningen av andra mer konkret utformade bestämmelser. Värdegrunden, som ska utgå från grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna, uttrycks också närmare i flera internationella konventioner som Sverige har anslutit sig till, exempelvis FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och i artikel 13 i FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. I läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan finns även närmare beskrivningar av de grundläggande värden som skolan ska förmedla. Utskottet vill även lyfta fram Skolverkets arbete med att utveckla skolornas arbete med värdegrunden och det stödmaterial som Skolverket har tagit fram för att ge förskollärare, lärare, förskolechefer, rektorer och övrig personal inspiration för fortsatt arbete med värdegrunden. Utskottet vill mot bakgrund av detta betona att värdegrundsarbetet inte kan skiljas ut som en särskild fråga i utbildningen inom skolväsendet utan ska praktiseras av alla i det arbete som genomförs där. Utskottet vill även i sammanhanget upplysa om den reglering i språklagen som innebär att svenska är huvudspråket i Sverige, att det är samhällets gemensamma språk och att det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenska används och utvecklas. När det gäller frågan om skolavslutningar i kyrkan anser utskottet att regeringens pågående beredningsarbete bör inväntas.

Utskottet avstyrker med hänvisning till gällande rätt, Skolverkets arbete och regeringens pågående beredning motionerna 2013/14:Ub464 (KD), 2013/14:Ub473 (SD) yrkandena 12 och 15–18 och 2013/14:Ub565 (MP) yrkandena 7 och 8.

Nationella prov

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om de nationella proven.

Jämför reservationerna 25 (MP) och 26 (MP, V).

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2 anser motionärerna att de nationella provens syfte måste tydliggöras och att det ska göras med stöd i aktuell forskning. Provens syfte bör också

vara lika i såväl skolförordningen som Skolverkets riktlinjer. Om provens viktigaste syfte är att stödja likvärdigheten bör Skolverket få i uppdrag att utreda huruvida uppsatsdelarna bör ingå i de nationella proven.

I yrkande 4 begärs att Skolverket får i uppdrag att utreda om ett minskat antal nationella prov kan bidra till att proven i större utsträckning uppfyller sina syften. Vidare bör det utredas vilka prov som i första hand bör avskaffas. Vid Skolverkets bedömning ska även lärarnas samlade administrativa belastning – och hur den påverkar lärarens pedagogiska arbete – beaktas.

I kommittémotion 2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 9 begärs att regeringen tar initiativ till en bred partipolitisk överenskommelse om politiken kring nationella prov. Motionärerna menar att det är dags att begränsa antalet nationella prov eftersom de går ut över lärandet och undervisningen.

I motion 2013/14:Ub533 av Finn Bengtsson och Jessika Vilhelmsson (båda M) uttalar motionärerna att man bör överväga om proven kan utformas som flervalfrågor som, om det behövs, ger enskilda elever längre tid att svara på frågorna eller som läses upp och som eleven kan svara på muntligt.

I motion 2013/14:Ub413 av Andreas Carlson (KD) begärs att det ska utredas att de nationella proven rättas av nationella examinatorer. Enligt motionären visar omrättning av proven att det finns stora skillnader i bedömningen av uppsatser eller längre självständigt författade redogörelser där lärarens bedömningsutrymme är stort. Motionären påpekar också att skolornas egna lärare oftare sätter ett högre betyg på proven än vad omrättarna gör.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Av skolförordningen (2011:185) framgår att nationella ämnesprov ska användas i grundskolan, specialskolan och sameskolan för att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven och som stöd för betygssättning (se 9 kap. 20 §, 11 kap. 10 § och 12 kap. 10 §).

Enligt 8 kap. 3 § gymnasieförordningen (2010:2039) ska lärarna använda sig av nationella prov inför betygssättningen i den inledande kursen i de gymnasiegemensamma ämnena svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik och i den högsta avslutande kursen på programmet och inriktningen i dessa ämnen med undantag för kursen svenska 2 eller svenska som andraspråk 2. Utöver de nationella prov som ska användas bör lärarna även i övrigt använda nationella prov för att bedömningsgrunderna ska bli så enhetliga som möjligt över landet.

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2013:19) om hantering och genomförande av nationella prov innehåller bestämmelser om hanteringen och genomförandet av nationella prov. Föreskrifterna gäller för grundskolan,

specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och utbildning i svenska för invandrare (2 §). Rektorn ansvarar för att bestämmelserna i föreskrifterna följs (3 §).

Bakgrund

Regeringen gav den 24 november 2011 Skolverket i uppdrag att kvalitets-säkra de nationella proven i grundskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och vuxenutbildningen för att säkerställa att syftet med de nationella proven uppfylls (U2011/6543/S). Som skäl för sitt beslut anförde regeringen att för att de nationella proven ska kunna bidra till en likvärdig bedömning och betygssättning krävs det att de genomförs på ett rättssäkert och enhetligt sätt och att bedömningen av elevlösningarna är objektiv. Enligt regeringen är det också viktigt att proven utformas på ett sådant sätt att det går att jämföra kunskapsutvecklingen över tid. Skolverket ska löpande hålla Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) informerat om arbetet och ska i årsredovisningen årligen redovisa hur uppdraget fortlöper i sin helhet. En slutlig redovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 16 juni 2014.

Enligt Skolverkets årsredovisning för 2013 har verket under 2013 tagit fram föreskrifter för hanteringen av nationella prov och anvisningarna för proven ses kontinuerligt över. Under 2013 har lärarinformationen för de nationella proven utformats mer enhetligt när det gäller hanteringen, förberedelserna och genomförandet. Stor vikt har lagts vid att utforma anvisningarna på ett sådant sätt att genomförandet blir så likvärdigt som möjligt i landets skolor. Skolverket har under året också bl.a. förtydligat informationen om vad som gäller för vissa delprov för elever med läs- och skrivsvårigheter. Förutom de bedömningsstöd i olika ämnen som Skolverket har gett ut kan lärare anmäla sig till en webbkurs om bedömning och betygssättning. Skolverket har även tillsammans med Högskolan i Kristianstad utarbetat ett stödmaterial kring sambedömning.

I stödmaterialet Sambedömning i skolan – exempel och forskning (december 2013) anges att sambedömning innebär att lärare samarbetar om bedömning eller betygssättning, t.ex. genom att bedöma elevers prestationer tillsammans eller genom att diskutera bedömningen. I materialet uppmärksammas att internationell forskning visar att sambedömning kan leda till att lärarna ökar förståelsen för kunskapskrav och kvaliteter i elevers prestationer, samstämmigheten i bedömningen och bedömningskompetensen. Tre autentiska exempel har valts ut som kan leda till ökad samstämmighet i lärarnas bedömning och betygssättning, bl.a. sambedömning av nationella prov.

Skolinspektionen har sedan 2010 i uppdrag att genomföra central rättning av vissa nationella prov. Syftet med rättningen ska vara att stödja en likvärdig bedömning och betygssättning av proven över hela landet. Skol-

inspektionen ska vidta lämpliga åtgärder inom ramen för sin tillsynsverksamhet utifrån indikationer på betydande avvikelser när det gäller dels rättningen av nationella prov, dels betygssättningen i ämnen och kurser.

Sedan 2010 har Skolinspektionen rättat om 128 000 prov. Resultatet från den senaste omrättningen, som omfattar 31 800 nationella prov i grundskolan och gymnasieskolan 2013, visar att de största avvikelserna återfinns för de delprov där eleven ska ge sitt svar i en längre text – de s.k. uppsatsdelarna. Exempelvis avviker 62 procent av bedömningarna för uppsatsdelen i svenska i gymnasieskolan (delprov C). (Se Skolinspektionens redovisning av regeringsuppdrag den 2 september 2013, dnr U2011/6544/GV.)

Regeringen har aviserat att en utredning kommer att tillsättas för att utreda en ny ordning för de nationella proven. Målet ska vara att under nästa mandatperiod gå över till ett system där de nationella proven digitaliseras och rättas externt i så stor utsträckning som det är möjligt och lämpligt. En sådan ändring skulle öka kvaliteten och likvärdigheten i bedömningen av de nationella proven och minska lärarnas administrativa arbete (pressmeddelande från Utbildningsdepartementet den 24 mars 2014).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det genom det arbete som utförs inom Skolverket och Skolinspektionen pågår ett kontinuerligt arbete med att kvalitetssäkra de nationella proven. Utskottet vill även uppmärksamma att syftet med den gällande regleringen på området, inklusive föreskrifter och annat bedömningsmaterial, är att de nationella proven ska genomföras på ett likvärdigt och säkert sätt. Utskottet kan samtidigt konstatera att det är rektorn som ansvarar för att instruktionerna och föreskrifterna om provens genomförande och hantering följs. Utskottet ser dock att det kan finnas ett behov av att rätta de nationella proven externt i större utsträckning än vad som sker i dag och välkomnar därför den kommande utredningen i frågan. Utskottet finner inga skäl för att minska antalet nationella prov. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2013/14:Ub396 (V) yrkande 9, 2013/14:Ub413 (KD), 2013/14:Ub533 (M) och 2013/14:Ub576 (MP) yrkandena 2 och 4.

Lärarna i skolväsendet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en nationell samling för läraryrket, en professionalisering av läraryrket och lärarnas roll vid skolreformer.

Jämför reservationerna 27 (S, MP), 28 (S) och 29 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 1 lyfter motionärerna fram lärarna som nyckeln till framgång i skolan. Samverkan mellan relevanta aktörer är enligt motionärerna en nödvändig förutsättning för en positiv och långsiktigt stabil utveckling för läraryrket och därmed för den svenska skolan. Motionärerna vill därför ha en nationell samling för läraryrket. I yrkande 7 framför motionärerna att de vill se en ökad professionalisering av läraryrket med breda karriärmöjligheter, systematisk fortbildning och gott om tid att bedriva och utveckla undervisningen. Enligt motionärerna visar forskning att det enskilt viktigaste för att en elev ska nå goda resultat i skolan är att möta en skicklig och engagerad lärare.

I kommittémotion 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 5 påpekar motionärerna att skolans verksamhet ska vila på vetenskaplig grund och att det därför är viktigt att oberoende expertis får stort utrymme redan vid inledningen av ett reformarbete. Motionärerna menar att den pedagogiska professionen ska ha en styrande roll när man överväger om nya reformer behövs och hur de i så fall ska konstrueras och genomföras.

I motion 2013/14:Ub453 av Margareta B Kjellin (M) anser motionären att det behövs flera olika vägar in på lärarbanan för att locka yrkeskunniga. Man bör enligt motionären överväga att se över hur man kan höja läraryrkets status för såväl yrkes- som ämneslärare så att fler duktiga, drivna och kompetenta personer kan lockas att söka sig till läraryrket.

Bakgrund

Flera reformer har genomförts i syfte att höja läraryrkets status och göra det mer attraktivt att arbeta som lärare: en ny lärarutbildning (prop. 2009/10:89, bet. 2009/10:UbU6, rskr. 2009/10:248), legitimation för lärare och förskollärare (prop. 2010/11:20, bet. 2010/11:UbU5, rskr. 2010/11:171), karriärvägar för lärare i skolväsendet (prop. 2012/13:136, bet. 2012/13:UbU15, rskr. 2012/13:266) och minskade krav på dokumentation i skolan (prop. 2012/13:195, bet. 2013/14:UbU5, rskr. 2013/14:19).

Staten, Lärarförbundet, Lärarnas riksförbund, Sveriges Kommuner och Landsting och Friskolornas Riksförbund enades våren 2013 om ett tio-punktsprogram för att stärka läraryrket (pressmeddelande från Utbildnings-

departementet den 3 juni 2013). Det handlar bl.a. om höjda lärarlöner och fler karriärtjänster, minskad administration för lärare, högre antagningskrav och stärkt metodik i lärarutbildningen, en utveckling av den verksamhetsförlagda delen av utbildningen och försöksverksamhet med övningsskolor.

Skolverket fortsätter arbetet med den informationskampanj om lärar- och förskolläraryrkena som inleddes 2010 (U2012/6128/S). Den fortsatta kampanjen inriktas särskilt mot att locka fler till lärarutbildning med inriktning mot matematik, teknik, naturorienterade ämnen och yrkesämnen. Uppdraget ska redovisas i årsredovisningarna för åren 2013–2015.

Förslag om att införa en examenspremie för ämneslärare i matematik och naturorienterade ämnen och för speciallärare kommer att redovisas i 2014 års ekonomiska vårproposition (informationsmaterial från Utbildningsdepartementet den 13 mars 2014). Regeringen avser att presentera propositionen den 9 april 2014.

Riksrevisionen granskar för närvarande statens insatser för lärarförsörjningen inom ramen för granskningsstrategin Statens insatser på skolområdet. Syftet är att undersöka om statens system för lärarförsörjning fungerar på ett effektivt sätt. Granskningen ska också undersöka lärosätenas arbete med dimensionering av lärarutbildningen och regeringens styrning av systemet. Resultatet av granskningen ska redovisas i en rapport i oktober 2014.

När det gäller dimensioneringen av lärarutbildningarna ska de universitet och högskolor som har tillstånd att utfärda lärar- och förskollärarexamina planera för dimensioneringen av olika examina, inriktningar och ämneskombinationer så att dimensioneringen svarar mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens nationella och regionala behov (Regleringsbrev för budgetåret 2014 avseende universitet och högskolor). Universitetskanslersämbetet ska följa upp vilka inriktningar som universitet och högskolor ger inom bl.a. lärarutbildningarna i syfte att få en överblick över utbildningsutbudet och för att kunna följa detta över tid (Regleringsbrev för budgetåret 2014 avseende Universitetskanslersämbetet).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla lärarnas betydelse för undervisningens kvalitet och elevernas studieresultat. Utskottet välkomnar därför att det finns en bred enighet kring insatser för att stärka läraryrket. Utskottet vill i sammanhanget också påminna om att flera viktiga reformer har beslutats under senare år i syfte att höja lärarnas kompetens och göra läraryrket mer attraktivt.

Det är enligt utskottet angeläget att alla elever får undervisning av behöriga lärare. Utskottet följer därför noga utvecklingen när det gäller lärares utbildning och behörighet. I samband med uppföljningen av regeringens resultatredovisning i de senaste budgetpropositionerna har utskottet särskilt följt upp regeringens redovisning av uppgifter om lärares behörighet och utbildning (bet. 2011/12:UbU1, bet. 2012/13:UbU1 och bet. 2013/14:

UbU1). Vid uppföljningen av budgetpropositionen för 2013 genomfördes också en fördjupningsstudie av lärarutbildningen i vissa avseenden. Vid uppföljningen av budgetpropositionen för 2014 uttryckte utskottet ett önskemål om att få en samlad resultatinformation om personalens utbildning och behörighet i en särskild skrivelse när den nya statistik som utvecklas med anledning av de personalreformer som nu genomförs finns tillgänglig. Utskottet önskade också att i samma skrivelse få information om lärarutbildningen, fortbildning av den pedagogiska personalen och karriärtjänster samt om skolledarna och deras pedagogiska ledarskap (bet. 2013/14:UbU1 s. 23).

Utskottet vill understryka vikten av att lärarförsörjningen kan tryggas. Utskottet kan konstatera att flera insatser har gjorts för att öka läraryrkets attraktivitet och vill betona vikten av att arbetet med att attrahera fler ungdomar och unga vuxna till läraryrkena fortsätter.

När det gäller lärarnas roll vid skolreformer vill utskottet peka på den dialog som finns mellan lärarnas fackförbund och övriga aktörer som bl.a. har tagit sig uttryck i ett gemensamt tiopunktsprogram för att stärka läraryrket.

Med hänvisning till pågående arbete och planerade insatser avstyrker utskottet motionerna 2013/14:Ub453 (M), 2013/14:Ub568 (S) yrkandena 1 och 7 och 2013/14:Ub576 (MP) yrkande 5.

Karriäranställningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om karriärvägar för förskollärare, titeln förstelärare, regleringen och finansieringen av karriäranställningar och anställningen som lektor.

Jämför reservationerna 30 (S), 31 (MP) och 32 (S, MP, V).

Motionerna

Karriäranställningar

I kommittémotion 2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 8 vill motionärerna att karriärtjänsterna också ska omfatta förskollärare.

I kommittémotion 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 10 vill motionärerna att titeln förstelärare ska ersättas av benämningen utvecklingslärare som de menar bättre överensstämmer med arbetsuppgifterna.

I yrkande 14 anser motionärerna att Skolverkets regelverk för karriäranställningar behöver bli tydligare när det gäller anställningskriterierna och ansökningsförfarandet. Motionärerna menar också att statens ambition om en långsiktig medfinansiering av karriäranställningar behöver bli tydligare.

Anställningen som lektor

I kommittémotion 2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 9 anser motionärerna att lärare som har en licentiat- eller doktorsexamen inom utbildningsvetenskap, pedagogiskt arbete eller allmändidaktik också ska kunna bli lektorer.

I kommittémotion 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 12 anser motionärerna att en lektor ska ägna en fjärdedel av sin anställning åt forskning så att lektorernas forskningsanknytning stärks. I yrkande 13 anser motionärerna att även den som har forskningsmeriter i allmändidaktik, pedagogik, utbildningsvetenskap eller till dem angränsande forskningsområden ska vara behörig för anställningen som lektor.

Bakgrund och gällande rätt

Karriäranställningar

Varje huvudman ska sträva efter att för undervisningen anställa lärare och förskollärare som har forskarutbildning. Huvudmännen ska också sträva efter att inrätta karriärsteg för särskilt yrkesskickliga lärare (2 kap. 22 § skollagen). Skolhuvudmän som inrättar karriärstegen förstelärare och lektor kan från hösten 2013 ansöka om ett statsbidrag som administreras av Skolverket.

Titeln förstelärare föreslogs i den promemoria som var underlag för propositionen Karriärvägar för lärare i skolväsendet m.m. (prop. 2012/13:136). I promemorian konstaterade man att en lämplig benämning på en särskilt yrkesskicklig lärare kunde vara förstelärare (U2012/4904/S). Titeln lektor fanns sedan tidigare (se nedan).

Av den förordning som reglerar statsbidraget framgår vilka krav som ställs på förstelärare (3 §) och lektorer (4 §) för att huvudmannen ska få statsbidrag för den läraren (förordningen [2013:70] om statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare). Det är skolhuvudmannen som beslutar om ytterligare kompetenskrav och om anställningarnas antal, utformning och tillsättning. Skolverket konstaterar i en rapport om rekrytering och urval av förstelärare att hittills har ungefär var tionde huvudman valt att ställa kompetenskrav utöver de som anges i statsbidragsförordningen (Vem är försteläraren?, februari 2014, Skolverket). Sveriges Kommuner och Landsting har tagit fram ett stödmaterial för skolhuvudmännen i arbetet med att planera och organisera för karriärtjänsterna (Ett samlat karriärsystem för lärare, april 2013, Sveriges Kommuner och Landsting).

Av förordningen framgår också att statsbidrag efter ansökan får lämnas till den som är huvudman för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare (2 §).

I budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1) föreslog regeringen att 187 miljoner kronor skulle avsättas för reformen för 2013, vilket gav utrymme för lönepåslag för drygt 4 000 karriärtjänster fr.o.m. hösten 2013. När reformen är fullt utbyggd 2016, enligt vad som aviserades i budgetpropositionen för 2012, ska de beräknade medlen på 880 miljoner kronor räckta till lönepåslag för ca 10 000 karriärtjänster, vilket beräknas motsvara ungefär var tionde lärare med legitimation.

Reformen förstärktes i budgetpropositionen för 2014 så att det från hösten 2014 finns utrymme för lönepåslag som sammanlagt motsvarar ca 15 000 förstelärartjänster. Från hösten 2016 beräknades ökningarna som sammanlagt motsvarar ca 17 000 förstelärartjänster. Regeringen föreslog att ytterligare 377 miljoner kronor skulle avsättas 2014 och beräknade ytterligare 554 miljoner kronor för 2015, ytterligare 504 miljoner kronor för 2016 samt från 2017 ytterligare 589 miljoner kronor årligen för ändamålet. Riksdagen beslutade enligt förslaget (prop. 2013/14:1 utg.omr. 16, bet. 2013/14:UbU1, rskr. 2013/14:104).

Anställningen som lektor

Titeln lektor infördes i skolväsendet den 1 juli 2011 när den nya skollagen antogs. En lärare i skolväsendet skulle benämnas lektor om han eller hon hade avlagt minst licentiatexamen i ett ämne som helt eller i huvudsak motsvarade ett undervisningsämne eller som avsåg ämnesdidaktik och om han eller hon under minst fyra års tjänstgöring som lärare hade visat pedagogisk skicklighet. Regeringen bedömde i propositionen att det var realistiskt att tänka sig att lärare avlägger doktorsexamen, vilket kräver minst fyra års studier, i den omfattning som är önskvärd för att det i förlängningen ska ge något avtryck i skolorna. Regeringen höll det för mer troligt att ett antal lärare väljer att studera vidare under ett par års tid, vilket kan leda till en licentiatexamen. Under denna tid hinner lärarna fördjupa sig i ett undervisningsämne eller i ämnesdidaktik (Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, prop. 2009/10:165 s. 274–274). Av den nya skollagen framgick också att huvudmannen skulle avgöra om läraren respektive förskolläraren uppfyllde kraven för att benämnas lektor.

Utnämningen av lektorer kopplades sedan till legitimationssystemet, och Skolverket skulle bedöma om en legitimerad lärare eller förskollärare skulle utnämnas till lektor (bet. 2010/11:UbU5, rskr. 2010/11:171). Denna reglering upphävdes senare och sedan den 1 juli 2013 är det skolhuvudmännen som avgör vilka lärare som uppfyller kvalifikationerna för karriärsteg för lärare (bet. 2012/13:UbU15, rskr. 2012/13:266). Kompetenskraven för en lektor är dock desamma som tidigare och de framgår numera av förordningen (2013:70) om statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare. En lektor är en lärare som är legitimerad, har avlagt en examen på forskarnivå och har visat pedagogisk skicklighet under minst fyra års tjänstgöring som lärare inom skolväsendet (4 §). Den examen på forskar-

nivå som krävs ska avse ämnesdidaktik eller ett ämne som helt eller huvudsakligen kan hänföras till ett undervisningsämne inom skolväsendet (5 §).

Av statsbidragsförordningen framgår att en lärare med karriärtjänst huvudsakligen ska arbeta med undervisning och uppgifter som hör till undervisningen (6 §). Huvudsakligen innebär minst 50 procent av arbetstiden (10 § SKOLFS 2013:147). I övrigt är det huvudmannen som formulerar innehållet i anställningen. I den promemoria som var underlag för propositionen Karriärvägar för lärare i skolväsendet m.m. (prop. 2012/13:136) lämnades förslag på arbetsuppgifter för lärare med karriärtjänster (U2012/4904/S). En lektor kan t.ex. driva ämnesövergripande projekt, bedriva egen forskning, handleda andra lärare i frågor kopplade till det specifika ämnet, hålla i kontakterna med universitet och högskolor, hålla sig uppdaterad om aktuell forskning på området och sprida den kunskapen i kollegiet eller vara huvudansvarig för ett ämne.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att karriärutvecklingsreformen är en av flera viktiga insatser för att göra läraryrket mer attraktivt. Utskottet noterar därför med tillfredsställelse att det enligt regeringen har varit ett stort intresse från huvudmännen att söka statsbidrag för att inrätta tjänster för särskilt skickliga lärare (prop. 2013/14:1 utg.omr. 16. s 57). Utskottet noterar också att det i samband med propositionen Karriärvägar för lärare i skolväsendet m.m. behandlade motionsyrkanden om karriäranställningar som liknar de yrkanden som nu är aktuella (prop. 2012/13:136, bet. 2012/13:UbU15, rskr. 2012/13:266).

När det gäller regleringen och finansieringen av karriäranställningar avstyrker utskottet motion 2013/14:Ub576 (MP) yrkande 14 med hänvisning till skolhuvudmannens ansvar i anställningsfrågor och till den avsättning av medel för reformen som riksdagen beslutade för 2013 och 2014 och som regeringen har beräknat för perioden 2015–2017.

Behörighetskraven för anställning som lektor fastställdes i samband med att den nya skollagen antogs (prop. 2009/10:165, bet. 2009/10:UbU21, rskr. 2009/10:370). Utskottet hade då inget att invända mot utformningen av dessa krav och har inte någon annan uppfattning i dag. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2013/14:Ub568 (S) yrkande 9 och 2013/14:Ub576 (MP) yrkande 13.

När det gäller innehållet i anställningen som lektor konstaterar utskottet att ett villkor för att få statsbidrag för en lektor är att minst 50 procent av arbetstiden ägnas åt undervisning. I övrigt beslutas arbetsinnehållet av huvudmannen. Utskottet avstyrker därmed 2013/14:Ub576 (MP) yrkande 12.

Utskottet har tidigare instämt med regeringen att titeln förstelärare kan vara en lämplig benämning på en särskilt yrkesskicklig lärare (bet. 2012/13:UbU15). Utskottet har inte någon annan uppfattning i dag och avstyrker därmed motion 2013/14:Ub576 (MP) yrkande 10.

När det gäller frågan om karriärvägar för förskollärare kan utskottet konstatera att det i dag inte lämnas något statsbidrag för förstelärare eller lektorer till den som är huvudman för förskolan. Det finns dock inte något som hindrar en huvudman att införa karriärvägar i förskolan. Det finns också exempel på huvudmän som har infört möjligheter att utvecklas inom förskolläraryrket. Utskottet avstyrker därmed motion 2013/14:Ub568 (S) yrkande 8.

Läraryrket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en finansieringsplan för läraryrket, introduktionsperioden för lärare och registerkontroll.

Jämför reservation 33 (MP).

Motionerna

Läraryrket

I kommittémotion 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 15 vill motionärerna att regeringen presenterar en finansieringsplan för läraryrket. Det måste klarläggas vilka kostnader som är förenade med reformen och hur ansvaret för kostnaderna ska fördelas mellan staten, huvudmannen och den enskilde läraren. I arbetet med att ta fram en rimlig finansieringsplan bör Sveriges Kommuner och Landsting samt Friskolornas riksförbund vara delaktiga. I yrkande 17 anser motionärerna att staten i samverkan med lärarutbildningarna bör ta ett större ansvar för den introduktionsperiod som en nyutexaminerad lärare ska genomgå.

Registerkontroll

I motion 2013/14:Ub251 av Pia Nilsson (S) menar motionären att den registerkontroll som ska göras av lärare och skolledare även bör omfatta brottet grov kvinnofridskränkning. Skolans värdegrund kan annars inte förmedlas till eleverna på ett trovärdigt sätt, enligt motionären.

Bakgrund och gällande rätt

Lärarlegitimationen

Riksdagen har fattat beslut om att införa ett legitimationssystem för lärare och förskollärare från den 1 juli 2011 (prop. 2010/11:20, bet. 2010/11UbU5, rskr. 2010/11:171). I enlighet med den kommunala finansieringsprincipen och propositionen Legitimation för lärare och förskollärare (prop. 2010/11:20) tillförs kommunsektorn 256 miljoner kronor per år från 2013 för att kompensera för kostnader i samband med introduktionsperioden för nyutbildade lärare och förskollärare och för att legitimerade lärare ska kunna avsätta tid för att bistå icke legitimerade lärare vid betygssättning (prop. 2012/13:1 utg.omr. 25). För 2012 beräknades en halvårseffekt, varför kommunsektorn tillfördes 128 miljoner kronor för 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 25).

Vid tillämpningen av den kommunala finansieringsprincipen görs regleringen vid ett tillfälle, dvs. regleringsbeloppen för samtliga år fastställs när propositionen överlämnas. Någon retroaktiv reglering görs inte. Skulle ett regleringsbelopp i efterhand i väsentligt grad visa sig vara felaktigt, kan detta beaktas senare genom en förändring av nivån på anslaget *1:1 Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

När det gäller uppskattningen av huvudmännens kostnader för bl.a. introduktionsperiod och lämplighetsbedömning inför ansökan om legitimation anförde regeringen i propositionen Legitimation för lärare och förskollärare att det inte i detalj går att avgöra hur mycket tid som bör tas i anspråk i varje enskilt fall, varför en schablonersättning bör ges till huvudmännen (prop. 2010/11:20 s. 76).

Med anledning av ett tillkännagivande från riksdagen överlämnade regeringen skrivelse 2012/13:162 Arbetet med legitimationsreformen avseende lärare och förskollärare till riksdagen (bet. 2011/12:UbU20, rskr. 2011/12:277). Skrivelsen innehöll dels en finansieringsplan för arbetet med legitimationsreformen, dels en rapport om hur arbetet med reformen fortskrider. Av skrivelsen framgår att Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) följer utvecklingen av legitimationsreformen och de ekonomiska konsekvenserna i samarbete med Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sveriges Kommuner och Landsting, Friskolornas riksförbund och Sameskolstyrelsen i enlighet med vad som meddelades i propositionen Legitimation för lärare och förskollärare (prop. 2010/11:20). Riksdagen lade skrivelsen till handlingarna (bet. 2012/13:UbU13, rskr. 2012/13:224).

Kraven för att få legitimation som lärare eller förskollärare framgår av skollagen (2 kap. 16 § första stycket). Skolverket ska efter ansökan meddela legitimation till en lärare eller förskollärare som har behörighetsgivande examen, med tillfredsställande resultat har genomfört en introduk-

tionsperiod om minst ett läsår eller motsvarande på heltid inom undervisning som i huvudsak svarar mot examen och i övrigt är lämplig att bedriva undervisning.

Regleringen i skollagen kompletteras av bestämmelser i förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare (behörighetsförordningen). En huvudman som har anställt en lärare eller förskollärare som önskar genomföra en introduktionsperiod för att kunna ansöka om legitimation ska se till att läraren eller förskolläraren får genomföra denna (4 kap. 1 § behörighetsförordningen). Läraren eller förskolläraren ska under sin introduktionsperiod få stöd av en mentor som ska vara legitimerad lärare eller legitimerad förskollärare. Rektorn eller förskolechefen ska se till att det finns en plan för introduktionsperioden (4 kap. 2 § behörighetsförordningen).

Skolverket har meddelat föreskrifter om introduktionsperioden (SKOLFS 2011:37). Föreskrifterna avser introduktionsperiodens syfte och längd, mentorn under introduktionsperioden, planen för introduktionsperioden, dokumentationen av introduktionsperioden, bedömningen under introduktionsperioden och rektorns eller förskolechefens yttrande över lärarens eller förskollärarens lämplighet att bedriva undervisning.

Skolinspektionen ska granska hur huvudmännen tillhandahåller den introduktionsperiod de är skyldiga att ge lärare och förskollärare det första året i yrket (Regleringsbrev för budgetåret 2014 avseende Statens skolinspektion). Granskningen ska bl.a. omfatta hur huvudmännen organiserar sin verksamhet för att säkerställa att lärarna och förskollärarna får mentorer som är legitimerade lärare eller förskollärare. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 24 oktober 2014.

Regeringen avser att lämna en proposition om introduktionsperioden för lärar- och förskollärlärligitation till riksdagen under våren 2014.

Registerkontroll

Det finns bestämmelser i skollagen (2010:800) om registerkontroll av personal (2 kap. 31–33 §§). En person som erbjuds en anställning inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan samt inom viss annan pedagogisk verksamhet ska lämna ett utdrag ur belastningsregistret till den som erbjuder anställningen. Även den som erbjuds uppdrag, praktiktjänstgöring, arbetspraktik eller liknande i en sådan verksamhet ska lämna ett utdrag ur belastningsregistret. Registerutdraget ska innehålla uppgifter om mord, dråp, grov misshandel, människorov och grovt rån samt sexualbrott och barnpornografibrott (se 22 § förordningen [1999:1134] om belastningsregister). Av förarbetena framgår att lagstiftningen om registerkontroll syftar till att stärka barns och ungas skydd mot sexuella och andra grova brott. Reglerna bygger på en jämkning av två viktiga skyddsintressen – skyddandet

av barn mot övergrepp och skyddet av den personliga integriteten (prop. 1999/2000:123 Lämplighetsprövning av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg).

Lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn trädde i kraft den 18 december 2013 (prop. 2012/13:194, bet. 2013/14: JuU8, rskr. 2013/14:36). Lagen är ett led i genomförandet av EU:s direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi. Lagen innebär en skyldighet för den som erbjuds en anställning, ett uppdrag eller en praktiktjänstgöring inom vissa verksamheter att på begäran visa upp ett utdrag ur belastningsregistret, om arbetet innebär direkt och regelbunden kontakt med barn. Av propositionens författningskommentar framgår att lagen är tillämplig vid rekrytering av personal till gymnasieskola och gymnasiesärskola (prop. 2012/13:194 s. 48).

Utskottets ställningstagande

Eftersom regeringen nyligen överlämnade en skrivelse om arbetet med legitimeringsreformen som bl.a. innehåller en finansieringsplan (skr. 2012/13: 162) anser utskottet att yrkandet om en finansieringsplan för lärarlegitimeringsreformen är tillgodosett och avstyrker därmed motion 2013/14:Ub576 (MP) yrkande 15.

När det gäller yrkandet om introduktionsperioden konstaterar utskottet att regeringen har aviserat en proposition om introduktionsperioden för lärar- och förskollärarlegitimation under våren 2014. Utskottet är inte berett att föregripa behandlingen av en sådan proposition och avstyrker därmed motion 2013/14:Ub576 (MP) yrkande 17.

Utskottet konstaterar att syftet med en registerkontroll av skolans personal är att stärka elevens skydd mot brott. Utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom yrkandet om en bredare registerkontroll av skolans personal för att skolans värdegrund ska kunna förmedlas till eleverna på ett trovärdigt sätt. Utskottet avstyrker därmed motion 2013/14:Ub251 (S).

Lärarnas uppgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om lärarnas administrativa uppgifter och om bedömning och betygssättning.

Jämför reservationerna 34 (S), 35 (MP) och 36 (MP).

Motionerna

Lärarnas administrativa uppgifter

I kommittémotion 2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 11 vill motionärerna att skollagen ändras så att de individuella utvecklingsplanerna slopas helt och att de skriftliga omdömena inte längre är obligatoriska i årskurs 6–9. Skollagen bör också ändras så att kravet på åtgärdsprogram tas bort för särskilt stöd av mindre omfattning, men finns kvar vid större behov av särskilt stöd. Ändringarna ska syfta till att minska lärarnas administrativa arbetsbörda så att de i stället kan använda sin arbetstid till att planera och bedriva undervisning.

I kommittémotion 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 1 anser motionärerna att endast dokumentation med tydliga pedagogiska syften bör prioriteras. Syftet ska alltid vara att främja elevernas utveckling och inte att förse skolmyndigheter med ett stort antal uppgifter. I yrkande 6 framhålls att lärarna endast bör ägna sig åt dokumentation och administration då det föreligger ett tydligt pedagogiskt syfte, t.ex. arbete kopplat till bedömning av elevprestationer. Skolans huvudmän bör åläggas att anställa administrativ personal. Ett sådant åtagande skulle rymmas inom skolpengen eftersom den ska täcka huvudmannens hela verksamhet, inklusive administrationen. I yrkande 7 vill motionärerna att Skolverket ska få i uppdrag att göra en översyn av föreskrifter och allmänna råd kopplade till dokumentationsförfaranden, dvs. krav på hur dokumentationen ska upprättas.

Bedömning och betygssättning

I kommittémotion 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 3 vill motionärerna att bedömningen och betygssättningen ska utvecklas och bli mer likvärdig. Lärare ska ha möjlighet att kontinuerligt delta i sådan fortbildning, och lärarutbildningen behöver stärkas på området. I yrkande 8 vill motionärerna att ett nationellt utvecklingsarbete initieras för att stärka arbetet med bedömning och betygssättning på skolorna.

Bakgrund och gällande rätt

Lärarnas administrativa uppgifter

Riksdagen har nyligen beslutat om ändringar i skollagen (2010:800) i syfte att minska och förenkla lärarnas administrativa arbete (prop. 2012/13:195, bet. 2013/14:UbU5, rskr. 2013/14:19). Ändringarna trädde i kraft den 19 november 2013 och innebär bl.a. att kravet på skriftliga individuella utvecklingsplaner har avskaffats i årskurs 6–9 i grundskolan. De innebär också att skriftliga individuella utvecklingsplaner i årskurs 1–5 i grundskolan ska upprättas en gång per läsår i stället för varje termin. Utvecklingssamtal

ska dock, liksom tidigare, hållas minst en gång per termin i samtliga årskurser. Information som tidigare lämnades i en skriftlig individuell utvecklingsplan ska dock numera lämnas muntligt vid utvecklingssamtalet.

Sedan hösten 2012 ges betyg i årskurs 6. Från sommaren 2017 vill regeringen att betyg ska ges från årskurs 4. När betyg ges i årskurs 4–6 bör kraven på att upprätta individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen avskaffas i dessa årskurser. Genomförandet ska utredas och förslag ska lämnas senare under 2014 (pressmeddelande från Utbildningsdepartementet den 24 mars 2014).

Regeringen överlämnade den 18 mars 2014 propositionen Tid för undervisning – lärares arbete med stöd, särskilt stöd och åtgärdsprogram (prop. 2013/14:160) till riksdagen. I propositionen föreslås ändringar i skollagen (2010:800) i syfte att förtydliga reglerna om stöd och särskilt stöd samt förenkla lärarnas arbete med åtgärdsprogram och annan dokumentation. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2014. Motionstiden gick ut den 2 april 2014.

Bedömning och betygssättning

Skolverket utvecklar kontinuerligt stöd för en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning i olika ämnen och kurser. Därutöver finns de nationella proven. Det finns också mer generella stödmaterial om bedömning och betygssättning, t.ex. Kunskapsbedömning i skolan.

I januari 2009 gav regeringen Skolverket i uppdrag att utarbeta nya kursplaner och kunskapskrav för grundskolan och motsvarande skolformer m.m. I uppdraget ingick att utarbeta allmänna råd om de nya kursplanerna och kunskapskraven.

I december 2010 gav riksdagen regeringen till känna att en tydlig handledning om hur skolorna ska använda betygsstegen B och D bör utarbetas och att den nya betygsskalan bör utvärderas (bet. 2010/11:UbU3, rskr. 2010/11:137).

I januari 2011 gav regeringen Skolverket i uppdrag att utarbeta kunskapskrav för betygsstegen A, C och E för årskurs 6 i grundskolan och motsvarande skolformer. Skolverkets föreskrifter om kunskapskrav för grundskolan och motsvarande skolformer samt för nämnda betygssteg började gälla höstterminen 2012.

I november 2011 gav regeringen Skolverket i uppdrag att utarbeta olika former av stödmaterial för att underlätta lärarnas arbete med bedömning och betygssättning när det gäller kunskapskraven för betygsstegen B och D. I december 2012 publicerade Skolverket handledningen Betygsskalan och betygs B och D – en handledning.

Skolverket har sedan i november 2011 i uppdrag att fortsätta, och vid behov utveckla, arbetet med olika former av kompetensutveckling och stöd till lärare inom området bedömning och betygssättning (U2011/6543/S). Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 16 juni 2014.

I mars 2012 gav riksdagen regeringen till känna att ett bedömningsstöd för den nya betygsskalan skyndsamt bör tas fram och göras tillgängligt där sådant material ännu inte finns (bet. 2011/12:UbU12, rskr. 2011/12:174).

Regeringen har i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 16 avsnitt 4.3.1) aviserat att den nya betygsskalan ska utvärderas och att den har för avsikt att ge Skolverket ett sådant uppdrag.

Skolverket ska också utarbeta och implementera ett tydligt och konkret bedömningsstöd för uppföljning av elevernas kunskaper i läs- och skrivutveckling och matematik (Regleringsbrev för budgetåret 2014 avseende Statens skolverk). Innehållet i bedömningsstödet ska utgå från relevant forskning inom dessa områden. Bedömningsstödet ska kunna användas redan i årskurs 1 för att tidigt identifiera elever som riskerar att få eller som redan har svårigheter inom läs- och skrivutveckling och matematik, eller för att ge elever extra stimulans inom dessa områden. Bedömningsstödet ska finnas tillgängligt för skolorna senast under läsåret 2014/15.

Regeringen vill införa ett nytt kunskapsmål om läsförståelse för elever i årskurs 1 och vill därför att det ska vara obligatoriskt för lärarna i årskurs 1 att använda sig av Skolverkets bedömningsstöd för läs- och skrivutveckling och matematik fr.o.m. läsåret 2015/16. Genomförandet ska utredas och förslag ska lämnas senare under 2014 (pressmeddelande från Utbildningsdepartementet den 24 mars 2014).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att flera förslag för att minska lärarnas administrativa arbete nyligen har presenterats och att riksdagen även har beslutat om ett av förslagen. Utskottet ser positivt på att lärarna på detta sätt ges bättre förutsättningar att ägna sig åt sitt huvuduppdrag – att undervisa – så att eleverna i sin tur får bättre förutsättningar att nå kunskapsmålen.

När det gäller yrkandena om lärarnas administrativa uppgifter vill utskottet inte föregripa behandlingen av propositionen Tid för undervisning – lärares arbete med stöd, särskilt stöd och åtgärdsprogram (prop. 2013/14:160) och avstyrker därmed motionerna 2013/14:Ub568 (S) yrkande 11 och 2013/14:Ub576 (MP) yrkandena 1 och 6–7.

När det gäller yrkandena om bedömning och betygssättning vill utskottet peka på Skolverkets kontinuerliga utvecklingsarbete och särskilda uppdrag när det gäller stöd till lärare för bedömning och betygssättning som ska redovisas i juni 2016. Utskottet vill inte föregripa resultatet av det uppdraget, som Skolverket har fått med anledning av tidigare tillkännagivanden från riksdagen, och avstyrker därmed motion 2013/14:Ub576 (MP) yrkandena 3 och 8.

Fortbildning av skolans personal

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fortbildning i olika ämnen och om kollegialt lärande.

Jämför reservationerna 37 (MP), 38 (V) och 39 (MP).

Motionerna

Fortbildning i olika ämnen

I kommittémotion 2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 13 vill motionärerna stärka jämställdhetsaspekten i Skolverkets kompetensutvecklingsinsatser för studie- och yrkesvägledare och göra möjligheten till fortbildning permanent.

I kommittémotion 2013/14:Kr257 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 7 anför motionärerna att skolpersonalen bör ges kompetensutveckling i hur fysisk aktivitet kan integreras i skoldagens samlade aktiviteter.

Enligt motion 2013/14:Ub243 av Christer Winbäck (FP) är det angeläget att regeringen ser över möjligheterna att öka kunskapen om hbtq hos lärare och övrig skolpersonal.

I motion 2013/14:Ub499 av Kerstin Engle m.fl. (S) yrkande 2 framför motionärerna att lärarna måste få utbildning i genuspedagogik. En genusmedveten pedagogik i skolan är enligt motionärerna ett viktigt instrument för att på sikt bryta invanda normsystem.

Kollegialt lärande och lärarhandledare

I kommittémotion 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 20 anser motionärerna att lärarna bör få bättre förutsättningar att tillämpa s.k. kollegialt lärande (en metod för kompetensutveckling där kollegor tillsammans analyserar och utvärderar sin undervisning). Skolverket ska administrera en utbildningsinsats för att sprida kunskapen om hur kollegialt lärande kan användas lokalt.

I motion 2013/14:Ub562 av Krister Hammarbergh (M) vill motionären att regeringen överväger möjligheten att införa ett system med lärarhandledare i ämnena matematik, svenska och NO (naturorienterade ämnen).

Bakgrund och gällande rätt

Det finns bestämmelser om kompetensutveckling i skollagen (2010:800). Av 2 kap. 34 § framgår att huvudmannen ska se till att personalen vid förskole- och skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling. Inom ramen för sin löpande tillsyn ska Skolinspektionen särskilt redovisa hur

huvudmän, rektorer och förskolechefer säkerställer att personal får nödvändig kompetensutveckling (Regleringsbrev för budgetåret 2014 avseende Statens skolinspektion).

Nationellt prioriterad fortbildning

Enligt förordningen (2011:555) med instruktion för Statens skolverk ska verket stödja och svara för nationellt prioriterad fortbildning och annan kompetensutveckling för personal. För vissa fortbildningar administrerar Skolverket även statliga stöd och bidrag.

Skolverket anordnar fortbildning inom studie- och yrkesvägledning, t.ex. med inriktning mot utveckling av kvaliteten i skolans eller enhetens studie- och yrkesvägledning och om genusmedveten studie- och yrkesvägledning. Skolverket har också i uppdrag att erbjuda kompetensutvecklingsinsatser för studie- och yrkesvägledare i syfte att ge eleverna en bred, allsidig och könsneutral vägledning till arbetsmarknaden (U2011/7067/S). Vägledningen ska utgå från att alla yrkesområden är möjliga för både flickor och pojkar, kvinnor och män.

Fortbildning om hbt-personers utsatthet ryms bl.a. inom Skolverkets fortbildningar om skolans värdegrund.

Två omfattande fortbildningssatsningar, Matematiklyftet och Läsllyftet, bygger på kollegialt lärande och särskilt utbildade handledare. Satsningarna redovisas nedan.

Regeringen gav i mars 2012 Skolverket i uppdrag att svara för genomförandet av fortbildning av matematiklärare i matematikdidaktik och för att ge dem professionellt stöd genom matematikhandledare (U2011/4343/S, U2011/7370/GV (delvis), U2012/2103/GV). Skolverket ska också svara för utbildning av matematikhandledare och rektorer. Uppdraget avser matematiklärare, inklusive matematikhandledare, och rektorer inom skolväsendet utom förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Syftet med dessa insatser, det s.k. Matematiklyftet, är att öka elevers målpuppfyllelse i matematik. Med matematiklärare avses lärare som undervisar i matematik. Uppdraget ska genomföras så att fortbildningen kan pågå fr.o.m. höstterminen 2012 t.o.m. den 30 juni 2016, under förutsättning att riksdagen beviljar medel för detta ändamål för 2013–2016. En slutredovisning inklusive en utvärdering av satsningen för 2012–2016 ska lämnas senast den 15 december 2016 till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Regeringen gav i december 2013 Skolverket i uppdrag att svara för genomförandet av fortbildning av lärare i läs- och skrivutveckling där fokus ska vara på det kollegiala lärandet, det s.k. Läsllyftet (U2013/7215/S). Skolverket ska också svara för utbildning av handledare som ska ha till uppgift att handleda grupper av lärare inom området läs- och skrivutveckling. En delredovisning av uppdraget ska lämnas senast den 1 mars 2016 till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). En slutredovisning inklusive en utvärdering av satsningen för 2014–2018 ska lämnas senast den 15 december 2018 till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Annan fortbildning

Fortbildningar för personal inom skolan erbjuds dessutom av andra aktörer, t.ex. organisationer och företag, i en rad olika ämnen. Ett exempel är idrottsföreningen Friskis & Svettis (Stockholm) som 2003 utvecklade rörelseverktyget Röris för barn mellan sex och nio år utifrån samma grundkoncept som Friskis & Svettis-jympan. Sedan 2003 har över 25 000 lärare, fritidspedagoger och annan skolpersonal deltagit i en utbildningsdag via någon Friskis & Svettis-förening i Sverige. Ett annat exempel är Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU). Förbundet arbetar bl.a. med utbildning genom att arrangera kurser och ta fram utbildningsmaterial. RFSU:s lokalföreningar har specialutbildade informatörer som bl.a. arbetar med skolinformation.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till huvudmannens ansvar för kompetensutveckling av skolans personal och det utbildningsutbud som finns, inklusive pågående statliga fortbildningssatsningar, avstyrker utskottet motionerna 2013/14:Kr257 (V) yrkande 7, 2013/14:Ub243 (FP), 2013/14:Ub499 (S) yrkande 2 och 2013/14:Ub565 (MP) yrkande 13.

Utskottet vill peka på att det kollegiala lärandet och lärarhandledare är utgångspunkten för två omfattande fortbildningssatsningar och avstyrker därmed motionerna 2013/14:Ub562 (M) och 2013/14:Ub576 (MP) yrkande 20.

Undervisningens nivå och innehåll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utmaningar för duktiga elever och om vissa undervisningsämnen.

Jämför reservationerna 40 (S), 41 (MP) och 42 (V).

Motionerna

Utmaningar för duktiga elever

I kommittémotion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 15 menar motionärerna att särskilt begåvade barn ofta inte får den stimulans i skolan som de behöver. Undervisningen ska innebära en utmaning och den grundskoleelev som vill ska kunna läsa kurser på gymnasienivå, anser motionärerna.

Även i kommittémotion 2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 16 framhålls att undervisningen ska innebära en utmaning. Motionärerna anser att den gymnasieelev som vill ska kunna läsa enskilda ämnen på högskolenivå.

Vissa undervisningsämnen

I partimotion 2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14 föreslås att Skolverket och Universitetskanslersämbetet får i uppdrag att göra en översyn och utvärdering av utbildningen i mediekritisk kompetens och, om behov finns, arbeta för att denna utbildning utvecklas.

I kommittémotion 2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 11 anser motionärerna att Skolverket bör utveckla sitt arbete med att stödja skolhuvudmännen att arbeta för en modern och forskningsbaserad sex- och samlevnadsundervisning.

I motion 2013/14:Ub276 av Hillevi Larsson (S) yrkande 1 menar motionären att simundervisning bör införas i förskolan. Genom tidig simträning kan drunkningsolyckor förebyggas och barnen får en förberedelse för simträningen i skolan. Det är särskilt viktigt för barn vars föräldrar inte har råd med simskola.

I motion 2012/14:Ub304 av Hans Rothenberg (M) anförs att ett sätt att stimulera intresset för teknik är att erbjuda barnen i förskolan en frivillig utbildning till "förskoleingenjör" och äldre elever en utbildning till "mellanstadiingenjör".

I motion 2013/14:Ub506 av Kerstin Lundgren (C) menar motionären att det skulle kunna främja hälsan hos unga att i någon form införa filosofi på schemat redan från första klass. Barn och ungdomar skulle få den ram, tid och möjlighet för djupare samtal som ofta saknas och som inte kan hänvisas till skolhälsovården.

I motion 2013/14:Ub543 av Veronica Palm (S) menar motionären att regeringen måste ta ett större ansvar för att garantera att kommunerna ger alla barn möjlighet att lära sig simma. Regeringen ska anordna en nationell konferens om hur simkunnigheten ska öka. Regeringen ska också föra in i läroplanen för förskolan att barnen ska ges möjlighet att få vattenvana.

Bakgrund och gällande rätt

Utmaningar för duktiga elever

Försöksverksamhet med riksrekryterande spetsutbildning i grundskolans högre årskurser

Regeringen beslutade i mars 2011 om förordningen (2011:355) om försöksverksamhet med riksrekryterande spetsutbildning i grundskolans högre årskurser. Med spetsutbildning avses en utbildning som inrymmer särskild fördjupning och breddning inom ett eller flera ämnen. Eleverna kan läsa gymnasiekurser och få betyg i det eller de ämnen som spetsutbildningen är

inriktad mot: engelska, matematik, naturorienterande ämnen (biologi, fysik eller kemi), samhällsorienterande ämnen (geografi, historia, religionskunskap eller samhällskunskap) eller språkval. I övrigt följer eleverna den ordinarie undervisningen i skolan.

Enligt förordningen får Skolverket inför vart och ett av läsåren 2012/13 till 2014/15 besluta att huvudmän för grundskolan får delta i försöksverksamheten. De första utbildningarna inom försöksverksamheten startade hösten 2012. Efter den sista ansökningsomgången hösten 2013 är det totalt 25 grundskolor som bedriver riksrekryterande spetsutbildning under högst fem år. Skolverket ska årligen 2013–2020 lämna en redovisning av omfattningen av försöksverksamheten och en utvärdering av denna till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Försöksverksamhet med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning

Regeringen beslutade i oktober 2008 om förordningen (2008:793) om försöksverksamhet med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning i matematik, naturvetenskapliga, samhällsvetenskapliga och humanistiska ämnen. Efter en förlängning avser försöksverksamheten utbildning som startar den 1 juli 2009–30 juni 2016. Eleverna får en gymnasieutbildning som innehåller gymnasiekurser med särskild fördjupning och breddning inom det ämne eller ämnesområde som utbildningarna avser. Parallellt med studierna i gymnasieskolan ska eleverna kunna läsa kurser vid ett universitet eller en högskola.

Skolverket har beviljat totalt 20 spetsutbildningar (10 utbildningar startade hösten 2009 och 10 utbildningar hösten 2010). Försöksverksamheten pågår fram till 2016. Sista antagning är hösten 2015. Skolverket ska även följa upp och utvärdera försöksverksamheten årligen. Både vid beslut om deltagande och vid utvärdering och slutredovisning, som lämnas senast den 15 augusti 2014, ska samråd ske med Universitetskanslersämbetet.

Vissa undervisningsämnen

Grundskolans ämnen räknas upp i skollagen (10 kap. 4 §). Undervisningen ska omfatta bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, naturorienterande ämnen (biologi, fysik och kemi), samhällsorienterande ämnen (geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap), slöjd, svenska eller svenska som andraspråk och teknik. Dessutom ska modersmål, för de elever som ska erbjudas sådan undervisning, och språkval finnas som ämnen. För varje ämne ska det finnas en kursplan (10 kap. 8 §).

Utöver undervisningen i de särskilda ämnena finns elevens val och skolans val (10 kap. 4 §). Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Skolverket har godkänt en plan för undervisningen. En del av eller hela utrymmet för skolans val (600 timmar) ska kunna användas till ett sådant lokalt tillval.

När det gäller mediekunskap har Konsumentverket en särskild skolverksamhet för att nå målgruppen barn och unga. Myndigheten stöder lärare i bl.a. hem- och konsumentkunskap genom undervisningsmaterial och den skraddarsydda Skolwebben. Därutöver följer Skolverket kontinuerligt upp barns, elevers och lärares it-användning och it-kompetens i förskola, skola och vuxenutbildning. Uppdraget redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) vart tredje år. Senast Skolverket redovisade uppdraget var den 15 april 2013 (Rapport 386). Nästa gång uppdraget ska redovisas är den 15 april 2016.

När det gäller simning innehåller läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) de övergripande målen och riktlinjerna för grundskolan och kursplanerna för respektive ämne. I kursplanen för ämnet idrott och hälsa ingår olika former av vattenvana och simning i ämnets centrala innehåll från årskurs 1 till 9. Det är också en del i kunskapskravet för godkänt betyg i ämnet idrott och hälsa i årskurs 6 och 9. I läroplanen för förskolan tas barnens utveckling och lärande upp. Förskolan ska t.ex. sträva efter att varje barn utvecklar sin motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för vikten av att värna om sin hälsa och sitt välbefinnande. Även om vattenvana och simning inte nämns specifikt i läroplanen finns det ändå exempel på kommuner och enskilda initiativtagare, t.ex. stiftelser och försäkringsbolag, som anordnar simundervisning för förskolor.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har i uppdrag att samordna berörda myndigheters arbete för barns och ungas säkerhet när det gäller att motverka skador till följd av olycksfall. Inom ramen för samordningsuppdraget bildades 2006 barnsäkerhetsrådet. I rådet deltar elva myndigheter, bl.a. Skolverket och Konsumentverket. Rådet har antagit en verksamhetsplan där säkerhet i skolan (inklusive förskolan) är ett fokusområde med drunkning som ett prioriterat område.

Utskottets ställningstagande

När det gäller utmaningar för duktiga elever konstaterar utskottet att det pågår en försöksverksamhet med riksrekryterande spetsutbildningar för såväl elever i årskurs 7–9 som elever i gymnasieskolan. Inom dessa utbildningar läser eleverna gymnasie- respektive högskolekurser. Med hänvisning till denna försöksverksamhet avstyrker utskottet motionerna 2013/14: Ub569 (S) yrkande 15 och 2013/14:Ub571 (S) yrkande 16.

När det gäller motionsyrkanden om undervisning i vissa ämnen vill utskottet peka på den möjlighet som finns att använda undervisningen i elevens val eller skolans val. När det gäller frågan om simundervisning i förskolan konstaterar utskottet att det finns exempel på kommuner och enskilda initiativtagare som anordnar simundervisning för förskolor. Utskot-

tet avstyrker därmed motionerna 2013/14:C280 (V) yrkande 14, 2013/14:Ub276 (S) yrkande 1, 2013/14:Ub304 (M), 2013/14:Ub506 (C), 2013/14:Ub543(S) och 2013/14:Ub565 (MP) yrkande 11.

Kvalitet och inflytande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kvalitet, lokala styrelser, elevinflytande och studiero.

Jämför reservationerna 43 (V), 44 (S), 45 (S, MP, V), 46 (S, MP), 47 (MP, V) och 48 (S).

Motionerna

Kvalitet

I kommittémotion 2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 14 anser motionärerna att Skolverket bör få i uppdrag att bedriva utvecklingsarbete när det gäller att driva små skolor med hög kvalitet. Skolan är enligt motionärerna av stor betydelse för mindre orter på landsbygden.

Lokala styrelser

I kommittémotion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 34 vill motionärerna att erfarenheterna och resultaten i kommunala skolor med lokal styrelse noga ska dokumenteras och utvärderas för att se hur de kan utveckla andra kommunala skolor.

I kommittémotion 2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 28 menar motionärerna att elevernas möjlighet till organisering och inflytande behöver stärkas i gymnasieskolan. Motionärerna vill även att möjligheten att inrätta lokala styrelser med elevmajoritet i de kommunala gymnasieskolorna ska återinföras.

Elevinflytande

I kommittémotion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 35 menar motionärerna att det krävs ett ökat elevinflytande i vardagen och en dialog i klassrummet om grundskolan ska lyckas anpassa undervisningen till varje enskild elevs unika behov. Elever som är delaktiga och får ta ansvar skapar också en tryggare skola och en bra studiemiljö, enligt motionärerna.

I kommittémotion 2013/14:Ub395 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 5 vill motionärerna att elevinflytandet i gymnasieskolan ska stärkas. Motionärerna anser att eleverna bör kunna ha inflytande över undervisningens organisering, att elevrepresentanter och elevskyddsombud ska ha rätt till utbildning och kompensatoriskt stöd för den undervisning de gått

miste om under sin utbildning, och att skolan ska vara skyldig att tillhandahålla lokaler för elevernas och elevrepresentanternas möten och andra sammankomster.

I motion 2013/14:Ub415 av Henrik Ripa (M) menar motionären att man bör överväga dels möjligheten att se över skollagen så att elevkårer får samma ställning som studentkårer har i högskolelagen (1992:1434), dels om elever kan få ett intyg för sitt engagemang i elevkåren.

Studiero

I kommittémotion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 29 vill motionärerna att det ska framgå av skollagen att elever, föräldrar och personal tillsammans ska utarbeta gemensamma ordningsregler.

Bakgrund och gällande rätt

Kvalitet

Skollagen (2010:800) reglerar att varje huvudman inom skolväsendet systematiskt och kontinuerligt ska följa upp och utveckla utbildningen (4 kap. 3 §) och att detta arbete ska dokumenteras (4 kap. 6 §). Skolinspektionen har tillsyn över och svarar för kvalitetsgranskningen inom bl.a. skolväsendet. Det finns gemensamma bestämmelser om tillsynsmyndigheternas befogenheter vid tillsyn och bestämmelser om sanktioner mot både enskilda och offentliga huvudmän, t.ex. i form av vite. Ansvaret för statlig utvärdering och kvalitetsgranskning regleras också i lagen (26 kap.).

Skolverket har enligt sin instruktion (2009:1214) i uppgift att genom sin verksamhet främja att alla barn, elever och vuxenstuderande får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barns utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för elever och vuxenstuderande. Det sägs även i instruktionen att Skolverket ska följa upp och utvärdera skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen och rapportera till regeringen i de frågor som dessa uppgifter kan ge upphov till.

Lokala styrelser

Försöksverksamheter med lokala styrelser i grundskolan och den obligatoriska särskolan samt i gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen inrättades 1996 respektive 1997. Avsikten var att de lokala styrelserna skulle besluta i vissa frågor som annars vilade på rektorn eller styrelsen för skolan. Eleverna eller deras vårdnadshavare skulle vara i majoritet. Försöket med lokala styrelser med elevmajoritet i gymnasiet och den kommunala vuxenutbildningen avslutades den 30 juni 2007 men fortsatte

inom grundskolan och den obligatoriska särskolan och reglerades i förordningen (1996:605) om försöksverksamhet med lokala styrelser inom grundskolan och den obligatoriska särskolan.

I 2010 års skollag (2010:800) togs det in bestämmelser om att en kommun eller ett landsting får inrätta lokala styrelser inom den del av skolväsendet som kommunen eller landstinget är huvudman för (4 kap. 15 §). För att en lokal styrelse ska kunna fungera på ett för alla parter jämbördigt sätt föreslog regeringen att företrädarna för eleverna eller elevernas vårdnadshavare inte skulle få vara fler än övriga ledamöter (prop. 2009/10:165 s. 318). Så beslutade också riksdagen (4 kap. 16 § skollagen).

Elevinflytande

Enligt skollagen (4 kap. 9 §) ska barn och elever ges inflytande över utbildningen och fortlöpande stimuleras att aktivt ta del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen. Elevernas och deras sammanslutningars arbete med inflytandefrågor ska även i övrigt stödjas och underlättas. Elevernas ansvar och inflytande betonas även i läroplanerna.

I skollagen regleras även ledighet och kompensation för elevföreträdare (4 kap. 11 §). Det följer också av arbetsmiljölagen (1977:1160) att en elev som har utsetts till elevskyddsombud ska få den ledighet från skolarbetet som behövs för uppdraget. Detsamma ska gälla en elev som har utsetts till elevrådsrepresentant eller som har ett annat uppdrag att företräda andra elever i frågor om utbildningen. Elevskyddsombud, elevrådsrepresentanter och andra elevföreträdare ska erbjudas kompensation för den undervisning som de går miste om på grund av uppdraget.

Studiero

I 1985 års skollag (1985:100) infördes en bestämmelse om att rektorer och lärare får ta ifrån en elev ett föremål om det används på ett störande sätt i skolverksamheten eller om det kan utgöra en fara för säkerheten i denna, och en bestämmelse som gjorde det möjligt att flytta en elev till en annan skola om detta var nödvändigt med hänsyn till övriga elevers rätt till trygghet och studiero (prop. 2006/07:69, bet. 2006/07:UbU13, rskr. 2006/07:183). Dessa regler fördes oförändrade över till den nya skollagen (2010:800) och kompletterades med ytterligare bestämmelser i ett eget kapitel om trygghet och studiero (5 kap.).

Enligt 2010 års skollag ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (5 kap. 3 §). Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet (5 kap. 5 §). De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler. Rektorn eller en lärare får vidta

de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande (5 kap. 6 §). Det får beslutas om utvisning, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering vid en annan skolenhet, avstängning och omhändertagande av föremål (5 kap. 7–23 §§). En sådan åtgärd får endast vidtas om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Regeringen tillsatte den 25 februari 2014 en utredning med uppdrag att utvärdera och lämna förslag till ytterligare åtgärder avseende skolornas arbete med elevernas trygghet och studiero (U 2014:B). Uppdraget ska slutredovisas den 31 juli 2014. Av ett pressmeddelande från Utbildningsdepartementet samma dag som utredningen tillsattes framgår att utredaren ska följa upp hur den nya skollagen har påverkat skolornas arbete med ordning. Skolornas ordningsregler och arbete för att förhindra ogiltig frånvaro ska kartläggas och förslag på åtgärder som kan bidra till mer ordning och reda i klassrummen ska presenteras.

Utskottets ställningstagande

Kvalitet

Med hänvisning till Skolverkets uppgift att främja att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och till bestämmelserna i skollagen om systematiskt kvalitetsarbete (4 kap.) och tillsyn, statlig kvalitetsgranskning och nationell uppföljning av skolväsendet (26 kap.) avstyrker utskottet motion 2013/14:Ub396 (V) yrkande 14.

Lokala styrelser

Utskottet har tidigare välkomnat att man i den nya skollagen införde möjligheten för en kommun eller ett landsting att inrätta lokala styrelser inom den del av skolväsendet som kommunen eller landstinget är huvudman för (bet. 2009/10:UbU21). Utskottet anser att bestämmelsen om styrelsens sammansättning är väl avvägd. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2013/14:Ub569 (S) yrkande 34 och 2013/14:Ub571 (S) yrkande 28.

Elevinflytande

Utskottet anser att de gällande bestämmelserna i skollagen ger goda förutsättningar för ett aktivt elevinflytande och menar att formerna för och organisationen av elevernas inflytande ytterst är en fråga för den enskilda skolan. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2013/14:Ub395 (V) yrkande 5, 2013/14:Ub415 (M) och 2013/14:Ub569 (S) yrkande 35.

Studiero

Utskottet vill inte föregripa resultatet av den utredning om skolornas arbete med elevernas trygghet och studiero som regeringen nyligen har till-satt och avstyrker därmed motion 2013/14:Ub569 (S) yrkande 29.

Skolbibliotek

Utskottets förslag i korthet

Riksdagens avslår motionsyrkanden om en biblioteksstrategi, definition av skolbibliotek och bemanning av skolbibliotek.

Jämför reservationerna 49 (S, MP), 50 (MP, V) och 51 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Kr339 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) yrkande 24 anför motionärerna att skollagen (2010:800) inte följs vad gäller bemanning av skolbiblioteken. Motionärerna föreslår att Kungl. biblioteket får i uppdrag att ta fram en strategi som ska säkerställa att inga skolhuvudmän bryter mot lagen.

I kommittémotion 2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2 anför motionärerna att skolbiblioteken ska vara bemannade. Enligt skollagen ska alla elever ha tillgång till skolbibliotek. Motionärerna menar att det bör formuleras krav i skollagen på att alla skolbibliotek måste ha utbildade bibliotekarier.

I kommittémotion 2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 13 anför motionärerna att det bör införas en tydlig definition i skollagen på vad som får kallas skolbibliotek.

Bakgrund och gällande rätt

Enligt skollagen (2010:800) och den nya bibliotekslagen (2013:801) ska alla skolor anordna sin verksamhet så att eleverna har tillgång till skolbibliotek. Till skillnad från tidigare gäller i dag kravet om att elever ska ha tillgång till skolbibliotek dels för fler skolformer, dels för såväl offentliga som fristående skolor. Enligt skollagen (2 kap. 36 §) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek. Det finns även en hänvisning till denna bestämmelse i 10 § bibliotekslagen.

Kungl. bibliotekets ansvar

Kommunerna, landstingen, staten och i vissa fall enskilda är huvudmän och ansvarar för skolbibliotek. Enligt bibliotekslagen ska kommuner och landsting anta biblioteksplaner för sin verksamhet (17 och 18 §§). En bib-

lioteksplan är ett redskap för att strukturerat och i samverkan ta till vara de biblioteksresurser som finns, skapa beredskap för framtidens krav och stimulera till utveckling.

I propositionen om den nya bibliotekslagen (prop. 2012/13:147) konstaterar regeringen att utvärderingen av den tidigare bibliotekslagen visade att bristen på uppföljning av lagen sannolikt bidrog till stora standardskillnader, både vad gäller den kommunala biblioteksservicen och den regionala biblioteksverksamheten. Både behovet av mer samordning och behovet av uppföljning av biblioteksplanerna motiverade ett mer samlat arbete nationellt. Därför fick Kungl. biblioteket i uppgift att tillsammans med den regionala biblioteksverksamheten och kommunerna följa upp hur biblioteksplanerna har utformats och hur de används (18 § bibliotekslagen). Uppdraget omfattar inte ett revisions- eller tillsynsansvar för det allmänna biblioteksväsendet. Genom förordningen (2008:1421) med instruktion för Kungl. biblioteket preciseras bibliotekets uppdrag. Kungl. biblioteket ska ha en nationell överblick över biblioteksområdet och främja samverkan och utveckling inom området (5 §).

I Kungl. bibliotekets nya instruktion från 2014 står att Kungl. biblioteket särskilt ska ansvara för den uppföljning som myndigheten ska göra tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna av hur de biblioteksplaner som kommuner och landsting antar i enlighet med bibliotekslagen (2013:801) har utformats och hur de används.

Regeringen har i propositionen påpekat att man kommer att följa utvecklingen på området och vidta de åtgärder som är nödvändiga för att samverkansuppdraget ska kunna bidra till en biblioteksverksamhet av hög kvalitet i hela landet.

Bemanning och definition av skolbibliotek

Varken i skollagen eller dess förarbeten finns något krav på bemanning av skolbiblioteken. Inte heller bibliotekslagen innehåller något sådant krav. I betänkandet om ny bibliotekslag (bet. 2013/14:KrU2, rskr. 2013/14:26) avstyrkte kulturutskottet motionsyrkanden om tillkännagivanden om krav på utbildad personal vid biblioteken. Utskottet hänvisade bl.a. till att folkbibliotekens verksamhet är ett kommunalt ansvar.

Tillgången till skolbibliotek ska kunna anordnas på olika sätt beroende på de lokala förhållandena vid varje skola (yttr. 2012/13:UbU4y). Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165) ska organiseringen av skolbiblioteksverksamheten vara flexibel. En liten skola på landsbygden kan ha behov av att finna andra lösningar än en stor skola i en stor stad. Därför ska anordnandet av skolbibliotek kunna se olika ut utifrån skolornas eller elevernas olika behov och förutsättningar.

Det finns ingen rättslig definition av skolbibliotek. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165) ges dock en förklaring till vad som vanligtvis brukar avses med begreppet skolbibliotek: ”en gemensam och ordnad

resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande”.

Utskottets ställningstagande

Skolbiblioteken är en viktig pedagogisk resurs i skolan. Skolbibliotek är också ett stöd för eleverna i deras allt större behov av att kunna orientera sig i informationsflödet, att kunna granska och värdera information och att arbeta med problemlösning.

Utskottet vill påminna om att riksdagen relativt nyligen har antagit både en skollag och en bibliotekslag. I båda lagarna framgår att det ställs krav på att alla elever ska ha tillgång till skolbibliotek. Hur skolan konkret organiserar tillgången till skolbibliotek är emellertid en fråga för lokala bedömningar, enligt förarbetena. Utskottet ser inget behov av att ändra den gällande regleringen av skolbibliotek.

När det gäller yrkandet om att Kungl. biblioteket bör få i uppdrag att ta fram en strategi som ska se till att inga huvudmän bryter mot lagen vill utskottet anföra att Kungl. biblioteket enligt gällande bestämmelser ska ha en nationell överblick över biblioteksområdet och främja samverkan och utveckling inom området. Utskottet anser att de efterfrågade åtgärderna ryms inom det uppdrag som Kungl. biblioteket redan har.

Utskottet står fast vid sina tidigare bedömningar vad det gäller bemaning och definition av skolbibliotek.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2013/14:Kr339 (S) yrkande 24, 2013/14:Ub396 (V) yrkande 13 och 2013/14:Ub565 (MP) yrkande 2.

It i skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en nationell it-strategi för skolan och om undervisning i källkritik och etik på internet.

Jämför reservationerna 52 (S) och 53 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 18 anförs att statens ansvar för arbetet med it i skolan måste tydliggöras i en nationell it-strategi för skolan. Motionärerna betonar vikten av att skolan överbryggar digitala klyftor och kompenserar för elevernas olika förutsättningar.

I kommittémotion 2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 11 anförs att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på hur varje lärare och elev kan få tillgång till en dator och kunskap i källkritik. It-satsningar handlar enligt motionärerna både om infrastrukturen – datorer – och om kompetensen hos lärarna och eleverna.

I motion 2013/14:Ju389 av Irene Oskarsson (KD) yrkande 1 anförs att skolan bör undervisa i säkerhet och etik på internet, s.k. netikett, i syfte att undvika smutskastning på nätet och informera om riskerna förknippade med publicering av bilder och inlägg.

Bakgrund och gällande rätt

It-strategi

Den svenska skolan styrs bl.a. genom de nationella mål, riktlinjer och kunskapskrav som riksdagen och regeringen har beslutat om i t.ex. skollagen och läroplanerna. Riksdagen och regeringen anger däremot inte hur dessa mål ska nås – det bestämmer skolhuvudmännen och skolorna själva.

Enligt skollagen ska eleverna i samtliga skolformer utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning (8–13 kap.). Hur it-användningen ska integreras i pedagogiken är däremot en fråga för lärarna och skolhuvudmännen.

I läroplanerna för grundskolan (Lgr 11) respektive gymnasieskolan (Gy 11) förtydligas vikten av digital teknik som verktyg i undervisningen och lärandet. Enligt utskottets uppfattning (bet. 2011/12:UbU14) uttrycker läroplanerna en samlad nationell syn på it i skolan.

Regeringen beslutade i oktober 2011 om en digital agenda för Sverige. Där framhålls att läroplanernas mål är att eleverna ska erhålla den digitala kompetens som behövs i dagens samhälle och att skolans huvudmän – kommuner och fristående aktörer – har ansvar för att läroplanerna följs. Regeringen påpekar att man ser positivt på att skolans huvudmän samverkar med andra berörda aktörer för att nå målet med god kvalitet i hela landet.

Skolverket har i uppdrag (U2008/8180/S) att främja utvecklingen och användningen av informations- och kommunikationsteknik (IKT) i förskolor, skolor och vuxenutbildning samt hos skolhuvudmän. Skolverket ska i sitt arbete utgå från målgruppers olika behov och förutsättningar vid spridandet av kunskap om användandet och utformningen av bl.a. IKT i lärprocesser, digitala lärverktyg och lärande exempel inom området. Vidare ska Skolverket bedöma verksamhetens och huvudmäns utvecklingsbehov avseende IKT-användningen inom förskola, skola och vuxenutbildning och ge förslag på eventuella insatser. Särskilt ska lärarnas användning av IKT som ett pedagogiskt verktyg för att utveckla undervisningen belysas. Undersökningen genomförs i enkätform vart tredje år. Skolverket redovisade den första undersökningen i augusti 2009 och den senaste i april 2013.

För att stärka lärarnas kompetens att använda it i undervisningen på ett genomtänkt sätt har kraven i högskoleförordningens (1993:100) examensbeskrivningar för lärarexamina förtydligats när det gäller lärarnas pedagogiska användning av modern teknik. Vidare erbjuder Skolverket, som en del i sitt uppdrag att främja utvecklingen och användningen av it i skolan, kompetensutveckling i praktisk it för pedagoger och skollärare. Inom ramen för detta uppdrag arbetar Skolverket också med att tillgängliggöra digitala läresurser.

Regeringen tillkallade i juni 2012 en särskild utredare med uppdrag att verka för att det it-politiska målet i den digitala agendan uppnås och att regeringens ambitioner inom området fullföljs (dir. 2012:61). Utredningen – som tog namnet Digitaliseringskommissionen – presenterade sina resultat i mars 2014 i delbetänkandet En digital agenda i människans tjänst – en ljusnande framtid kan bli vår (SOU 2014:13). En av utredningens huvuduppgifter var att kommunicera den digitala agendan och dess innehåll. Ett av de tre huvudområden som utredningen har behandlat är digitaliseringens möjligheter inom skola och undervisning. Samtliga av utredningens förslag är fokuserade på grund- och gymnasieskolan eftersom man bedömer att förändringar här ger stora hävstångseffekter ur ett långsiktigt perspektiv.

Regeringen avser att ta fram en nationell it-strategi för skolan (Riksdagens snabbprotokoll 2013/14:93, 7 §, anf. 1).

Källkritik

I Skolverkets redovisning av uppdraget (U2008/8180/S) att främja utvecklingen och användningen av IKT i förskolor, skolor och vuxenutbildning samt hos skolhuvudmän konstaterar man att efterhand som digitala medier blir vanligare i undervisningen, blir det också viktigare att kunna hantera och värdera dem kritiskt i undervisningen och lärandet. Vidare konstaterar verket att källkritik och värdering av källor på internet är det område som minst antal elever menar att de är bra på. Gymnasielärare är den grupp pedagoger som har genomgått mest kompetensutveckling i källkritik på internet. De allra flesta gymnasieskolor har ett bibliotek där det bedrivs undervisning i informationssökning och källkritik. Undersökningen visade även att lärare på s.k. en-till-en-skolor¹ arbetar något mer med källkritik i sin undervisning.

I läroplanerna (Lgr 11, Gy 11, Lpfö 98 och Vux) betonas it och källkritisk granskning.

Skolverket har tagit fram omfattande råd till elever om hur man förhåller sig källkritisk till informationen på internet, bl.a. en lathund i källkritik på internet från projektet Kolla källan.

¹ I en-till-en-skolor är utgångspunkten att alla elever ska ha tillgång till en bärbar dator och att det ska finnas it-pedagoger i skolan som stöder både elever och personal.

Etik på internet

Enligt skollagen (2010:800) har skolan en skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling. Huvudmannen ska se till att åtgärder vidtas för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 §).

Enligt diskrimineringslagen (2008:567) ska verksamheterna upprätta en likabehandlingsplan (3 kap. 16 §), och av skollagen (6 kap. 8 §) framgår att verksamheten ska upprätta en årlig plan mot kränkande behandling. Samtliga skolor ska följaktligen ha planer mot både diskriminering och kränkande behandling.

Skolverket antog 2012 allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Råden riktar sig till huvudmän, rektorer, förskolechefer och övrig personal och anger hur dessa bör arbeta för att metodiskt främja likabehandling och för att förebygga och åtgärda trakasserier och kränkande behandling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen har tagit beslut om en digital agenda för Sverige. Därutöver har Digitaliseringskommissionen nyligen lämnat förslag på en förbättrad it-användning i skolan. Därtill vill utskottet lyfta fram att läroplanerna (Lgr 11 och Gy 11) betonar vikten av digital teknik som verktyg i undervisningen och lärandet. Utskottet har i ett tidigare betänkande konstaterat att läroplanerna uttrycker en samlad nationell syn på it i skolan. Skolverket har i uppdrag att främja utvecklingen och användningen av IKT i förskolor, skolor och verksamheter samt hos skolhuvudmän. Utskottet vill även uppmärksamma att regeringen avser att ta fram en nationell it-strategi för skolan. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet 2013/14: Ub569 (S) yrkande 18.

När det gäller yrkandet om kunskap i källkritik vill utskottet understryka att det blir allt viktigare att kunna hantera och värdera digitala medier kritiskt i undervisningen och lärandet. Källkritisk granskning betonas i läroplanerna för samtliga skolformer, och Skolverket har tagit fram ett omfattande material om hur man förhåller sig källkritisk till informationen på internet, som vänder sig till elever. Med hänvisning till dessa åtgärder avstyrker utskottet motion 2013/14:Ub396 (V) yrkande 11.

Vad gäller yrkandet om etik på internet konstaterar utskottet att skolan genom skollagen redan har en skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling. Huvudmannen ska se till att åtgärder vidtas för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Det framgår vidare av diskrimineringslagen och skollagen att samtliga skolor ska ha planer mot diskriminering och kränkande behandling. Därutöver finns Skolverkets allmänna råd om hur ansvarig skolpersonal bör arbeta för att metodiskt främja likabehandling och för att förebygga

och åtgärda trakasserier och kränkande behandling. Med hänvisning till gällande regelverk på området avstyrker utskottet motion 2013/14:Ju289 (KD) yrkande 1.

Lärverktyg

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om böcker och andra lärverktyg.

Jämför reservationerna 54 (MP) och 55 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 12 föreslår motionärerna att Skolverket, i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting samt lämpligt lärosäte, får i uppdrag att utreda förekomsten av sponsrade läromedel i skolan, hur de förhåller sig till förekomsten av förlagsproducerade läromedel och vilka konsekvenser detta förhållande får för undervisningen.

I yrkande 15 anförs att många skolor använder gamla läromedel, vilket är ett problem. Vissa huvudmän kan i stället använda sponsrade läromedel som i allmänhet är kostnadsfria. Men sponsrade läromedel är inte kvalitets-säkrade på samma sätt som läromedel producerade i samarbete mellan pedagogisk profession och läromedelsförlag. De kan förvisso fungera som ett bra komplement men inte ersätta läromedel som producerats av ett läromedelsförlag och som har faktagranskats av oberoende pedagogisk expertis.

I kommittémotion 2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 10 vill motionärerna att Skolverket får i uppdrag att utreda ett inrättande av en läromedelsmärkning à la Svanen för de läromedel som är utformade i enlighet med läroplanernas värdegrund.

I motion 2013/14:Ub375 av Mats Pertoft (MP) vill motionären att regeringen utreder hur man på bästa sätt kan förstärka skolors möjligheter att få stöd med att införa skolträdgårdar som en del av skolarbetet för deras pedagogiska och kunskapsmässiga effekter.

Bakgrund och gällande rätt

I samband med skolreformerna i början av 1990-talet upphörde den statliga läromedelsgranskningen, som när det gäller naturorienterade ämnen hade avskaffats redan 1974. Den svenska skolan styrs numera bl.a. genom de nationella mål, riktlinjer och kunskapskrav som riksdag och regering har beslutat om i t.ex. skollagen och läroplanerna. Riksdagen och regeringen anger däremot inte hur dessa mål ska nås, utan det bestämmer

skolhuvudmännen och skolorna själva. I skollagen har begreppet ”läromedel” ersatts med ”böcker och andra lärverktyg”. I läroplanerna förtydligas vilka krav som ställs på skolan vad gäller böcker och andra lärverktyg.

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor (2 kap. 9 §). Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ett särskilt ansvar för att utbildningen utformas så att eleverna, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, får tillgång till böcker och andra lärverktyg av god kvalitet utan kostnad, bl.a. bibliotek, datorer och andra tekniska hjälpmedel (Lgr 11, avsnitt 2.8). Skolor har alltså en betydande pedagogisk frihet att utforma undervisningen och välja stoff och lärverktyg på det sätt som passar de lokala förutsättningarna och skolans pedagogiska profil. Vilka lärverktyg som ska användas är därmed ytterst en fråga för rektorn. Rektorn kan t.ex. tillåta sponsrade lärverktyg.

Konsumentverket, Skolverket och dåvarande Svenska Kommunförbundet tog 2004 fram riktlinjer för sponsrade lärverktyg. Enligt dessa riktlinjer ska sponsrade lärverktyg vara opartiska. Av riktlinjerna framgår också att det är viktigt att bedöma sponsringens utbildningsvärde mot dess påverkans-effekt. I samband med detta bör man enligt riktlinjerna bl.a. beakta att materialet eller aktiviteten inte strider mot läroplanerna, att fakta är aktuella och opartiska, att det tydligt ska framgå vem avsändaren av materialet eller aktiviteten är och att undervisningen inte får vara beroende av ett sponsrat material utan att det enbart ska fungera som ett komplement.

Det ska i sammanhanget påpekas att Skolinspektionen granskar om skolorna följer de lagar och regler som finns. Målet med denna granskning är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö. Skolinspektionen kan ge viss vägledning i samband med en inspektion men kan inte ange hur skolan ska göra i varje enskilt fall. Bland annat anser Skolinspektionen att eleverna behöver kunna känna igen sig och identifiera sig med de exempel och lärverktyg som läraren använder för att de ska kunna ta till sig undervisningen och känna ett engagemang.

Utskottets ställningstagande

Böcker och andra lärverktyg är lärarens kanske viktigaste redskap för att hjälpa elever att lära sig och förstå ett ämne. De ska bidra till att eleverna uppnår målen för undervisningen. Utskottet vill erinra om att urvalet av lärverktyg som används i undervisningen i dag är helt decentraliserat och avgörs på skolorna. Det framgår av skollagen att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av rektorn. Som pedagogisk ledare för skolan har rektorn ett särskilt ansvar för att eleverna får tillgång till handledning och lärverktyg av god kvalitet utan kostnad. Vilka lärverktyg som ska användas är därmed ytterst en fråga för rektorn.

Utskottet anser att nuvarande ordning ger en viktig möjlighet för skolor att välja lärmiddel efter skolans särskilda förutsättningar och profil och avstyrker därmed motionerna 2013/14:Ub396 (V) yrkande 10 och 2013/14:Ub565 (MP) yrkandena 12 och 15. Utskottet ser inte något behov av att utreda frågan om skolträdgårdar och avstyrker därmed motion 2013/14:Ub375 (MP).

Studie- och yrkesvägledning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om studie- och yrkesvägledning.

Jämför reservationerna 56 (S) och 57 (MP).

Motionerna

I partimotion 2013/14:A398 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 20 anförs motionärerna att Sveriges arbetsmarknad är mycket könssegregerad, vilket påverkar kvinnors och mäns hela arbetsliv och inkomst. Mot den bakgrunden bör särskilda insatser göras redan i grundskolan för att få fler pojkar att intressera sig för vård och omsorg. Skolans studie- och yrkesvägledning bör uppmuntra eleverna att göra otraditionella val.

I kommittémotion 2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 12 anförs att studie- och yrkesvägledningen behöver stärkas. Bättre vägledning gör att ungdomar får bättre kunskap om vad som krävs av dem på arbetsmarknaden, ger bättre grund för beslut om fortsatt inriktning på deras gymnasiestudier och stävjar avhopp.

I kommittémotion 2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 5 anförs att god tillgång till studievägledning i grundskolan minskar risken för avhopp i gymnasieskolan. Motionärerna vill därför initiera en översyn av hur de allmänna råden om studie- och yrkesvägledning bidrar till att elevernas behov tillgodoses.

Bakgrund och gällande rätt

Studie- och yrkesvägledning

Gällande rätt

Bestämmelser om studie- och yrkesvägledning återfinns i skollagen, i Skolverkets allmänna råd och i läroplanerna.

Enligt skollagen (2010:800) ska elever i bl.a. grund- och gymnasieskolan ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses (2 kap. 29 §). Enligt samma lagrum ska även den som avser att

påbörja en utbildning ha tillgång till vägledning. För att få anställas utan tidsbegränsning för studie- och yrkesvägledning ska den sökande ha en utbildning avsedd för sådan verksamhet. Den som inte uppfyller behörighetskravet får anställas för studie- och yrkesvägledning för högst ett år i sänder (2 kap. 30 §).

Skolverket har antagit nya allmänna råd (SKOLF5 2013:180) för arbete med studie- och yrkesvägledning. Där står att studie- och yrkesvägledning är en rättighet för eleven och att skolan har ett viktigt och omfattande uppdrag att stödja eleverna i att göra väl underbyggda val. Råden ska fungera som ett stöd för planering och genomförande av verksamheten. Syftet med råden är att studie- och yrkesvägledningen ska bli likvärdig och av hög kvalitet.

Enligt läroplanerna (Lgr 11 och Gy 11) ska studie- och yrkesvägledaren informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning. Dessutom ska yrkesvägledaren vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Bakgrund

Skolinspektionen har genomfört en kvalitetsgranskning av studie- och yrkesvägledningen i grundskolan (rapport 2013:5). Av rapporten framgår att inspektionen granskade studie- och yrkesvägledningen i totalt 34 grundskolor i hela landet. Granskningen visade att studie- och yrkesvägledningen var lågt prioriterad i de granskade skolorna. Rapportens iakttagelser och slutsatser gällde de 34 skolor och 21 huvudmän som ingick i granskningen och avsåg därmed inte att ge en nationell bild av förhållandena inom området.

Enligt Skolinspektionens regleringsbrev för 2014 ska inspektionen i sin tillsyn och kvalitetsgranskning särskilt redovisa erfarenheter av tillgången till personal med kompetens för att tillgodose behovet av vägledning inför utbildning och yrkesval hos elever i grundskolan och gymnasieskolan.

Skolverket fick i sitt regleringsbrev för 2013 i uppdrag att genomföra fortbildningsinsatser för främst studie- och yrkesvägledare för att förbättra kvaliteten på vägledningen. Arbetet skedde i samråd med Arbetsförmedlingen. Uppdraget delredovisades i mitten på mars 2014. Redovisningen visar t.ex. att det krävs att huvudmännen och rektorerna prioriterar verksamheten för att studie- och yrkesvägledningen ska få genomslag. I läroplanerna står det att studie- och yrkesvägledningen ska betraktas som en helhet, som genomsyrar alla årskurser och alla ämnen för att möjliggöra elevens väl underbyggda val. Med anledning av sina slutsatser och det fortsatta uppdraget avser Skolverket att under 2014 bl.a. erbjuda fler kurser för vägledare, skolledare och lärare runt om i landet, utveckla samverkan med andra myndigheter som arbetar med vägledningsfrågor, verka för att stärka kontakterna med rektorer och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet samt genomföra regionala insatser för huvudmän.

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1) avsattes totalt 36 miljoner kronor för perioden 2013–2016 för att kompetensutveckla studie- och yrkesvägledare. Syftet är att höja kvaliteten på vägledningen och informationen så att eleverna kan göra bättre underbyggda val. Därutöver avsattes 2013 ytterligare 2 miljoner för att ta fram en fortbildningsinsats för studie- och yrkesvägledare i gymnasieskolan, särskilt med inriktning på hur man löser de etableringssvårigheter som unga med funktionsnedsättning möter på arbetsmarknaden samt på det stöd som ungdomar kan få från olika myndigheter (bet. 2012/13:UbU1, rskr. 2012/13:113).

Även i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1) lyfter regeringen fram behovet av en väl fungerande studie- och yrkesvägledning. Regeringen konstaterar att studie- och yrkesvägledare kontinuerligt behöver utveckla sin kompetens för att upprätthålla och utveckla kvaliteten på vägledningen.

Jämställdhet

I december 2011 fick Skolverket i uppdrag (U2011/7067/S) att bl.a. se över insatser för stärkt kvalitet och jämställdhetsperspektiv i studie- och yrkesvägledningen och göra en kartläggning och analys av åtgärder som har gjorts för att öka andelen män i förskolan. Uppdraget ska genomföras under perioden 2012–2014 och tar sin utgångspunkt i de erfarenheter som har redovisats i slutbetänkandet Flickor, pojkar, individer – om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan (SOU 2010:99). I juli 2012 och augusti 2013 fick Skolverket två tilläggsuppdrag till det ovan nämnda uppdraget, dels att ge förskolechefer, rektorer, förskollärare, lärare och fritidspedagoger ökad kunskap om hur kön har betydelse för undervisningens arbetssätt, i de sociala relationerna och i de arbetssätt som används i lärandet (U2012/3983/S), dels genomföra en samlad insats för att öka antalet och andelen män som arbetar som förskollärare och barnskötare i förskolan (U2013/5044/S). Samtliga tre uppdrag ska redovisas årligen i Skolverkets årsredovisning samt slutredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 mars 2015. Regeringen beslutade i mars 2013 att Statskontoret ska utvärdera och analysera regeringens jämställdhetsinsatser inom skolväsendet där bl.a. Skolverkets ovan nämnda uppdrag ingår (U2013/1852/S). Statskontorets uppdrag ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 31 mars 2015.

Utskottets ställningstagande

Av skolans författningar framgår det tydligt att elever i grund- och gymnasieskolan ska ha tillgång till studie- och yrkesvägledning. Därutöver noterar utskottet att Skolverket har antagit nya allmänna råd för arbete med studie- och yrkesvägledning. Syftet med råden är att studie- och yrkesvägledningen ska bli likvärdig och av hög kvalitet. Skolverket och Skolinspektionen har i olika rapporter lyft fram att studie- och yrkesvägledningen

behöver utvecklas. Med anledning av bl.a. dessa rapporter avsattes medel för perioden 2013–2016 för kompetensutveckling av studie- och yrkesvägledare och för 2013 för att ta fram en fortbildningsinsats för studie- och yrkesvägledare i gymnasieskolan.

Mot bakgrund av gällande rätt, pågående uppdrag och övriga åtgärder som redovisats ovan avstyrker utskottet motionerna 2013/14:Ub565 (MP) yrkande 5, 2013/14:Ub571 (S) yrkande 12 och 2013/14:A398 (MP) yrkande 20.

Elevhälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en modern elevhälsa och elevhälsovård.

Jämför reservationerna 58 (S, MP) och 59 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:So664 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkande 6 lyfter motionärerna fram vikten av en kraftigt förstärkt elevhälsovård, trots att skollagen har förtydligats när det gäller elevhälsa. En rapport från Skolinspektionen visar att en tredjedel av rektorerna uppger att tillgången till psykologer inte är tillräcklig för att täcka elevernas behov. Motionärerna anser därför att lagen bör kompletteras.

I yrkande 7 anförs att skollagen bör kompletteras med en tydlig rätt och garanti för eleven att vid behov få insatser via elevhälsovårdens olika yrkeskategorier.

I yrkande 9 anförs att det i elevhälsans uppgift bör ingå att ge elever information om vart de vid olika problem kan vända sig utanför skoltid och på lov. Vidare vill motionärerna att elevhälsan utökas så att även unga som av olika skäl inte går i skolan också kan fångas upp på samma sätt. Detta ska gälla till dess de skulle ha gått ut gymnasiet, dvs. tills de har fyllt 19 år.

I kommittémotionerna 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 28 och 2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 26 vill motionärerna skapa en modern elevhälsa. Det innefattar bl.a. att rikta särskilda insatser till barn som har extra stora behov, t.ex. psykiska problem, och som behöver stöd i ett tidigt skede.

I motion 2013/14:Ub201 av Jonas Eriksson och Mats Pertoft (båda MP) konstaterar motionärerna att skolgårdar i dag är helt oreglerade i skollagstiftningen. Därför bör en utredning tillsättas om hälsofrämjande och pedagogiska utemiljöer för barn och elever.

I motion 2013/14:Ub386 av Ellen Juntti (M) menar motionären att regeringen bör överväga att se över möjligheten att införa särskilda skolprogram i läroplanerna för förskolan och grundskolan där skolbarn informeras om brott mot barn.

I motion 2013/14:Ub399 av Anne Marie Brodén (M) menar motionären att regeringen bör överväga möjligheterna att införa starkare direktiv kring elevhälsans jämställdhetsperspektiv i Sveriges kommuner och deras skolor.

I motion 2013/14:Ub579 av Tomas Eneroth m.fl. (S) vill motionärerna att regeringen överväger om det inte finns skäl att göra en översyn av nuvarande regelverk om skolors informationsskyldighet för att fånga upp även myndiga elever som mår psykiskt dåligt.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

I skollagen (2010:800) finns bestämmelser om en samlad elevhälsa inom bl.a. förskoleklassen och de obligatoriska skolformerna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Lagen kräver att det förutom skolläkare och skolsköterska finns tillgång till adekvat utbildad personal i form av psykolog och kurator samt personal som kan tillgodose elevernas behov av specialpedagogiska insatser. På så sätt säkerställs att elevhälsan har tillgång till tillräcklig kompetens för att eleverna ska få det stöd som de behöver. Även i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) finns bestämmelser om elevhälsa (1 § och 13 a §).

Av skollagens förarbeten (prop. 2009/10:165) framgår även att man inte anser det vara rimligt att det på små skolor ständigt ska finnas till hands en skolläkare, kurator eller någon annan av de nämnda yrkeskategorierna. Huvudmannen avgör hur mycket personal skolan ska ha och vilken kompetens som behövs utifrån lokala behov och förutsättningar. Men den personal som finns för elevhälsans insatser ska ha den utbildning som behövs för att klara elevernas behov.

I plan- och bygglagen (2010:900) finns föreskrivet vad som gäller för en obebodd tomt som ska bebyggas med lokaler för fritidshem, förskola, skola eller annan jämförlig verksamhet. Det ska på tomten eller i närheten av tomten finnas tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek eller utevistelse (8 kap. 9 § andra stycket). Friyta ska prioriteras framför andra typer av ytor och bebyggelse om det är brist på utrymme för utevistelse (8 kap. 10 §).

När det gäller information om myndiga elevers skolgång finns det i skollagens (2010:800) bestämmelser om samverkan med hemmen och om utvecklingssamtalet inget uttryckligt stöd för skolan att kontakta föräldrarna. Skolan kan t.ex. inte på eget initiativ informera föräldrarna till en myndig elev om elevens frånvaro från skolan. Eleven kan dock ge sitt samtycke till att skolan lämnar ut uppgifter till föräldrarna. Justitieombudsman-

nen (JO) har i fråga om en myndig elevs integritetsskydd konstaterat att det inte finns något undantag i detta avseende. Sekretess råder för skolans uppgifter om eleven även i förhållande till föräldrarna (JO-beslut den 28 augusti 1997, dnr 4877-1996). JO har vidare uttalat att om det är fråga om en nödsituation kan föräldrarna underrättas trots att eleven är myndig (JO-beslut den 22 april 1994, dnr 4436-1993).

Bakgrund och pågående arbete

Socialstyrelsen undersökte under 2010 förutsättningarna för att utveckla kvalitetsindikatorer för elevhälsan när det gäller psykisk ohälsa. I slutrapporten Att mäta kvalitet i skolhälsovårdens/elevhälsans arbete med psykisk ohälsa konstaterade Socialstyrelsen att det krävs mer utvecklingsarbete för att fastställa vilka kvalitetsindikatorer som är mätbara.

Regeringen har i ett flertal uppdrag bett Skolverket (U2010/7669/S delvis, U2011/263/S delvis, U2011/2269/S delvis) att ta fram förslag och göra insatser för en förstärkt elevhälsa. Som en följd av dessa uppdrag har bl.a. en modell för uppföljning av kvaliteten på och tillgången till elevhälsa tagits fram.

Riksdagen gav i mars 2011 regeringen till känna att det görs en nationell översyn av tillgängligheten till och kvaliteten på elevhälsa (bet. 2010/11: UbU7, rskr. 2010/11:206).

I oktober 2011 fick Skolverket ett tilläggsuppdrag (U2011/5947/S) om att genomföra ytterligare insatser för en förstärkt elevhälsa. En kartläggning och en aktiv granskning av hur insatserna har bidragit till en förstärkt elevhälsa ska ingå i redovisningen. Uppdraget som helhet ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 april 2016. Skolverket ska också i samband med årsredovisningen varje år under den tid uppdraget pågår lämna en rapport om hur uppdraget genomförs. En del i uppdraget – att föreslå en modell för att följa upp kvaliteten på och tillgången till elevhälsa – redovisades i februari 2013 (dnr 2013:126).

Enligt budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1) fördelade Skolverket 46 miljoner kronor i statsbidrag till 176 huvudmän för förstärkt elevhälsa under 2012. Året efter beviljade Skolverket 203 miljoner kronor för samma ändamål till 436 huvudmän; av dessa var 192 kommuner och 241 fristående. Regeringen beräknar totalt 650 miljoner kronor för uppdraget (U2011/5947/S) som pågår under perioden 2012–2015.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis betona att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Lagen kräver att det förutom skolläkare och skolsköterska finns tillgång till adekvat utbildad personal i form av psykolog och

kurator samt personal som kan tillgodose elevernas behov av specialpedagogiska insatser. På så sätt säkerställs att elevhälsan har tillgång till tillräcklig kompetens för att eleverna ska få det stöd som de behöver.

Utskottet vill särskilt lyfta fram Skolverkets uppdrag för förstärkt elevhälsa. Mot bakgrund av dessa uppdrag och gällande rätt avstyrker utskottet motionerna 2013/14:So664 (MP) yrkandena 6, 7 och 9, 2013/14:Ub386 (M), 2013/14:Ub399 (M), 2013/14:Ub569 (S) yrkande 28, 2013/14:Ub571 (S) yrkande 26 och 2013/14:Ub579 (S). Utskottet ser inte något behov av att utreda frågan om utemiljöer och avstyrker därmed motion 2013/14:Ub201 (MP).

Arbetsmiljö

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skolmiljön och elevskyddsombud.

Jämför reservation 60 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2013/114:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 21 anförs att många av landets skolor har dåliga inomhusmiljöer, vilket är ett problem för såväl lärare som elever. Motionärerna vill att staten tar ett större ansvar för upprustningen av dessa miljöer.

I motion 2013/14:Ub208 av Hillevi Larsson (S) yrkande 3 vill motionären att elevskyddsombud på högstadie- och gymnasienivå får utbildning och utökade befogenheter.

Bakgrund och gällande rätt

Skolmiljön

Gällande rätt

Skollagen (2010:800) innehåller regler om bl.a. arbetsmiljö och krav på dokumentation (5 kap.). Reglerna gäller alla skolformer och i vissa delar även fritidshem. Däremot omfattas inte förskolan.

Bestämmelserna som berör inomhusmiljön är flera. En översiktlig redovisning av de mest relevanta följer.

För befintliga byggnader gäller Folkhälsomyndighetens regelverk om inomhusmiljö. För ventilation finns ett särskilt regelverk om obligatorisk ventilationskontroll, där Boverket är ansvarig myndighet. Arbetsmiljöverkets lagstiftning gäller arbetsplatser; hit räknas lokaler men också skolor

och förskolor. I Arbetsmiljöverkets föreskrifter finns bestämmelser om inomhusmiljö, inomhustemperaturer på arbetsplatser, ventilation på arbetsplatser och radonhalter.

Vid tillämpningen av arbetsmiljölagen (1977:1160) ska elever, med undantag för barn i förskolan och elever i fritidshem, likställas med arbetstagare.

Bakgrund och pågående arbete

Arbetsmiljöverket påbörjade hösten 2013 en inspektion av 30 procent av landets skolor och alla skolhuvudmän med fem eller fler skolor. Inspektionen kommer att pågå t.o.m. 2016.

Huvudinriktningen för inspektionen är att arbetsgivarna ska få i gång eller utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet och på så sätt komma till rätta med sina specifika brister. Dessutom ska olika riskområden i skolan identifieras i bl.a. den fysiska arbetsmiljön, t.ex. buller, ventilation och städning. De skolformer som berörs av inspektionerna är förskoleklasser, grund- och gymnasieskolan, grundsärskolan och gymnasiesärskolan.

Socialstyrelsen tog 2013 initiativ till ett nationellt tillsynsprojekt för inomhusmiljön i skolan. Ansvarsområdet för tillsynsvägledning om inomhusmiljö fördes vid årsskiftet över från Socialstyrelsen till den nya Folkhälsomyndigheten. Det nationella tillsynsprojektet kommer att pågå under 2014 och 2015. Det övergripande syftet med projektet är att inomhusmiljön för barn och ungdomar i landets skolor ska förbättras och att miljöbalkens krav på inomhusmiljön ska uppfyllas.

Elevskyddsombud

I skollagens femte kapitel (2010:800) finns bestämmelser om arbetsmiljö. Det finns en uttrycklig hänvisning till bestämmelser i arbetsmiljölagen (1977:1160) om krav på en god arbetsmiljö (5 kap. 4 §). I skollagen framgår även att det finns bestämmelser om elevskyddsombud i arbetsmiljölagen (4 kap. 9 §). Vid tillämpningen av arbetsmiljölagen ska elever, med undantag för barn i förskolan och elever i fritidshemmet, likställas med arbetstagare. Enligt arbetsmiljölagen ska de som genomgår utbildning till elevskyddsombud ges tillfälle att medverka i arbetsmiljöarbetet på arbetsstället, om det är rimligt med hänsyn till utbildningens art och längd (6 kap. 17–18 §§). Vidare framgår i samma bestämmelser att omfattningen och utformningen av elevernas deltagande i skolans arbetsmiljöarbete ska anpassas efter deras ålder, mognad och förutsättningar i övrigt när det gäller bl.a. elever i förskoleklass och i lägre årskurs än årskurs 7 i grundskolan. Elevskyddsombuden väljs direkt av eleverna. Om det finns en skyddskommitté får två elevskyddsombud delta med yttranderätt vid sammanträden. Elevskyddsombuden är emellertid inte skyddsombud enligt arbetsmiljölagen, följaktligen gäller inte bestämmelserna om skyddsombud.

Vilken information elevskyddsombuden får ta del av bestäms av sekretesslagen, om det är kommunala, landstingskommunala eller statliga skolor. På andra skolor gäller att elevskyddsombuden har rätt till den information som behövs för uppdraget, men inte den information som ett skyddsombud skulle ha haft tystnadsplikt om enligt arbetsmiljölagen.

Arbetsmiljöverket har ansvar för att arbetsmiljölagen efterlevs.

Av Skolverkets verkställighetsföreskrifter (SKOLFS 2004:13) till reglerna i arbetsmiljölagen framgår hur elevskyddsombud väljs, vilka befogenheter de har, rektorns uppgifter i samband med elevernas medverkan i skolans arbetsmiljö samt att skolhuvudmannen ska ge eleverna tillfälle att genom elevskyddsombud medverka i skolans arbetsmiljöarbete.

Även skolans läroplaner understryker behovet av att inkludera och beakta eleverna i arbetsmiljöarbetet i skolan.

Utskottets ställningstagande

Skolmiljön

Flera olika regelverk samverkar i syfte att skapa en bra arbetsmiljö i skolan, liksom en bra inomhusmiljö. Utskottet vill i sammanhanget påminna om både pågående och genomförda myndighetsuppdrag på området. Arbetsmiljöverkets inspektion av nästan alla skolformer har som huvudinriktning att arbetsgivarna ska utveckla arbetsmiljöarbetet och komma till rätta med sina specifika brister. Riskområden i skolan identifieras i bl.a. den fysiska arbetsmiljön, t.ex. buller, ventilation och städning. Därutöver har den nya Folkhälsomyndigheten ansvar för ett nationellt tillsynsprojekt för inomhusmiljön i skolan som pågår under 2014 och 2015. Det övergripande syftet med projektet är att inomhusmiljön för barn och ungdomar i landets skolor ska förbättras och att miljöbalkens krav på inomhusmiljön ska uppfyllas.

Mot bakgrund av pågående uppdrag avstyrker utskottet motion 2013/14: Ub473 (SD) yrkande 21.

Elevskyddsombud

Frågan om elevskyddsombud är reglerad i lag. Av skollagen framgår att det i arbetsmiljölagen finns bestämmelser om elevskyddsombud. Elevskyddsombuden är emellertid inte skyddsombud i arbetsmiljölagens bemärkelse. Däremot har Skolverket antagit verkställighetsföreskrifter till reglerna i arbetsmiljölagen om att skolhuvudmannen ska ge eleverna tillfälle att genom elevskyddsombud medverka i skolans arbetsmiljöarbete.

Med hänvisning till gällande bestämmelser avstyrker utskottet motion 2013/14:Ub208 (S) yrkande 3.

Kränkande behandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om mobbning och annan kränkande behandling, införandet av s.k. journalskolor och införandet av en s.k. lex Sarah för skolan.

Jämför reservationerna 61 (S, MP), 62 (SD) och 63 (S, MP, V).

Motionerna

Mobbning och annan kränkande behandling

I kommittémotionerna 2013/14:Ub569 yrkande 30 och 2013/14:Ub571 yrkande 27 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) anför motionärerna att den svenska skolan ska stå för absolut nolltolerans mot mobbning och kränkande behandling. För att skolorna ska ha möjlighet att genomföra ett lyckat arbete mot mobbning krävs kvalitetssäkrade och evidensbaserade antimobbningsmetoder och kunskap och kompetens om mobbningsmekanismer.

I kommittémotion 2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 4 vill motionärerna att regeringen skyndsamt ska utreda hur ett system med s.k. journalskolor ska kunna införas i samtliga svenska kommuner. Till sådana skolor ska den som inte fungerar i den normala skolsituationen kunna flyttas med omedelbar verkan.

I motion 2013/14:Ub401 av Anne Marie Brodén (M) anför motionären att det alltid måste vara brottsoffret som skyddas och de personer som utsätter någon annan för kränkande behandlingar som får byta skola. Regeringen bör överväga möjligheten att ge stöd till skolor att utveckla sitt arbete mot mobbning genom att satsa mer på utvärdering av och forskning om olika metoder. Regeringen bör även överväga möjligheten att se över hur ansvaret för mobbningsarbetet kan samlas under en myndighet.

I motion 2013/14:Ub527 av Arhe Hamednaca (S) vill motionären att kränkande nollning i skolan ska förbjudas. Flera av de händelser som kan inträffa under en nollning är redan i dag kriminaliserade (t.ex. misshandel, sexuellt ofredande eller langning), och skolan har ett ansvar för att se till att mobbning inte förekommer. Det finns enligt motionären ändå anledning att se över om skolans ansvar kan tydliggöras ytterligare med ett direkt förbud av fenomenet.

I motion 2013/14:Ub575 av Johnny Skalin (SD) vill motionären ha en ändring i skollagen när det gäller mobbning. En rimlig ordning borde vara att vid misstanke eller en befogad anmälan om mobbning bör den elev eller de elever som mobbat omedelbart stängas av från undervisningen fram till dess att en utredning genomförts, oavsett hur lång tid det tar. Skollagen bör ändras så att ingen bortre tidsgräns specificeras för vad som från början bedöms vara en tillfällig omplacering.

Lex Sarah för skolan

I kommittémotionerna 2012/13:Ub465 yrkande 31 och 2013/14:Ub569 yrkande 31 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) vill motionärerna se ett införande av en lag motsvarande lex Sarah för skolan. All skolpersonal oavsett huvudman ska vara skyldig att rapportera missförhållanden i skolan eller om läroplanen eller värdegrunden inte följs.

Bakgrund och gällande rätt

Mobbning och annan kränkande behandling

Gällande rätt

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling regleras i både skollagen (2010:800) och diskrimineringslagen (2008:567). Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering, och skollagens sjätte kapitel har som ändamål att motverka kränkande behandling. Båda lagarna ställer krav på att skolor bedriver ett målinriktat arbete för att dels främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter, dels förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling. Skollagen ställer även krav på att skolan och förskolan varje år upprättar en likabehandlingsplan, och enligt diskrimineringslagen ska en årlig plan mot kränkande behandling upprättas.

Skollagen föreskriver att lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten har en skyldighet att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn (6 kap. 10 §). En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Dessa regler ska tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen.

Om huvudmannen eller personalen åsidosätter sina skyldigheter enligt bestämmelserna i skollagen ska huvudmannen dels betala skadestånd till barnet eller eleven för den kränkning som detta innebär, dels ersätta annan skada som har orsakats av åsidosättandet (6 kap. 12 §). Om kränkningen är ringa betalas det inte ut något skadestånd.

Skolverket tog under 2012 fram nya allmänna råd i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Råden togs fram dels mot bakgrund av den nya skollagen som började tillämpas under 2011, dels utifrån de erfarenheter av vilka insatser som kan ha effekt mot kränkningar och diskriminering som framkommit genom Skolverkets utvärdering av metoder mot mobbning.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har i samarbete med andra tillsynsmyndigheter på området tagit fram handledningar och utbildningar om det främjande och förebyggande arbetet. För att ge mer kunskap och metodstöd har DO i samarbete med Barn- och elevombudet (BEO) vid Skolinspektionen och Skolverket tagit fram ett gratis webbverktyg (www.planforskolan.se) som ska hjälpa skolorna att utforma planer för ett effektivare arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Verktöget vänder sig främst till den som är skolledare eller förskolechef eller på annat sätt ansvarar för att skolan eller förskolan har en plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Skolinspektionen har tillsyn över att bestämmelserna i skollagen följs, och Diskrimineringsombudsmannen har tillsyn över att bestämmelserna i diskrimineringslagen följs.

Bakgrund och pågående arbete

Ett antal satsningar har genomförts för att höja effektiviteten i arbetet mot bl.a. mobbning och annan kränkande behandling i skolan. I juni 2011 fick Skolverket ett förnyat uppdrag (U2011/567/S och U2011/2649/S) att stärka skolans värdegrund och arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Inom ramen för uppdraget ska Skolverket erbjuda förskolans, skolans och fritidshemmens personal samt skolledare fortbildning i frågor som rör arbetet med värdegrunden, mot diskriminering och annan kränkande behandling. Enligt regeringen bör fortbildningen utgå från myndighetens slutsatser dels i det tidigare uppdraget mot diskriminering och annan kränkande behandling (U2007/1205/S), dels från värdegrundsuppdraget (U2009/2848/S) och jämställdhetsuppdraget (U2006/9049/S) i de delar som är relevanta för fortbildningen. Utbildningen ska vidare utgå från svensk och internationell forskning inom området. Inom ramen för det nya uppdraget ska Skolverket sammanställa och sprida goda exempel om det förebyggande arbetet samt arbetet med rutiner för rapportering och uppföljning av ärenden om diskriminering och annan kränkande behandling. Uppdraget ska löpande redovisas i myndighetens årsredovisning och slutrapporteras i januari 2015.

Riksrevisionsverket granskade i en rapport från 2013 (RiR 2013:15) om statens insatser i form av tillsyn och stöd på ett effektivt sätt bidrar till en god och trygg arbetsmiljö i skolan, där elever inte utsätts för kränkande behandling eller trakasserier. Med tillsyn avses dels enskilda anmälningsärenden, dels tillsyn av huvudmäns och skolors främjande och förebyggande arbete. Riksrevisionens granskning omfattar regeringen, DO, Skolverket, Skolinspektionen och Barn- och elevombudet samt Arbetsmiljöverket. Regeringen har lämnat en skrivelse till riksdagen med anledning av rapporten (skr. 2013/14:193) som väntas behandlas under våren 2014.

Regeringen har beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå hur kraven på s.k. aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen ska utformas för att bli tydliga och effektiva (dir. 2012:80). Ytterligare en särskild utredare har fått i uppdrag att föreslå hur arbetet mot diskriminering kan organiseras och effektiviseras (dir. 2014:10).

DO inledde den 13 mars 2014 en granskning av utbildningsanordnares arbete för elevers lika rättigheter och möjligheter i 23 kommuner. Granskningen omfattar 150 skolor. I ett första skede ska skolorna redovisa sina likabehandlingsplaner till DO. Något slutdatum för granskningen är inte satt.

Lex Sarah för skolan

Inom bl.a. socialtjänsten finns den s.k. lex Sarah, som innebär en skyldighet att anmäla missförhållanden. En utredning tillsattes 2010 om att införa en motsvarighet till lex Sarah för skolväsendet, förskolan och skolbarnsomsorgen. I april 2011 överlämnades betänkandet Rapportera, anmäla och avhjälpa missförhållanden – för barns och elevers bästa (SOU 2011:33). I betänkandet föreslås att den som fullgör uppgifter i en utbildning inom skolväsendet och i särskilda utbildningsformer (förutom annat sätt att fullgöra skolplikten samt annan pedagogisk verksamhet) ska vara skyldig att rapportera missförhållanden till sin förskolechef eller rektor. Förskolechefen eller rektorn föreslås få ansvar för att utreda och avhjälpa missförhållandet. Utredaren föreslår att allvarliga missförhållanden ska anmälas till Skolinspektionen eller till den kommun som har tillsyn över utbildningen eller verksamheten.

Riksdagen gjorde den 10 april 2013 ett tillkännagivande om att en lex Sarah skulle införas i skolan genom att bifalla en reservation (res. 20 under p. 20) i utbildningsutskottets betänkande om gymnasieskolan (bet. 2012/13:UbU6, rskr. 2013/14:27). I reservationen anfördes att man vill se ett konkret förslag på lagstiftning om en lex Sarah för skolan.

I juni 2013 gav Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) en särskild utredare i uppdrag (U 2012:E) att biträda Regeringskansliet med att utreda vilka konsekvenser en rapporterings- och anmälningskyldighet av missförhållanden inom skolväsendet och vissa andra verksamheter, som föreslogs i betänkandet Rapportera, anmäla och avhjälpa missförhållanden – för barns och elevers bästa (SOU 2011:33), skulle få för lärarnas administrativa arbete. Utredaren skulle föreslå vilka förändringar i utredningens förslag som krävs för att lärares administrativa arbete inte ska öka mer än nödvändigt. Uppdraget redovisades den 21 november 2013, och ärendet bereds vidare inom Regeringskansliet.

Åtgärder mot kränkande behandling regleras i skollagens sjätte kapitel. Där framgår att skolan har en skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Om huvudmannen eller personalen åsidosätter sina skyldigheter i skollagen ska huvudmannen dels betala skadestånd till barnet eller eleven

för den kränkning som detta innebär, dels ersätta annan skada som har orsakats av åsidosättandet (6 kap. 12 §). Om kränkningen är ringa betalas det inte ut något skadestånd.

Utskottets ställningstagande

Mobbning och annan kränkande behandling

Utskottet vill erinra om att det i diskrimineringslagen och skollagen framgår att barn och elever ska skyddas mot diskriminering och kränkande behandling. Som ett led i att stärka arbetet med att motverka diskriminering och kränkande behandling har Skolverket antagit nya allmänna råd. Därutöver har ett antal satsningar i form av myndighetsuppdrag, handledningar och utbildningar påbörjats och genomförts för att höja effektiviteten i arbetet mot bl.a. mobbning och annan kränkande behandling i skolan. Bland de pågående uppdragen vill utskottet lyfta fram Skolverkets uppdrag om att stärka skolans värdegrund och arbete mot diskriminering och kränkande behandling samt DO:s nyligen inledda granskning av 150 skolor om hur utbildningsanordnare lever upp till lagens krav på att främja lika rättigheter och möjligheter för elever och förebygga trakasserier i skolan.

Utskottet ser inga skäl att föregripa pågående uppdrag och avstyrker därför motionerna 2013/14:Ub401 (M), 2013/14:Ub473 (SD) yrkande 4, 2013/14:Ub527 (S), 2013/14:Ub569 (S) yrkande 30, 2013/14:Ub571 (S) yrkande 27 och 2013/14:Ub575 (SD).

Lex Sarah för skolan

Som framgår av skollagen har huvudmän, rektorer och lärare en skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling. Om detta inte sker ska skadestånd betalas ut till förskolebarn och elever.

Frågan om en lex Sarah ska införas för skolan är under beredning inom Regeringskansliet.

Utskottet vill inte föregripa regeringens beredning av eventuella förslag och avstyrker motionerna 2012/13:Ub465 (S) yrkande 31 och 2013/14:Ub569 (S) yrkande 31.

Jämställdhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om jämställdhet och genus.

Jämför reservationerna 64 (S), 65 (MP), 66 (V), 67 (MP, V), 68 (MP, V), 69 (SD) och 70 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 32 anförs att jämställdhetsarbetet i skolan bör bedrivas enligt principen om jämställdhetsintegrering. Om jämställdhetsarbetet i skolan ska bli effektivt måste det bedrivas kontinuerligt och inte i projekt för en begränsad tid vare sig nationellt eller på den enskilda skolan.

I kommittémotion 2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 4 anförs att Skolverket bör få i uppdrag att utreda hur elevernas språk-, läs- och skrivutveckling kan stärkas ur ett jämställdhetsperspektiv.

I kommittémotion 2013/14:Ub393 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2 anförs motionärerna att ett genusperspektiv bör läggas till i läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan samt i högskoleförordningens examensordningar.

I yrkande 3 anförs att Skolverket bör få i uppdrag att ta fram råd och riktlinjer för hur genuspedagogerna ska arbeta med jämställdhetsfrågorna.

I yrkande 4 anförs att Skolverket bör få i uppdrag att ta fram nationell statistik över genuspedagoger.

I yrkande 5 anförs att de medel som regeringen har avsatt till lärares fortbildning och kompetensutveckling i det s.k. Lärarlyftet också ska komma genuspedagoger till del.

I yrkande 6 vill motionärerna att möjligheterna att upprätta resurscentrum för jämställdhet i varje kommun utreds. Ett resurscentrum skulle vara till för att stärka kompetensen bland utbildningsförvaltningarnas personal, skolledare, arbetslag och lärare, anordna kurser för skolorna och ha till uppgift att bedöma kvaliteten på genusarbetet i skolorna.

I motion 2013/14:Ub499 av Kerstin Engle m.fl. (S) yrkande 1 anförs motionärerna att en förskola och en skola med en genusmedveten pedagogik är ett viktigt instrument för att öka jämställdheten mellan könen, men också för att bryta invanda normsystem så tidigt som möjligt i livet.

I kommittémotion 2013/14:A405 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 1 anförs att en avveckling av det skattefinansierade stödet till genuspedagogik bör ske eftersom det bygger på mycket svagt vetenskapligt förankrade politiska teorier.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Jämställdhet ingår i den värdegrund som förskola och skola ska bygga sin verksamhet utifrån. Skolans jämställdhetsuppdrag finns formulerat i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och i skolans läroplaner (Lgr 11, Gy 11, Lpfö 98 och Vux).

I skollagen framgår grunden för skolans arbete med att främja jämställdhet och likabehandling (1 kap. 5 §): ”Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets ocränkbarhet, individens frihet och integ-

ritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.” Av skollagen framgår även att det finns bestämmelser i diskrimineringslagen som har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter inom utbildningsområdet oavsett kön (1 kap. 8 § andra stycket).

I diskrimineringslagen finns ett förbud mot diskriminering av elever på grund av kön. En utbildningsanordnare får inte diskriminera något barn eller någon elev, student eller studerande som deltar i eller söker till verksamheten (2 kap. 5 §).

Enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 11) ska skolan aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster. Skolan ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet. I läroplanen finns även riktlinjer om att jämställdhet ska integreras i alla ämnen. Termen genus finns inte nämnd, i stället används termer som könsroll, kön och jämställdhet. Den samlade läroplanen innehåller tre delar: skolans värdegrund och uppdrag, övergripande mål och riktlinjer för utbildningen samt kursplaner som kompletteras med kunskapskrav. Jämställdhet berörs under samtliga tre delar. Bland de grundläggande värdena för skolan nämns jämställdhet tillsammans med värden som individens frihet och integritet och alla människors lika värde. I de övergripande målen anges de normer och värden samt de kunskaper som alla elever bör ha utvecklat när de lämnar grundskolan. Målen anger inriktningen på skolans arbete. En målsättning är att det i undervisningen integreras ämnesövergripande kunskapsområden som jämställdhet. Jämställdhet återfinns även i kursplanerna för olika ämnen.

I läroplanen för gymnasiet (Gy 11) framgår – precis som i Lgr 11 – att jämställdhet ska integreras i de olika ämnena, att elevernas kunskap om jämställdhet ska förbättras och att jämställdhet ska bli ett kunskapsområde.

Enligt examensbeskrivningarna i examensordningen (bilaga 2 till högskoleförordningen [1993:100]) ska studenten för förskolläraryxamen, studie- och yrkesvägledarexamen, yrkesläraryxamen, grundläraryxamen och ämnesläraryxamen visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten.

Bakgrund

Mellan åren 2008 och 2010 genomförde Skolverket ett omfattande uppdrag (U2006/9049/S) om jämställdhet i skolan. Verkets uppdrag var att bl.a. sprida kunskap om kön och skolframgång, stärka elevhälsan och öka kunskapen om jämställdhet, hedersrelaterat våld och förtryck samt om sex- och samlevnadsundervisning. Insatserna genomfördes främst som fortbildning för lärare, fördelning av utvecklingsmedel och framtagande av stödmaterial. Uppdraget redovisades i december 2010. I Skolverkets utvärdering framkom bl.a. att man behöver arbeta vidare med att öka medveten-

heten om genus och om hur denna medvetenhet kan påverka förväntningarna på och bemötandet av elever. Skolverket lyfte även fram vikten av att insatserna riktas till flera nivåer i utbildningsorganisationen.

I juni 2011 fick Skolverket i uppdrag (U2011/4050/S) att med utgångspunkt i erfarenheterna av sitt tidigare uppdrag genomföra en fortsatt jämställdhetsinsats. Uppdraget innefattade bl.a. insatser för kompetensutveckling för att främja jämställdhet i skolan. Uppdraget redovisades i januari 2012. Skolverket fick i december 2011 ytterligare ett jämställdhetsuppdrag (U2011/7067/S) som ska samordnas med uppdraget från i juni 2011. Uppdraget avser bl.a. insatser för stärkt kvalitet och jämställdhetsperspektiv i studie- och yrkesvägledningen och en kartläggning och analys av åtgärder som har gjorts för att öka andelen män i förskolan. Uppdraget ska genomföras under perioden 2012–2014 och tar sin utgångspunkt i de erfarenheter som har redovisats i slutbetänkandet Flickor, pojkar, individer – om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan (SOU 2010:99). I juli 2012 och augusti 2013 fick Skolverket två tilläggsuppdrag till det ovannämnda uppdraget (U2011/7067/S). Skolverket ska dels utvärdera jämställdhetsinsatserna (U2012/3983/S), dels genomföra en samlad insats för att öka antalet och andelen män som arbetar som förskollärare och barnskötare i förskolan (U2013/5044/S). Samtliga tre uppdrag ska redovisas årligen i Skolverkets årsredovisning samt slutredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 mars 2015.

Regeringen beslutade i mars 2013 att Statskontoret ska utvärdera och analysera regeringens jämställdhetsinsatser inom skolväsendet (U2013/1852/S). I uppdraget ingår att analysera de åtgärder som Skolverket genomfört sedan 2008. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 31 mars 2015.

Skolverket har regeringens uppdrag att ansvara för satsningen Lärarlyftet. Lärarlyftet II, som är inriktat på att lärare ska bli behöriga i alla skolformer, ämnen och årskurser där de undervisar, ersatte 2011 det tidigare Lärarlyftet som var en mer generell fortbildningssatsning. Avsikten med Lärarlyftet II är att ge lärare med lärarexamen möjlighet att göra kompletteringar för att bli behöriga för all den undervisning de bedriver och ge fritidspedagoger möjlighet att bli behöriga i ett eller två praktiska eller estetiska ämnen (förordning [2007:222] om statsbidrag för fortbildning av lärare samt fritidspedagoger och motsvarande).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis erinra om att jämställdhet ingår i den värdegrund som förskola och skola ska bygga sin verksamhet utifrån. Skolans jämställdhetsuppdrag finns formulerat i både skollagen och diskrimineringslagen samt i läroplanerna.

Utskottet vill påminna om de satsningar som regeringen har gjort inom jämställdhetsområdet och omfattande uppdrag till Skolverket om jämställdhet i skolan.

Utskottet vill understryka vikten av att stärka och stödja skolornas kunskap och kompetens i arbetet med frågor som rör jämställdhet och genuskunskap och välkomnar därför Statskontorets uppdrag att utvärdera och analysera hittills genomförda åtgärder och satsningar för att främja jämställdhet i skolväsendet. Med anledning av uppdraget vill utskottet avvakta med att kommentera specifika åtgärder, som utbildning av resurspersoner i jämställdhet och genuskunskap, s.k. genuspedagoger. Därutöver anser utskottet att inriktningen på Lärarlyftet II är angelägen och ser ingen anledning att ändra den.

Utskottet ser inga skäl att föregripa Statskontorets uppdrag och avstyrker därför motionerna 2013/14:Ub393 (V) yrkandena 2–6, 2013/14:Ub499 (S) yrkande 1, 2013/14:Ub565 (MP) yrkande 4, 2013/14:Ub569 (S) yrkande 32 och 2013/14:A405 (SD) yrkande 1.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden om skolväsendet (S, M, MP, FP, SD och KD) som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Utskottets ställningstagande

I detta betänkande behandlas ett antal motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden och som riksdagen har avslagit i enlighet med utskottets förslag (bet. 2010/11:UbU7, 2011/12:UbU14, 2012/13:UbU5 och 2012/13:UbU7 m.fl.).

Utskottet ser inte någon anledning att nu göra en annan bedömning och avstyrker därför motionerna 2013/14:C211 (MP) yrkande 4, 2013/14:So339 (MP) yrkande 3, 2013/14:So457 (FP) yrkande 2, 2013/14:Kr262 (FP) yrkande 6, 2013/14:Ub208 (S) yrkandena 1 och 2, 2013/14:Ub209 (S), 2013/14:Ub211 (MP), 2013/14:Ub212 (MP) yrkandena 1 och 2, 2013/14:Ub222 (KD), 2013/14:Ub224 (KD), 2013/14:Ub227 (MP), 2013/14:Ub234 (S), 2013/14:Ub248 (S), 2013/14:Ub254 (MP), 2013/14:Ub256 (FP), 2013/14:Ub259 (M), 2013/14:Ub261 (M), 2013/14:Ub264 (S), 2013/14:Ub268 (S), 2013/14:Ub269 (S), 2013/14:Ub272 (S), 2013/14:Ub273 (S) yrkande 1, 2013/14:Ub276 (S) yrkandena 2 och 3, 2013/14:Ub289 (S), 2013/14:Ub292 (S), 2013/14:Ub307 (KD), 2013/14:Ub313 (M) yrkande 2, 2013/14:Ub316 (M), 2013/14:Ub320 (M), 2013/14:Ub323

(KD), 2013/14:Ub327 (MP) yrkande 1, 2013/14:Ub328 (S), 2013/14:Ub341 (S), 2013/14:Ub342 (S), 2013/14:Ub343 (S), 2013/14:Ub345 (S) yrkande 2, 2013/14:Ub349 (S), 2013/14:Ub351 (S), 2013/14:Ub353 (M), 2013/14:Ub355 (M), 2013/14:Ub356 (M), 2013/14:Ub364 (S), 2013/14:Ub377 (MP), 2013/14:Ub398 (M), 2013/14:Ub405 (M), 2013/14:Ub414 (M), 2013/14:Ub417 (M), 2013/14:Ub418 (S), 2013/14:Ub424 (S), 2013/14:Ub427 (S), 2013/14:Ub432 (S), 2013/14:Ub434 (S), 2013/14:Ub435 (S), 2013/14:Ub449 (S), 2013/14:Ub456 (FP), 2013/14:Ub457 (M), 2013/14:Ub472 (SD), 2013/14:Ub475 (SD), 2013/14:Ub476 (KD), 2013/14:Ub483 (S), 2013/14:Ub486 (S), 2013/14:Ub490 (S), 2013/14:Ub503 (SD) yrkandena 1 och 3, 2013/14:Ub504 (SD), 2013/14:Ub509 (M), 2013/14:Ub516 (SD), 2013/14:Ub518 (M), 2013/14:Ub523 (S), 2013/14:Ub530 (M), 2013/14:Ub546 (S) yrkandena 1 och 2, 2013/14:Ub547 (S), 2013/14:Ub549 (M), 2013/14:Ub550 (S), 2013/14:Ub555 (M), 2013/14:Ub556 (M), 2013/14:Ub560 (SD), 2013/14:Ub561 (SD), 2013/14:T507 (S) yrkande 1 och 2013/14:A353 (SD) yrkande 4.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Skolpolitik och skolreformer, punkt 1 (S)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 1, 2 och 13 samt avslår motionerna

2013/14:Ub245 av Helene Petersson i Stockaryd (S),

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 8,

2013/14:Ub430 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2,

2013/14:Ub450 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S),

2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 1,

2013/14:N210 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 10 och

2013/14:N333 av Christer Nylander (FP) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi vill skapa en modern kunskapsskola med kvalitet och kreativitet i centrum. Alla skolor ska vara bra skolor, och det kräver ett skolsystem där den enskilde elevens utveckling står i centrum.

För att nå framgång med skolan prioriterar vi en stor investering i skolan för att vända utvecklingen och höja Sveriges kompetens. Vi prioriterar tre områden: höja kunskapsresultaten genom mindre klasser och tidiga insatser, ge alla elever möjligheter att lyckas genom ökad likvärdighet och investeringar i lärarna genom en lärarmiljard.

Vi anser också att det behövs en långsiktig skolpolitik. Ett barn som går i skolan i tolv år kan få uppleva fyra olika regeringar med helt olika skolpolitik bara under sin skoltid. Det är inte rimligt. Lärare och elever måste få arbetsro och veta vad som gäller. Vi är beredda att ta ett långsiktigt ansvar för den svenska skolan, också i form av blocköverskridande överenskommelser.

Det krävs ett nationellt ansvar för kunskapsuppföljning och resursfördelning. Ett program för kvalitetssäkring av den svenska skolan bör tas fram, som innehåller tydliga kvalitetsmått som alla skolor måste uppfylla, och man bör dessutom ta fram system för uppföljning av elevernas kunskapsutveckling i varje årskurs från första klass samt stödåtgärder så att alla skolor ges reella möjligheter att leva upp till kraven.

Skolornas resultat bör utvärderas varje år, och för de skolor som inte når kvalitetsmåten ska huvudmannen, kommunen eller den fristående skolan ha en lagstiftad skyldighet att upprätta en handlingsplan som visar vilka åtgärder man avser att vidta för att förbättra resultaten. Skolor som inte möter kvalitetskraven ska ytterst kunna stängas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

2. Skolpolitik och skolreformer, punkt 1 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Ub430 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2 och

2013/14:N210 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 10 och

avslår motionerna

2013/14:Ub245 av Helene Petersson i Stockaryd (S),

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 8,

2013/14:Ub450 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S),

2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 1,

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 1, 2 och 13 samt

2013/14:N333 av Christer Nylander (FP) yrkande 7.

Ställningstagande

Skolinspektionen gör ett viktigt arbete med att utvärdera kvaliteten i svenska skolor. Skolorna behöver emellertid också ett tydligare stöd i sitt utvecklingsarbete än vad som i dag erbjuds. Skolan behöver därför ett nationellt utvecklingsteam. Genom det ger vi huvudmän möjlighet till stöd och coachning, samordnat av alla skolmyndigheter. Ett nationellt skolutvecklingscenter bör inrättas med Skolverket som huvudman. Jag anser att verksamheten ska utredas under 2014 för att finansieras fr.o.m. 2015.

Jag anser också att den sociala ekonomin fyller, och i än större utsträckning kan fylla, flera viktiga funktioner i samhället. Runt hela världen, i mer än hundra år, har olika verksamheter inom den sociala ekonomin tillgodosett behov som varken den privata eller den offentliga sektorn lyckats

åstadkomma. Frågan om den sociala ekonomins betydelse måste således förankras inom utbildningsväsendets olika delar för att skapa förankring, kunskap och långsiktig hållbarhet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

3. Skolpolitik och skolreformer, punkt 1 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 1 och avslår motionerna

2013/14:Ub245 av Helene Petersson i Stockaryd (S),

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 8,

2013/14:Ub430 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2,

2013/14:Ub450 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S),

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 1, 2 och 13,

2013/14:N210 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 10 och

2013/14:N333 av Christer Nylander (FP) yrkande 7.

Ställningstagande

Jag anser att svensk grundskola, gymnasieskola och komvux ska få ett statligt huvudmannaskap för att kunna ge våra barn och ungdomar rätt till en likvärdig och rättvis skolgång. Regeringen ska skyndsamt utreda hur övergången till ett statligt huvudmannaskap ska gå till.

Tanken är att den svenska skolan ska ge eleverna samma förutsättningar och samma kunskapsbas så att de klarar av att nå de uppsatta nationella målen oberoende av kön, socioekonomisk bakgrund eller var i landet man bor. Så är dock inte fallet i dag. Detta gör att skolan inte är likvärdig, utan att våra barn får olika kvalitet på sin utbildning beroende på var i landet de bor. Den likvärdiga skolan är i själva verket inget annat än en chimär. Ytterligare ett problem med dagens skola är det otydliga ledarskapet där stat och kommun delar på ansvaret, vilket har skapat en problematisk situation som börjar bli ohållbar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

4. Skolpolitik och skolreformer, punkt 1 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 8 och avslår motionerna

2013/14:Ub245 av Helene Petersson i Stockaryd (S),

2013/14:Ub430 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2,

2013/14:Ub450 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S),

2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 1,

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 1, 2 och 13,

2013/14:N210 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 10 och

2013/14:N333 av Christer Nylander (FP) yrkande 7.

Ställningstagande

Jag anser att det bör tillsättas en separat utredning med fokus på hur staten åter kan bli huvudman för den svenska skolan. Regeringens utredning om skolans kommunalisering har endast utvärderat vad som har hänt, vilket inte är tillräckligt.

Dagens svenska skola har på senare år fjärrat sig alltmer från likvärdighet och höga ambitioner. Eleverna får inte den undervisning de behöver och når inte skolans mål. Därför krävs en omorientering av den svenska skolpolitiken. En sådan omorientering innebär inte att målen för skolans verksamhet behöver förändras. Däremot måste vi söka andra medel för att den svenska skolan ska kunna nå målen. För att nå en nationell likvärdighet i utbildningen måste staten få en tydligare roll för att samordna och stödja skolans arbete. Alla skolor i hela landet måste garanteras likvärdiga ekonomiska och kompetensmässiga förutsättningar. Det ska inte spela någon roll i vilken kommun eller skola en elev går. För att alla elever ska få en likvärdig utbildning måste staten garantera detta. Det låter sig inte göras av hundratals olika huvudmän – kommuner och fristående skolor – som i dagens Sverige. Därför bör skolan förstatiseras.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

5. Framtidens lärande och en likvärdig skola, punkt 2 (S, MP)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Cecilia Dalman Eek (S) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 12 och

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att det behövs en ny organisation som tar fram systematiska översikter av såväl nationell som internationell forskning inom lärandets område. Att sammanställa systematiska översikter är en forskningsuppgift som kräver forskarkompetens eftersom forskning måste bearbetas, sammanställas och bedömas. Vi har länge krävt ett nytt och fristående forskningsinstitut för lärande.

Spridningen av kända forskningsresultat behöver också kraftigt förbättras. Spridningen behöver bli systematisk och kommuniceras på ett lättillgängligt sätt så att den blir känd och kan komma till användning i Sveriges alla skolor.

Regeringen inrättar nu en ny myndighet, ett skolforskningsinstitut. För att forskningsresultat ska omsättas i praktiken krävs ett verksamhetsnära perspektiv och ett nära samarbete med professionen. Vi vill därför ge skolforskningsinstitutet uppdraget att också arbeta med skolutveckling, i nära samarbete med landets lärosäten, skolverk/skolinspektion samt kommuner och fristående skolor.

Vi vill också ha en skola som ger alla elever likvärdiga möjligheter att lyckas i skolan. Sverige bör föra en politik för såväl höga kunskapsresultat som en likvärdig skola där varje elev når målen och utvecklar sin fulla potential. Det finns ingen motsättning mellan höga kunskapsresultat och en likvärdig skola. För att höja resultaten i skolan för alla elever behöver skolan ha höga positiva förväntningar på alla elever och ett mer inkluderande förhållningssätt. Elever ska i större utsträckning undervisas i sammanhållna elevgrupper och inte sorteras ut. Undervisningen i skolan ska individanpassas men bruket av eget arbete behöver minska. Mer av eget arbete i skolan har lett till såväl lägre generella kunskapsresultat som större skillnader. Eleven och föräldrarna har fått ta ett för stort ansvar då skolan backat undan, och denna utveckling behöver vändas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

6. Resurser efter behov, punkt 3 (S, MP, V)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Rossana Dinamarca (V), Cecilia Dalman Eek (S) och Agneta Luttropp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Ub502 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 4,

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 16,

2013/14:Ub567 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 3 och

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 6 och

avslår motion

2013/14:Ub376 av Mats Pertoft (MP).

Ställningstagande

Vi anser att resurser ska fördelas till skolor och elever efter behov. Resurserna differentieras inte tillräckligt mycket med tanke på de stora skillnader som finns i förskolors och skolors förutsättningar för sin verksamhet. De flesta kommuner fördelar medel till förskolorna och skolorna utan att ta hänsyn till barnens och elevernas behov. Skolverket slår i sin lägesbedömning för 2013 fast att det aktuella systemet bidrar till att öka ojämlikheten i den svenska skolan. Det kan inte få fortsätta. Vi anser därför att skollagen måste ändras så att det anges att resurser ska fördelas till skolor och elever efter deras behov. För att motverka ytterligare segregation, stärka likvärdigheten och möjliggöra för huvudmännen att fullfölja skolans kompensatoriska uppdrag vill vi även att Skolverket ska få i uppdrag att konstruera en modell för resursfördelning utifrån socioekonomiska förhållanden. Skollagen ska innehålla ett krav på att modellen ska tillämpas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

7. Nationella regler för resursfördelningen till skolan, punkt 4 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 6.

Ställningstagande

Skolan ska vara likvärdig, vilket innebär att resursfördelningen måste ta hänsyn till elevernas behov. De fristående skolorna blir redan överkompen- serade ekonomiskt. Det tydligaste beviset på detta är de vinster som de fristående skolorna genererar. Det pekar på ett behov av att reformera bidragssystemet.

Problemen med fördelningen av skolans resurser är större än så. Även i kommunens egna skolor behöver systemet för fördelning av resurser ses över och förändras. I en av Skolverkets rapporter från 2009, Resursfördel- ning utifrån förutsättningar och behov, analyseras hur olika kommuner fördelar resurser till olika skolor, vilka syften de vill uppnå och vilka reg- ler de följer. Slutsatsen är att få kommuner har någon medveten modell för resursfördelningen som utgår från det förhållandet att förskolor och sko- lor har olika förutsättningar och behov och därigenom behöver olika stora belopp per elev.

För att skapa en likvärdig skola som ger alla elever en så bra utbildning som möjligt och därigenom tillgodoser deras rätt till kunskap behöver det införas tydligare nationella regler om att resurserna till skolan ska fördelas efter elevernas behov. Hänsyn ska tas till elevernas klassbakgrund, föräld- rarnas utbildningsnivå, utländsk bakgrund m.m.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

8. Resurser till gymnasieskolor, punkt 5 (S)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 14.

Ställningstagande

Vi anser att resurser ska fördelas till gymnasieskolor efter elevernas förut- sättningar och behov.

Eleverna behöver få stöd och resurser efter behov, bl.a. genom stöd av studie- och yrkesvägledare. Varje kommun ska både ha erforderliga system och en skyldighet att fördela resurser mellan skolorna utifrån ele- vernas behov. Varje elev som inte klarar en kurs ska omedelbart erbjudas stöd för att klara kursen. Skolorna bör noga följa elevernas resultat och analysera varför elever avbryter sin utbildning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

9. Likvärdighetsarbete för elever med hörselnedsättning, punkt 6 (MP)

av Agneta Luttropp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub430 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Skolsystemet för elever med hörselnedsättning och dövhet, eller med dövblindhet, behöver ses över. Det behövs ett perspektivskifte från funktionsnedsättning till resurs och språk och identitet. Det måste utvecklas ett arbete som fokuserar på den här elevgruppens möjligheter och förmågor.

Specialpedagogiska skolmyndigheten bör få i uppdrag att inom sina ekonomiska ramar ansvara för en nationell samordning och likvärdig utbildning för alla döva och dövblinda elever samt elever med hörselnedsättning. Arbetet ska leda till bättre omvärldsbevakning, resultatuppföljning och kvalitetssäkring. Även behovet av ytterligare stimulansbidrag behöver utredas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

10. Lokal fond för särskilt stöd, punkt 7 (MP)

av Agneta Luttropp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 17.

Ställningstagande

Jag anser att medel till särskilt stöd bör finnas enkelt tillgängligt. Därför föreslå jag att en andel av skolpengen används för att skapa en lokal fond för särskilt stöd. Skolverket ska få i uppdrag att utreda hur stor andel av skolpengen som bör avsättas för detta ändamål.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

11. Val av skola, punkt 8 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 7 och

avslår motion

2013/14:Ub447 av Fredrik Schulte (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Principen om att skolan ska vara en plats där elever med olika bakgrund och erfarenheter kan mötas blir alltmer avlägsen. Skolan kan visserligen inte lösa problemet med segregeringen, men genom att införa närhetsprincipen kan några av effekterna motverkas.

I första hand ska varje elev gå i en skola så nära hemmet som möjligt. Föräldrar och elever bör dock ges möjlighet att komma med alternativa önskemål, som bör tillgodoses så långt det är möjligt. Geografisk närhet ska ge företräde om fler elever önskar gå i skolan än det finns plats för. Kommunerna måste också ta hänsyn till boendesegregationen när de konstruerar skolornas upptagningsområden.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

12. Förutsättningar för fristående skolor, punkt 9 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub409 av Mats Pertoft och Jabar Amin (båda MP) och

avslår motionerna

2013/14:Ub474 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 2 och 4 samt

2013/14:Ub551 av Teres Lindberg m.fl. (S).

Ställningstagande

Det måste finnas ett utrymme i det svenska skolväsendet också för skolor som inte är vinstdrivande, som sätter elevernas utveckling först och som bygger på kreativ mångfald utan statligt styrd likriktning av det pedagogiska innehållet. För att denna utveckling ska vara möjlig måste framför allt tre frågeställningar tillgodoses:

1. Frågan om de ekonomiska förutsättningarna för att starta en idéburen skola, och den ekonomiska uthålligheten, behöver ses över.
2. Det behövs ett pedagogiskt frirum i Sverige efter norsk förebild. Det innebär att de etablerade alternativa pedagogikerna som Waldorf, Montessori och Freinet får möjlighet att utarbeta egna läroplaner med samma ställning som nationella läroplaner.
3. Skolor med alternativ pedagogik behöver behöriga lärare. Därför behövs det alternativpedagogiska förskolläraryrket och lärarutbildningar som är offentligt finansierade och behörighetsgivande.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder för att utveckla särskilda förutsättningar för alternativa och icke vinstutdelande friskolor enligt vad som anförs ovan.

13. Förutsättningar för fristående skolor, punkt 9 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub474 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 2 och 4 samt avslår motionerna

2013/14:Ub409 av Mats Pertoft och Jabar Amin (båda MP) och

2013/14:Ub551 av Teres Lindberg m.fl. (S).

Ställningstagande

Jag anser att villkoren ska vara lika för fristående och kommunala skolor. Utgångsläget måste vara att såväl fristående som kommunala skolor ska vara öppna för alla elever. Samtidigt ska en enskild skola – oavsett om skolan är fristående eller kommunal – ha möjlighet att skapa klasser eller skolor för exempelvis barn med särskilda behov. Dessa skolor som vill skapa en sådan klass eller skola och därmed begränsa mottagandet till vissa elevgrupper ska vara tvungna att söka ett speciellt tillstånd hos Skolinspektionen. Denna princip ska gälla både grundskolor och gymnasieskolor oavsett om de är fristående eller kommunala.

Jag anser också att skolpengen ska öronmärkas så att grundbeloppet som betalas ut till huvudmannen enligt 10 kap. 38 § och 16 kap. 53 § skollagen (2010:800) endast ska få användas för de ändamål som anges i respektive paragraf och ingenting annat, samt att eventuella överskott av grundbeloppet ska återinvesteras i skolans verksamhet. Denna förändring skulle säkerställa alla elevers rätt till likvärdig utbildning, men också att kvaliteten på skolutbildningen inte urholkas. Motsvarande reglering ska också gälla gymnasieskolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

14. Modernare regelverk för fristående skolor, punkt 10 (S, MP)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Cecilia Dalman Eek (S) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 21 och 26 samt

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 23.

Ställningstagande

Det regelverk som reglerar förutsättningarna för etablering och uppföljning av fristående skolor infördes i början av 1990-talet. Målet var att skapa pedagogisk mångfald och en större möjlighet för skolpersonal och föräldrar att påverka skolan genom t.ex. lärar- och föräldrakooperativ. Regelverket behöver uppdateras och moderniseras. Också fristående skolor tjänar på ett modernt regelverk som är brett förankrat och därmed långsiktigt hållbart. Elever och deras föräldrar ska kunna känna trygghet i sitt skolval. Därför har vi medverkat till en blocköverskridande överenskommelse som ett steg till ett mer modernt regelverk för de fristående skolorna.

Det måste också bli lättare att välja skola utifrån god kunskap. Alla skolor ska delta i öppna jämförelser där man anger lärartäthet, andel behöriga lärare, resultat på nationella prov etc. Det behövs därtill skärpta regler för marknadsföring av skolor så att det är relevanta saker skolorna får ”locka” med. Genom att stärka lärares ställning, föräldrarnas information och kommunernas insyn kan vi använda resurserna bättre och stärka möjligheten att välja skola utifrån relevanta fakta.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

15. Godkännande av enskild som huvudman, punkt 11 (S)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 22, 24 och 25 samt 2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 24 och avslår motionerna

2013/14:Fi271 av Lars Johansson m.fl. (S) yrkande 4,

2013/14:Fi283 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 6,

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 2, 4 och 5,

2013/14:Ub397 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 1,

2013/14:Ub447 av Fredrik Schulte (M) yrkande 6,

2013/14:Ub452 av Lars Eriksson m.fl. (S) och

2013/14:Ub474 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5.

Ställningstagande

Vi anser att kommunerna måste få ökat inflytande vid etableringen av fristående skolor. Det finns i dag mycket få krav på de huvudmän som vill starta en fristående skola. I dag är kommunen ansvarig för alla elevers skolgång men har inte makt över hur skolan organiseras och dimensioneras. Vi vill skärpa kvalitetskraven för tillstånd så att inte oseriösa huvudmän får tillstånd att starta en skola. Det finns en risk för att vinstdrivande fristående skolor sänker utbildningens kvalitet i syfte att maximera vinsten.

De senaste årets skolkonkurser visar att vi måste ta nästa steg och skapa lex JB som bl.a. innebär följande.

Stat och kommun ska åläggas att ta ansvar för att det inte blir en överetablering av skolor. Det ska krävas ett samarbetsavtal mellan kommunen och en ny fristående skola innan den nya skolan startar. Staten ska samtidigt säkra kvaliteten vid tillståndsprövningen av nya fristående skolor.

Skolinspektionen ska få i uppdrag att bedriva tillsyn över skolföretagens ekonomi. Finansinspektionen, som utövar tillsyn över bankerna, för upp banker utan tillräcklig kapitaltäckning på en offentlig lista och beslutar om återkallande av banktillstånd. Skolinspektionen ska ha samma befogenheter visavi skolföretag. Att driva en skola ska vara ett långsiktigt åtagande eftersom ett påtvingat byte av skola är dåligt för eleverna. Långsiktighet hos ägare av en skola ska därför krävas för att tillstånd ska ges från Skolinspektionen. Ägarbyten ska inte heller kunna ske utan att nytt tillstånd från Skolinspektionen inhämtas.

Vi vill att skattemedel avsedda för skolan ska gå till skolan, och vi vill se en ökad granskning av skolornas ekonomi. Det finns behov av att kunna ingripa i de fall offentliga anslag använts på ett felaktigt sätt. För att möjliggöra en ökad insyn i hur skolorna använder de offentliga anslagen ska varje skola öppet redovisa sin ekonomi på enhetsnivå.

Om Skolinspektionen finner att ett skolföretag har svårigheter att klara finansieringen av verksamheten ska skolföretaget uppföras på en lista som ska finnas på Skolinspektionens hemsida och vara kopplad till den nationella databasen "Öppen skolinformation" som Friskolekommittén kommit överens om. Skolföretag som finns på Skolinspektionens lista och som ytterligare försämrar sin ekonomiska situation genom att dela ut avkastning eller på andra sätt flytta medel från skolföretaget ska efter påpekande från Skolinspektionen återföra medlen eller förlora sitt eller sina skoltillstånd.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

16. Godkännande av enskild som huvudman, punkt 11 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Fi283 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 6 och avslår motionerna

2013/14:Fi271 av Lars Johansson m.fl. (S) yrkande 4,

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 2, 4 och 5,

2013/14:Ub397 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 1,

2013/14:Ub447 av Fredrik Schulte (M) yrkande 6,

2013/14:Ub452 av Lars Eriksson m.fl. (S),

2013/14:Ub474 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5,

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 22, 24 och 25 samt

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 24.

Ställningstagande

Skolans syfte ska handla om en passion för utbildning. För att en fristående skola ska ges tillstånd ska det framgå av bolagsordningen eller liknande att bolagets syfte är att utveckla utbildningen, inte att dela ut vinst till aktieägarna. Dessutom vill jag att eventuell vinst i skolverksamhet ska återinvesteras i verksamheten. Jag menar att tillstånd för skolverksamhet inte ska kunna överlåtas utan föregående kontroll. Det behövs en

separat prövning och ett nytt beslut innan man ska kunna få ett sådant tillstånd. Vid behov får Skolinspektionen göra en snabbare behandling av ett byte av tillstånd.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

17. Godkännande av enskild som huvudman, punkt 11 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub474 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5 samt avslår motionerna

2013/14:Fi271 av Lars Johansson m.fl. (S) yrkande 4,

2013/14:Fi283 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 6,

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 2, 4 och 5,

2013/14:Ub397 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 1,

2013/14:Ub447 av Fredrik Schulte (M) yrkande 6,

2013/14:Ub452 av Lars Eriksson m.fl. (S),

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 22, 24 och 25 samt

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 24.

Ställningstagande

Friskoleetableringen i vissa kommuner eller områden med bristande elevunderlag där kommunens skolverksamhet är kalibrerad efter elevunderlaget, riskerar att slå sönder den kommunala organisationen med skolor och skollokaler. Eftersom det är Skolinspektionen som beslutar om en friskola ska få starta eller inte, är det ofta mycket svårt för en enskild kommun att skapa en långsiktig planering för kommunens skolverksamhet. Detta kan leda till ökade kommunala kostnader. Jag menar därför att det måste ställas större krav för att få starta friskolor än vad som är fallet i dag. Inte för att jag är emot friskolor som princip, utan för att vi måste börja se till helheten. Jag anser därför att det i likhet med det system som finns i Finland måste finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en ny friskola avser att ge, exempelvis en viss pedagogisk profil eller språkprofil, för att en friskola ska få starta.

Jag anser också att det bör införas ett kommunalt veto mot friskoleetableringar. Så länge vi har en kommunal skola och innan den svenska skolan har återförstatligats bör ett kommunalt veto mot friskoleetableringar införas i lagen. Ett sådant veto ska kunna användas om det t.ex. är uppenbart att en nyetablering av en friskola kommer att orsaka kommunen stora organisatoriska och kostnadsmässiga svårigheter eller om elevunderlaget inte

motiverar en ny friskola. Det kan inte vara rimligt att skattebetalarnas pengar förlösas på en orationell skolstruktur som sätter den kommunala planeringen ur spel och omöjliggör en rationell skolplanering.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

18. Godkännande av enskild som huvudman, punkt 11 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 2, 4 och 5 samt
2013/14:Ub397 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 1 och

avslår motionerna

2013/14:Fi271 av Lars Johansson m.fl. (S) yrkande 4,

2013/14:Fi283 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 6,

2013/14:Ub447 av Fredrik Schulte (M) yrkande 6,

2013/14:Ub452 av Lars Eriksson m.fl. (S),

2013/14:Ub474 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5,

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 22, 24 och 25 samt

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 24.

Ställningstagande

Det har skett en överetablering av friskolor, delvis på grund av ett otillräckligt regelverk kring Skolinspektionens tillståndsgivning. För att hejda den numera okontrollerade utvecklingen inom skolans område bör det införas en stopplag för etablering av nya fristående skolor tills nya regler har införts som innebär att de fristående skolorna inte gynnas. Under den tid det tar att utarbeta och implementera nya regler ska Skolinspektionen inte ta emot nya ansökningar om att få starta fristående skolor, inkomna ansökningar ska inte behandlas och skolor som godkänts men inte startat sin verksamhet ska bli tvungna att skjuta upp starten.

För att Skolinspektionen ska ha ett fullständigt underlag för att fatta beslut om godkännande och rätt till bidrag bör det framgå av lagstiftningen att kommunen inte endast har rätt att yttra sig utan även är skyldig att yttra sig vid etableringen av en fristående skola. Kommunen ska också vara skyldig att bifoga en konsekvensbeskrivning till sitt yttrande. Då kommunerna inkommer med yttranden är de dock ofta kortfattade. Det är därför av största vikt att kommunens konsekvensbeskrivning ger Skolinspektionen möjlighet att göra en seriös bedömning av vilka följder etablerandet av en ny fristående skola får.

När det finns allvarliga brister vid en fristående skola kan Skolinspektionen återkalla skolans tillstånd. Om skolan överklagar Skolinspektionens beslut kan den dock fortsätta verksamheten med dessa allvarliga brister under hela rättsprocessen, som oftast är utdragen. Detta är ett tydligt exempel på att lagstiftningen inte tar hänsyn till elevernas rätt till kunskap och en bra utbildning utan tar skolhuvudmannens parti. Skollagen bör därför ändras så att Skolinspektionen får möjlighet att omedelbart stänga en skola med allvarliga brister. Skolan ska givetvis kunna överklaga Skolinspektionens beslut som nu, men den ska förbli stängd under hela rättsprocessen.

Kommunen ska få rätt att själv bestämma om den vill skriva avtal med enskilda förskolor och på så sätt kunna planera utbudet av förskolor efter de behov som finns. Det innebär också att det alltid är kommunen som har ansvar för verksamheten vid alla offentligt finansierade förskolor och för att det finns tillräckligt med platser för alla barn. Kommunen kan då redan från början försäkra sig om att alla förskolor följer de lagar och regler som gäller för all förskoleverksamhet. Kommunen kan dessutom ställa ytterligare krav, t.ex. att lokalerna ska vara tillgänglighetsanpassade, att de anställda ska vara utbildade eller att maten ska lagas på förskolan. Om de enskilda förskolorna inte följer de villkor som gäller kan kommunen säga upp avtalen och dra in bidragen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

19. Skolinspektionens tillståndsprövning, punkt 12 (MP, V)

av Rossana Dinamarca (V) och Agneta Luttropp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Skolinspektionen har konstaterat att en förutsättning för att den ska bevilja en ”avknoppad” skola tillstånd är att överlåtelsen har skett enligt EG-rätten. I flera fall har detta inte gjorts eftersom skolorna har sålts till alltför låga priser. Det är ett brott mot EG-rättens konkurrensregler eftersom det kan betraktas som ett otillåtet statsstöd till dem som tar över verksamheten. Efter att Skolinspektionen kom fram till detta har dock inte tillstånden för skolorna tagits tillbaka. Beviljade tillstånd för skolverksamhet bör dras tillbaka, om det kan konstateras att gällande regler inte har följts vid försäljning av kommunala skolor till privata intressenter.

Trots att elevunderlaget minskar är antalet ansökningar till Skolinspektionen om att starta fristående skolor många. Många ansökningar är ofullständiga eller bristfälliga. Det innebär att handläggningstiderna förlängs eftersom kompletteringar måste begäras in. Det gör det också svårt för kommunerna att göra bra konsekvensanalyser. I andra fall får ansökningar visserligen godkänt, men huvudmännen startar aldrig någon verksamhet.

För att begränsa antalet ansökningar som bygger på realistiska antaganden eller bristfällig planering, eller helt enkelt är oseriösa, bör en särskild avgift införas för Skolinspektionens prövning. Det är också rimligt att de som ansöker om att starta en fristående skola bidrar till finansieringen av statens merkostnader för prövningen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

20. Rikszinternatskolor, punkt 13 (S, MP, V)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Rossana Dinamarca (V), Cecilia Dalman Eek (S) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 23 och

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 25 och avslår motion

2013/14:Ub429 av Peter Hultqvist och Carin Runeson (båda S).

Ställningstagande

Det finns i dag tre rikszinternatskolor: Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket, Grennaskolan och Lundsbergs skola. Dessa tre rikszinternat har i dag särskilda ersättningsvillkor. Vi anser att det inte längre finns några sakliga skäl för att just dessa tre skolor ska ha särskilda regler och villkor. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett lagförslag som ger Skolinspektionen befogenhet att utöva tillsyn över internatverksamheten samt ett förslag som jämställer ersättningen till dessa skolor med övriga fristående skolors villkor, både vad gäller möjligheten att ta ut avgifter för utbildningen och bidraget från det allmänna.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

21. Tillstånd och elevavgifter för riksinternatskolor, punkt 14 (MP)

av Agneta Luttropp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub318 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 1, 3 och 4.

Ställningstagande

Det finns tre riksinternatskolor i Sverige: Lundsbergs skola, Grennaskolan och Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket. De är gymnasieskolor som kom till för att ge utlandssvenskars barn möjlighet att gå i och bo på skola i Sverige.

Enligt den senaste statistiken för exempelvis Grennaskolan har endast 43 av totalt 205 elever föräldrar utomlands. Detta utgör 20 procent av eleverna och betyder att alla elever på de tre internatskolorna som har föräldrar utomlands skulle kunna inrymmas i en av dessa skolor. Jag anser att detta tydligt visar att det inte finns något behov av tre skolor om avsikten är att ge elever, vars föräldrar är utomlands, möjlighet till skolgång och internat i Sverige. Till detta kommer alla skandaler eller lagbrott som har uppkommit under åren i vissa internatskolor. Därför bör tillstånden för två av internatskolorna återkallas och regeringen bör undersöka vilka.

De tre riksinternatskolorna har logiverksamhet i anslutning till skolan. För detta tar skolorna ut en hög avgift från elevernas föräldrar. Exempelvis tar en av internatskolorna ut 129 000 kronor i årsavgift för en elev med föräldrar utomlands som ska bo på skolan. Är föräldrarna folkbokförda i Sverige och arbetar i Sverige är årsavgiften 139 000 kronor. Det är mycket pengar per år och innebär att många föräldrar inte har någon möjlighet att skicka sina barn till sådana skolor. Årsavgiften blir tydlig vid en jämförelse med folkhögskolornas årsavgifter för internatverksamhet. Årsavgiften för en elev som bor på internat på en folkhögskola uppgår till ca 50 000 kronor per år i genomsnitt. En internatskola har visserligen behov av viss personal under kvällar och helger då det finns ungdomar under 18 år på internaten, men det är marginella kostnader som inte kan motivera de skyhöga kostnaderna. Det är således fel att riksinternatskolorna har så höga avgifter.

Regeringen bör därför ta fram ett regelverk som syftar till att förplikta internatskolor att inte ta ut elevavgifter för internatverksamheten som är högre än genomsnittet för internatavgiften på en folkhögskola. Detta ska

gälla oavsett om internatverksamheten anordnas av skolan eller en utomstående aktör. Internatskolor ska heller inte få ta ut andra elevavgifter än den internatavgift som nämns ovan.

22. Skolplikt och rätt till utbildning, punkt 17 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub381 av Mats Pertoft (MP) och

avslår motionerna

2013/14:Ub239 av Gustaf Hoffstedt (M),

2013/14:Ub325 av Anders Ahlgren och Helena Lindahl (båda C),

2013/14:Ub407 av Nina Lundström (FP),

2013/14:Ub426 av Olle Thorell (S) och

2013/14:Ub532 av Eva Bengtson Skogsberg (M).

Ställningstagande

I dag finns det ingen reglering av hur mycket undervisning barn som vistas på sjukhus ska få tillgång till. Det innebär att sjukhusets ledning tar sig frihet att prioritera bort barnbibliotek, specialpedagoger, lekterapeuter etc. med argumentet att vården ska prioriteras. Detta har knappast varit lagstiftarens intention. Samhällsuppdraget är tydligt. Landstinget bör inte betrakta det som ett fritt valt arbete om barn ska få tillgång till det vi alla anser vara en rimlig livskvalitet – också på sjukhus.

Regeringen bör därför tillsätta en arbetsgrupp eller en utredning för att utreda hur samhället ska kunna strukturera kraven på huvudmännen vad gäller både art och omfattning av stöd, undervisning m.m. till barn som vistas på sjukhus.

23. Skolans värdegrund m.m., punkt 18 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 7 och 8 samt

avslår motionerna

2013/14:Ub464 av Mikael Oscarsson (KD) och
2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 12 och 15–18.

Ställningstagande

Skolans demokratiuppdrag måste tydliggöras så att det bättre integreras i skolans kunskapsuppdrag. Arbetet får inte reduceras till enskilda punktin-satser, tvärtom måste demokratiperspektivet vara närvarande i alla ämnen. Skolor behöver utveckla ett kritiskt förhållningssätt som innebär att nor-mer, värden och traditioner synliggörs och ifrågasätts.

Arbetet med skolans demokratiuppdrag måste utvecklas ytterligare. Skol-verket bör därför få i uppdrag att utveckla en strategi som syftar till att skolorna, oavsett region och huvudman, verkar för att alla elever omfattar demokratins principer.

Ingen elev i skolan ska behandlas utifrån stereotypa föreställningar om kön eller sexualitet. För att skolan ska klara sitt uppdrag som förmedlare av demokratiska värden måste huvudmännen tillförsäkras tillräckliga resurser för att kunna driva värdegrundsarbete av god kvalitet. Skolverket bör också arbeta för att aktuell kunskap om forskning om skola och värde-grundsarbete alltid finns att tillgå.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

24. Skolans värdegrund m.m., punkt 18 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 12 och 15–18 samt

avslår motionerna

2013/14:Ub464 av Mikael Oscarsson (KD) och

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

För att kunna bli en naturlig del av det svenska samhället krävs goda språk-kunskaper. Därför är det av stor vikt att samtalsspråket under skoltid, med undantag för språklektioner och skolor för nationella minoriteter, alltid bör vara svenska.

Skolan ska också förmedla en djupgående förståelse och acceptans för vårt svenska kulturarv. I kulturarvet ingår det svenska folkets gemen-samma historia, kultur, traditioner, normer och värderingar, språk och religion. Dessa är de byggstenar vilka Sverigedemokraterna menar utgör

grunden för ett tryggt och stabilt Sverige. Utan goda kunskaper om dessa byggstenar, framför allt gemensamma normer, värderingar och språk, är det svårt att bli en naturlig del av det svenska samhället. Skolan bör därför betona kärnfamiljens betydelse, tidigare generationers samlade kunskap och erfarenhet, den kristna etiken och inte minst den västerländska humanismens centrala betydelse i vårt samhälle.

Det är av central vikt att skolan ger eleverna nödvändig kunskap om vikten av ett samhälle som genomförs av sammanhållning. Ett led i det arbetet är att ge våra elever en naturlig relation till äldre generationer och motverka de ökande åldersklyftorna i samhället. Detta kan exempelvis ske genom att det inrättas en s.k. klassmorfar på varje skola eller i varje klass samt genom att skolklasser ges möjlighet att besöka äldreboenden för att därigenom knyta kontakter över generationsgränserna. Våra äldre kan bli en värdefull resurs i skolan.

Skolan ska också lära ut den djupa innebörden av demokrati och respekt för andras åsikter samt stimulera till kritiskt och konstruktivt tänkande och reflektion kring etiska och moraliska frågor. Etik och moral ska betonas mer än i dag så att eleverna lär sig att samarbeta, visa hänsyn, kamratanda och ärlighet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

25. Nationella prov, punkt 19 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2 och

avslår motionerna

2013/14:Ub413 av Andreas Carlson (KD) och

2013/14:Ub533 av Finn Bengtsson och Jessika Vilhelmsson (båda M).

Ställningstagande

Jag anser att de nationella provens syfte måste tydliggöras och att det ska göras med stöd i aktuell forskning. Provens syfte bör också vara lika i såväl skolförordningen som Skolverkets riktlinjer. Om provens viktigaste syfte är att stödja likvärdigheten bör Skolverket få i uppdrag att utreda huruvida uppsatsdelarna bör ingå i de nationella proven.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

26. Antalet nationella prov, punkt 20 (MP, V)

av Rossana Dinamarca (V) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 9 och 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Skolverket bör få i uppdrag att utreda om ett minskat antal nationella prov kan bidra till att proven i större utsträckning uppfyller sina syften. Vidare bör det utredas vilka prov som i första hand bör avskaffas. Vid Skolverkets bedömning ska även lärarnas samlade administrativa belastning – och hur den påverkar lärarens pedagogiska arbete – beaktas.

Regeringen bör också ta initiativ till en bred partipolitisk överenskommelse om politiken kring nationella prov. Den vanliga undervisningen får stå tillbaka och proven riskerar att minska elevernas kunskaper i stället för att öka dem. Vi menar att det är dags att begränsa antalet nationella prov eftersom de går ut över lärandet och undervisningen. Vi anser att det bör finnas möjlighet att hitta en bred överenskommelse mellan partierna så att vi får ett system som är beständigt och hållbart för alla. Lärarförbundet har med sin rapport lagt fram några förslag; vi anser att dessa kan vara en utgångspunkt för en sådan överläggning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

27. En nationell samling för läraryrket, punkt 21 (S, MP)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Cecilia Dalman Eek (S) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

I den svenska skolan finns engagerade lärare som brinner för uppgiften att undervisa. Men samtidigt är fallande resultat, bristande likvärdighet och läraryrkets låga attraktivitet faktorer som är allvarliga för skolans och elevernas framtid. Det är en utveckling som måste brytas. Därför vill vi ha en nationell samling för läraryrket. Samverkan mellan relevanta aktörer är en nödvändig förutsättning för en positiv och långsiktigt stabil utveckling för läraryrket och därmed för den svenska skolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

28. Lärarna i skolväsendet, punkt 22 (S)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 7 och avslår motionerna

2013/14:Ub453 av Margareta B Kjellin (M) och

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Forskning visar att det enskilt viktigaste för att en elev ska nå goda resultat i skolan är att möta en skicklig och engagerad lärare. Därför vill vi se en ökad professionalisering av läraryrket med breda karriärmöjligheter, systematisk fortbildning och gott om tid att bedriva och utveckla undervisningen. Skolhuvudmännen bör tillvarata lärarnas kompetens och stimulera till professionell utveckling och större ansvarstagande i skolan. Det kan t.ex. handla om att ta ansvar för ämne och ämnesutveckling, kvalitetsarbete, bedömning och betygssättning, handledarskap för lärarstudenter eller mentorskap för nyutbildade lärare.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

29. Lärarna i skolväsendet, punkt 22 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 5 och avslår motionerna 2013/14:Ub453 av Margareta B Kjellin (M) och 2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 7.

Ställningstagande

Regeringens reformer inom skolområdet är ofta knapphändigt utredda och i regel hastigt genomförda. Regeringen har vid flera tillfällen kritiserats för att inte i tillräcklig grad låta skolans profession styra riktningen för reformarbetet.

Skolans verksamhet ska vila på vetenskaplig grund. Det är därför viktigt att oberoende expertis får stort utrymme redan vid inledningen av ett reformarbete. Den pedagogiska professionen ska ha en styrande roll när man överväger om nya reformer behövs och hur de i så fall ska konstrueras och genomföras.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

30. Karriäransättningar, punkt 23 (S)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 9 och avslår motion 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 10 och 12–14.

Ställningstagande

Lektorstjänsternas vetenskapliga inriktning behöver breddas så att lärare som har en licentiat- eller doktorsexamen inom utbildningsvetenskap, pedagogiskt arbete eller allmändidaktik också ska kunna bli lektorer.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

31. Karriäransättningar, punkt 23 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 10 och 12–14 samt avslår motion

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 9.

Ställningstagande

Karriärtjänsterna kallas förstelärare respektive lektor av regeringen. Benämningen förstelärare riskerar att stigmatisera delar av lärarkåren eftersom övriga lärare då är att betrakta som andrelärare, dvs. andra klassens lärare. Jag anser att benämningen förstelärare ska ändras till utvecklingslärare, vilket bättre överensstämmer med de arbetsuppgifter som hör till den tjänsten.

Lektorernas forskningsanknytning bör stärkas. Forskningen kommer övriga lärarkollegor till del eftersom det ingår i lektorns uppdrag att handleda andra lärare inom ämnesområdet. Genom sina kontakter med universitetsvärlden är lektorn en brygga mellan akademien och den lokala skolan. Samtidigt är det viktigt att lektorns huvudsakliga verksamhet i allt väsentligt är själva undervisningen. Jag finner därför att en rimlig avvägning är att lektorn använder en fjärdedel av sin tjänst till forskning.

En lektors forskningsmeriter avser ämnesdidaktik eller ämne som kan hänföras till ett undervisningsämne. Jag anser att även forskningsmeriter i allmäntdidaktik, pedagogik, utbildningsvetenskap eller till dem angränsande forskningsområden ska ge behörighet för en tjänst som lektor. Den utbildningsvetenskapliga kunskapen tillämpas i alla ämnesområden. Det är därför av stort värde för undervisningen att skolhuvudmännen har tillgång till aktuell forskning inom dessa områden.

Skolverket har angett kriterier för karriärtjänsterna och villkor för ansökningsförfarandet. Jag anser att regelverket i båda dessa fall behöver tydliggöras.

Det finns en oro för att statens medfinansiering av karriärtjänsterna ska upphöra med tiden. Därför har en del huvudmän inte ansökt om statsbidrag. Reformen har således inte genomförts helt och fullt. Om läraryrket ska stärkas på lång sikt kan inte finansieringen av karriärtjänsterna upphöra. Jag anser därför att statens ambition om långsiktig medfinansiering måste tydliggöras.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

32. Karriärvägar för förskollärare, punkt 24 (S, MP, V)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Rossana Dinamarca (V), Cecilia Dalman Eek (S) och Agneta Luttropp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 8.

Ställningstagande

Det ter sig gammalmodigt att karriärtjänsterna inte är tillgängliga också för förskollärare. Forskning visar att barn som tidigt får ta del av högkvalitativ förskoleverksamhet får bättre resultat genom hela skoltiden, även inom den högre utbildningen. Det är ett misstag att inte inse värdet av att utveckla dem som arbetar med de små barnen. Det får efterverkningar när barnen kommer till skolan. Förskollärarna ska därför ingå i satsningen på karriärtjänster.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

33. Lärarlegitimationen, punkt 25 (MP)

av Agneta Luttropp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 15 och 17 samt avslår motion 2013/14:Ub251 av Pia Nilsson (S).

Ställningstagande

Lärarlegitimationsreformen saknar tillräcklig finansiering. Jag vill att regeringen presenterar en rimlig finansieringsplan. Det måste klarläggas vilka kostnader som är förenade med reformen och hur ansvaret för kostnaderna ska fördelas mellan staten, huvudmannen och den enskilde läraren. Jag anser att kostnaderna i så liten utsträckning som möjligt ska vältras över på huvudmän och enskilda lärare. I arbetet med att ta fram en rimlig finansieringsplan bör Sveriges Kommuner och Landsting samt Friskolornas riksförbund vara delaktiga.

En nytexaminerad lärare ska genomgå en introduktionsperiod om ett år. Ansvar för att finna en sådan anställning vilar i dag i hög grad på den nyexaminerade läraren. En undersökning från Lärarförbundet visar att så många som 40 procent av de nytexaminerade lärarna inte finner någon introduktionsplats. Jag anser att staten i samverkan med lärarutbildningarna bör ta ett större ansvar för lärarnas introduktionsperiod.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

34. Lärarnas administrativa uppgifter, punkt 26 (S)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 11 och

avslår motion

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 1, 6 och 7.

Ställningstagande

Alltmer av lärarnas arbetstid upptas i dag av administration. Fler nationella prov, obligatorisk närvarorapportering, skriftliga omdömen för alla elever från årskurs 1, individuella utvecklingsplaner och skriftliga åtgärdsprogram är alla exempel på insatser som var för sig är fullt rimliga men som sammantaget innebär en så omfattande arbetsbörda att det kraftigt minskar den tid lärarna kan lägga ner på att planera och bedriva undervisningen.

Vi vill att skollagen (2010:800) ändras så att de individuella utvecklingsplanerna utgår helt och att de skriftliga omdömena inte längre är obligatoriska i årskurs 6–9. Skollagen bör också ändras när det gäller krav på åtgärdsprogram vid särskilt stöd. Vi föreslår att kravet på åtgärdsprogram tas bort för särskilt stöd av mindre omfattning, men att kravet finns kvar vid större behov av särskilt stöd.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

35. Lärarnas administrativa uppgifter, punkt 26 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 1, 6 och 7 samt avslår motion

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 11.

Ställningstagande

Jag anser att lärarna endast bör ägna sig åt dokumentation och administration då det föreligger ett tydligt pedagogiskt syfte, t.ex. arbete med bedömning och utvärdering av elevprestationer. För att lärarna ska kunna ägna sig åt sitt huvudsakliga uppdrag – att undervisa – bör skolhuvudmännen åläggas att anställa administrativ personal. Ett sådant åtagande skulle rymmas inom kolpengen eftersom den ska täcka huvudmannens hela verksamhet, inklusive administrationen.

Förutom att kraven på dokumentation har ökat de senaste åren ställs det krav på hur denna dokumentation ska upprättas. Det gör att den enskilde läraren drunknar i papper, matriser och blanketter. Med en stark lärarprofession kan vi lita till lärarnas förmåga att dokumentera elevernas utveckling på ett effektivt och rättssäkert sätt. Det minskar behovet av att kontrollera lärarnas yrkesutövning. Skolverket bör få i uppdrag att se över föreskrifter och allmänna råd som hör till skolornas dokumentationsförfarande.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

36. Bedömning och betygssättning, punkt 27 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 3 och 8.

Ställningstagande

Det är viktigt att lärarnas förmåga att bedöma sina elever har förankring i aktuell forskning. Lärare ska ha möjlighet att kontinuerligt delta i fortbildning så att bedömningen och betygssättningen kan utvecklas till att bli mer likvärdig. Lärarutbildningen behöver också stärkas på detta område. Jag vill att ett nationellt utvecklingsarbete initieras för att arbetet med bedömning och betygssättning ska stärkas i skolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

37. Fortbildning av skolans personal, punkt 28 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 13 och avslår motionerna

2013/14:Kr257 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 7,

2013/14:Ub243 av Christer Winbäck (FP) och

2013/14:Ub499 av Kerstin Engle m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Skolverket erbjuder kompetensutvecklingsinsatser för studie- och yrkesvägledare för att stärka samverkan mellan skola och yrkesliv och för att främja jämställdhet. Jag anser att insatserna är vällovliga men riskerar att vara övergående. Jag vill stärka jämställdhetsaspekten i Skolverkets kompetensutvecklingsinsatser och göra möjligheten till fortbildning permanent. Jag vill också stärka den del av utbildningen som rör jämställdhet och normkritik i studie- och yrkesvägledarnas grundutbildning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

38. Fortbildning av skolans personal, punkt 28 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Kr257 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 7 och avslår motionerna

2013/14:Ub243 av Christer Winbäck (FP),

2013/14:Ub499 av Kerstin Engle m.fl. (S) yrkande 2 och

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 13.

Ställningstagande

Vänsterpartiet har tagit upp frågan om fysisk aktivitet i skolan många gånger och i olika sammanhang, bl.a. genom att begära att skolan ska samarbeta med idrottsrörelsen. Nu är det även inskrivet i läroplanen att skolan ska sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen

för hela skoldagen. Ändå kan vi se att det ofta saknas kompetens hos skolans personal för att leva upp till vad läroplanen kräver. Skolpersonalen bör ges kompetensutveckling i hur man kan integrera fysisk aktivitet i skoldagens samlade aktiviteter. Det bör också vara en del i lärarutbildningen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

39. Kollegialt lärande, punkt 29 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 20 och avslår motion 2013/14:Ub562 av Krister Hammarbergh (M).

Ställningstagande

Kollegialt lärande är en metod för kompetensutveckling där kollegor analyserar och utvärderar sin undervisning tillsammans. Att lärarna ägnar sig åt sådan fortbildning har visat sig vara effektivt för elevernas kunskapsutveckling. Jag anser att lärarna bör få bättre förutsättningar att tillämpa kollegialt lärande. Därför behöver de kunskaper som finns på området komma huvudmännen till del. Jag anser att Skolverket ska administrera en fortbildningsinsats för att sprida kunskapen om hur kollegialt lärande kan användas lokalt.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

40. Utmaningar för duktiga elever, punkt 30 (S)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 15 och 2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 16.

Ställningstagande

Dagens skola passar den genomsnittliga eleven bäst. Skolan har svårt att anpassa sig till elever som behöver mer stimulans för att utifrån sin begåvning lära sig så mycket som möjligt. Särskilt begåvade barn får ofta inte den stimulans de behöver och många av dem mår dåligt i skolan. För elever som snabbt tillägnar sig kunskap ska undervisningen innebära en utmaning och det ska bli lättare att få gå vidare och lära mer och djupare. Forskningen visar att mindre klasser också gynnar duktiga elever. Den grundskoleelev som vill ska kunna läsa kurser på gymnasienivå. Den gymnasieelev som vill ska kunna läsa enskilda ämnen på högskolenivå. Vatten-täta skott mellan olika skol- och utbildningsformer som hindrar individens utveckling ska undanröjas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

41. Vissa undervisningsämnen, punkt 31 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 11 och avslår motionerna

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14,

2013/14:Ub276 av Hillevi Larsson (S) yrkande 1,

2013/14:Ub304 av Hans Rothenberg (M),

2013/14:Ub506 av Kerstin Lundgren (C) och

2013/14:Ub543 av Veronica Palm (S).

Ställningstagande

Delegationen för jämställdhet i skolan (U 2008:08) lyfter i sitt betänkande fram vikten av en utvecklad sex- och samlevnadsundervisning som en del av arbetet för jämställdhet. Enligt delegationen kan undervisning med utgångspunkt i elevernas funderingar kring identitet och vuxenblivande främja detta arbete. Det kan i sin tur bidra till ett bra skolklimat. En väl fungerande sex- och samlevnadsundervisning bidrar i hög utsträckning till arbetet med normkritik och utmanar föreställningar om kön och sexualitet. Skolverket konstaterar också att det behövs fortsatt stöd till lärare för att ämnesintegreringen av sex- och samlevnadsundervisningen ska öka. Skolverket bör utveckla sitt arbete med att stödja skolhuvudmännen att arbeta för en modern och forskningsbaserad sex- och samlevnadsundervisning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

42. Vissa undervisningsämnen, punkt 31 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14 och avslår motionerna

2013/14:Ub276 av Hillevi Larsson (S) yrkande 1,

2013/14:Ub304 av Hans Rothenberg (M),

2013/14:Ub506 av Kerstin Lundgren (C),

2013/14:Ub543 av Veronica Palm (S) och

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 11.

Ställningstagande

Skolan har en viktig uppgift i att lära elever att analysera, värdera och hantera massmediala budskap. Enligt Utredningen om könsdiskriminerande reklam (SOU 2008:5) är det önskvärt att undervisningen i mediekritisk kompetens blir mer omfattande än i dag. Skolverket och Universitetskanslersämbetet bör få i uppdrag att göra en översyn och utvärdering av utbildningen i mediekritisk kompetens och, om behov finns, arbeta för att denna utbildning utvecklas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

43. Kvalitet, punkt 32 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 14.

Ställningstagande

Om hela Sverige ska leva är det nödvändigt att lagstiftningen för grundskolan beaktar olika områdens möjligheter och problem. För mindre orter på landsbygden kan bevarandet och utvecklandet av skolan vara av stor betydelse för ortens identitet och framtid. Självklart underlättar det för barnfamiljer att leva kvar eller bosätta sig på landsbygden om det finns en

grundskola på inte alltför långt avstånd. Skolverket bör få i uppdrag att bedriva utvecklingsarbete när det gäller att driva små skolor med hög kvalitet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

44. Lokala styrelser, punkt 33 (S)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 34.

Ställningstagande

I flera kommuner finns i dag skolor med lokal styrelse. Dessa skolor arbetar mycket målmedvetet med att involvera personal, elever och föräldrar i skolornas utvecklingsarbete och med att öka deras insyn. Vi vill att erfarenheterna och resultaten i dessa skolor noga ska dokumenteras och utvärderas för att se hur de kan utveckla andra kommunala skolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

45. Elevmajoritet i lokala styrelser, punkt 34 (S, MP, V)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Rossana Dinamarca (V), Cecilia Dalman Eek (S) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 28.

Ställningstagande

Elevers möjlighet till organisering och inflytande behöver stärkas. Elever som är delaktiga och får ta ansvar skapar också en tryggare skola och en bra studiemiljö.

Under många år fanns det en försöksverksamhet med lokala styrelser med elevmajoritet i kommunala gymnasieskolor. Den avskaffades sedan.

Försöksverksamheten fungerade mycket väl och bidrog aktivt till bättre skolmiljöer, mer ansvarstagande från eleverna och ökad demokratisering av skolan.

På samma sätt som arbetstagare har inflytande över sina arbetsplatser borde gymnasieelever ges inflytande i skolan. Möjligheten att inrätta lokala styrelser med elevmajoritet i de kommunala gymnasieskolorna bör därför återinföras.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

46. Elevinflytande i grundskolan, punkt 35 (S, MP)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Cecilia Dalman Eek (S) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 35.

Ställningstagande

Om skolan ska lyckas anpassa undervisningen till varje enskild elevs unika behov krävs ett ökat elevinflytande i vardagen och en dialog i klassrummet. Elever som är delaktiga och får ta ansvar skapar också en tryggare skola och en bra studiemiljö.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

47. Elevinflytande i gymnasieskolan, punkt 36 (MP, V)

av Rossana Dinamarca (V) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub395 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 5 och avslår motion 2013/14:Ub415 av Henrik Ripa (M).

Ställningstagande

Elevernas inflytande över sin vardag måste bli större än i dag. Oftast begränsas elevinflytandet till sociala frågor som rör måltider, skolgården, rastverksamhet m.m. Vi anser att även delar som har anknytning till undervisningens organisering, såsom diskussioner om förbättrad samordning av provperioder, en jämn arbetsbelastning för eleverna under läsåret, innehåll i temaveckor och inte minst trygghetsarbete och ordningsregler, bör kunna vara föremål för ett vitalt elevinflytande.

Såväl elevrepresentanter som elevskyddsombud ska ha rätt till utbildning och kompensatoriskt stöd för den undervisning de har gått miste om under sin utbildning. Skolan ska också vara skyldig att tillhandahålla lokaler så att elever och elevrepresentanter kan hålla de möten och andra sammankomster som krävs för att de ska kunna utöva det inflytande de har rätt till.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

48. Studiero, punkt 37 (S)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 29.

Ställningstagande

Det ska framgå av skollagen att elever, föräldrar och personal tillsammans ska utarbeta gemensamma ordningsregler.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

49. Biblioteksstrategi, punkt 38 (S, MP)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Cecilia Dalman Eek (S) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Kr339 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) yrkande 24.

Ställningstagande

Förväntningarna på den nya skollagen (2010:800) avseende skolbibliotek var stora. Kungl. bibliotekets skolbiblioteksstatistik, som presenterades i juni 2012, blev därför en stor besvikelse. Kartläggningen visar på en ojämlig och odemokratisk skolbibliotekssituation. Den visar vidare att hälften av Sveriges elever saknar tillgång till de bemannade skolbibliotek som de har en lagstadgad rätt till. Skolbibliotek som är bemannade med kompetenta bibliotekarier är en viktig resurs för elevers lärande och utveckling. Dessutom visar kartläggningen att endast fyra av tio elever har tillgång till ett skolbibliotek som är bemannat minst 20 timmar i veckan. Det finns nu en lagstiftning och en undersökning som visar att lagen inte följs, vilket är en oacceptabel situation. Vi föreslår att Kungl. biblioteket får ett uppdrag att ta fram en strategi som ska säkerställa att inga skolhuvudmän bryter mot lagen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

50. Definition av skolbibliotek, punkt 39 (MP, V)

av Rossana Dinamarca (V) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 13.

Ställningstagande

Till skillnad från vad som gäller för folkbibliotek finns det ingen grundläggande definition av vad ett skolbibliotek är. Även om en skolenhet uppger att man har tillgång till ett skolbibliotek har det många gånger inte alla de funktioner, resurser och den tillgänglighet som ett skolbibliotek bör ha för att fungera som en pedagogisk resurs för skolan. Det är elevernas behov som ska stå i centrum vid utformningen av skolbiblioteket. Biblioteket är inte enbart ett verktyg för att förbättra elevernas läsförmåga och deras förmåga att ta till sig olika skolkunskaper. Det handlar lika mycket om att ge eleverna möjlighet att möta skönlitteraturen på sina egna villkor. Skolbibliotekens roll och uppgifter måste förtydligas och lyftas fram. Det bör införas en tydlig definition i skollagen på vad som får kallas ett skolbibliotek.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad som anförs ovan.

51. Bemanning av skolbibliotek, punkt 40 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

I skollagen (2010:800) finns det i dag krav på att alla elever ska ha tillgång till skolbibliotek. För att underlätta elevers lärande behövs också personal som är specialiserad på informationshantering, urval och kritisk analys. Därför bör det i skollagen formuleras krav på att alla skolbibliotek måste ha utbildade bibliotekarier. Genom det blir skolbiblioteken ett forum för eleverna att stärka sin läsning, och de får också möjlighet att med hjälp av bibliotekarien utveckla sin förmåga att förstå och analysera text, kritiskt granska innehåll och sätta in innehållet i relevanta sammanhang.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad som anförs ovan.

52. It i skolan, punkt 41 (S)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 18 och avslår motionerna

2013/14:Ju389 av Irene Oskarsson (KD) yrkande 1 och

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 11.

Ställningstagande

EU-kommissionen har listat åtta nyckelkompetenser för ett livslångt lärande. En av dessa är digital kompetens. Det finns två huvudskäl till att förstärka arbetet med it i skolan. Det ena är det pedagogiska. Det andra handlar om skolans uppdrag att rusta eleverna för framtiden som såväl medborgare som arbetstagare eller företagare. Därför är det viktigt att skolan

hjälp till att överbygga digitala klyftor och kompensera för elevernas olika förutsättningar utifrån hemförhållanden. Skolverkets uppföljning, som presenterades våren 2009, visar att tillgången till it i skolan ökar men framför allt att det finns betydande skillnader mellan skolorna. Staten har ett ansvar och detta måste tydliggöras i en nationell it-strategi för skolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

53. It i skolan, punkt 41 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 11 och avslår motionerna

2013/14:Ju389 av Irene Oskarsson (KD) yrkande 1 och

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 18.

Ställningstagande

It-satsningar handlar både om infrastrukturen – datorer – och om kompetensen hos lärare och elever. Förutom att många lärare saknar egna datorer, saknar många också utbildning i källkritik. Det är viktigt att lärarna har kunskap i källkritik för att de ska kunna bidra till att eleverna utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till de uppgifter som de kan ta del av via sina datorer. It, som både arbetsverktyg och pedagogiskt redskap, är viktigt för en skola som ska utbilda för framtiden.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

54. Lärverktyg, punkt 42 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 12 och 15 samt avslår motionerna

2013/14:Ub375 av Mats Pertoft (MP) och

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 10.

Ställningstagande

Skolverket bör, i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting samt lämpligt lärosäte, få i uppdrag att utreda förekomsten av sponsrade läromedel i skolan och hur dessa förhåller sig till förekomsten av förlagsproducerade läromedel och vilka konsekvenser detta förhållande får för undervisningen. Om den ökande förekomsten av sponsrade läromedel visar sig ha negativa följdverkningar ska utredaren även föreslå åtgärder för att problemet ska avhjälpas.

Jag anser att alla elever ska ha likvärdig tillgång till läromedel av hög kvalitet. Grundskolornas anskaffning av traditionella läromedel har minskat. Det kan innebära att många skolor använder gamla läromedel. Det är av flera skäl problematiskt, t.ex. är gamla läromedel varken anpassade till befintlig läroplan eller moderna arbetssätt. Dessutom förändras samhället i snabb takt, vilket rimligen borde ställa nya krav på läromedlens utformning och innehåll. Det kan också innebära att huvudmännen i högre utsträckning använder sponsrade läromedel. Dessa läromedel är i allmänhet kostnadsfria och erbjuds av organisationer av olika slag. Parallellt med att läromedelsinköpen minskar ökar förekomsten av sponsrade läromedel. Sådana läromedel är inte kvalitetssäkrade på samma sätt som läromedel producerade i samarbete mellan pedagogisk profession och läromedelsförlag. Sponsrade läromedel kan mycket väl fungera som ett bra komplement till andra läromedel. Sponsrade läromedel kan emellertid inte ersätta läromedel som producerats av läromedelsförlag och faktagranskats av oberoende pedagogisk expertis.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

55. Lärverktyg, punkt 42 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 10 och avslår motionerna

2013/14:Ub375 av Mats Pertoft (MP) och

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 12 och 15.

Ställningstagande

Det är illavarslande att det förekommer böcker i skolan som helt bryter mot läroplanernas värdegrund. Fördomar, stereotypa föreställningar om vad som är manligt och kvinnligt samt trångsynthet bevaras och befästs i skolan när dess roll borde vara att bryta desamma. Skolorna måste därför

ta större ansvar när det gäller inköp och inventering av läroböcker. Ansvaret för att undervisningen utformas i enlighet med läroplanernas värdegrund ligger på huvudmän, rektorer och lärare. Huvudmännen har ett viktigt ansvar att skapa rimliga förutsättningar för att värdera de läroböcker som ska användas i undervisningen. Det kritiska tänkandet och granskandet måste även få större tyngd i undervisningen redan tidigt i grundskolan. För att underlätta för skolorna vid inköp av läromedel och sätta press på läromedelsförlagen att tänka igenom vad de publicerar bör Skolverket få i uppdrag att utreda ett inrättande av en läromedelsmärkning à la Svanen för de läromedel som är utformade i enlighet med läroplanernas värdegrund.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

56. Studie- och yrkesvägledning, punkt 43 (S)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 12 och avslår motionerna

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 5 och

2013/14:A398 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 20.

Ställningstagande

För att fler unga ska gå från gymnasiestudier till arbete eller till vidare studier behöver attraktiviteten hos de program som ger goda möjligheter till jobb stärkas. Studie- och yrkesvägledningen behöver stärkas. Enligt skollagen (2010:800) ska alla elever ha tillgång till personal med kompetens så att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Utvecklingen visar dock att det finns stora skillnader i landet på tillgången till yrkes- och studievägledning. Bättre vägledning gör att ungdomar får bättre kunskap om vad som krävs av dem på arbetsmarknaden, ger bättre grund för beslut om fortsatt inriktning på gymnasiestudierna och stävjar avhopp.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

57. Studie- och yrkesvägledning, punkt 43 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 5 och

2013/14:A398 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 20 och
avslår motion

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 12.

Ställningstagande

Studie- och yrkesvägledare fyller en viktig funktion i skolan. Undersökningar visar att god tillgång till studievägledning i grundskolan minskar risken för avhopp i gymnasieskolan. Jag vill initiera en översyn av hur de allmänna råden för studie- och yrkesvägledning bidrar till att elevernas behov tillgodoses. Utifrån resultatet av översynen ska regelverket om studie- och yrkesvägledningen anpassas efter skolornas behov. Jag vill även att tillgången till studie- och yrkesvägledning förbättras i skolorna.

Jag vill att studie- och yrkesvägledningen ges tydliga uppdrag att tillsammans med branschen bedriva informationsarbete på grundskolenivå. Denna typ av åtgärd har lokalt visat sig mycket effektiv, eftersom kunskapen om hur framför allt industriyrken har förändrats är dålig bland unga människor. Förlegade bilder av yrkens innehåll och status kan förändras och ungdomar får moderna, korrekta bilder av verkligheten. Sveriges arbetsmarknad är mycket könssegregerad, något som har betydelse för kvinnors och mäns hela arbetsliv och inkomst. Kvinnodominerade branscher och sektorer har lägre lön än mansdominerade branscher. Unga kvinnor söker sig i högre utsträckning till traditionellt mansdominerade branscher än unga män söker sig till traditionellt kvinnodominerade branscher. Det finns fler kvinnor i tillverkningsindustrin än det finns män inom vård och omsorg. Mot denna bakgrund bör det göras särskilda insatser redan i grundskolan för att få fler pojkar att intressera sig för vård och omsorg. Det bör läggas minst lika mycket resurser på att få pojkar intresserade av yrkesområden inom vård och omsorg som på att få flickor intresserade av teknik. Det är viktigt att skolans studie- och yrkesvägledning uppmuntrar eleverna att göra otraditionella val.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan om att modernisera yrkesvägledningen.

58. En modern elevhälsa, punkt 44 (S, MP)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Cecilia Dalman Eek (S) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 28 och

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 26 och

avslår motionerna

2013/14:Ub201 av Jonas Eriksson och Mats Pertoft (båda MP),

2013/14:Ub386 av Ellen Juntti (M),

2013/14:Ub399 av Anne Marie Brodén (M) och

2013/14:Ub579 av Tomas Eneroth m.fl. (S).

Ställningstagande

Såväl unga kvinnors som unga mäns psykiska hälsa försämras i Sverige. Ungdomar med psykisk ohälsa behöver hjälp och stöd i ett tidigt skede, och då behövs en väl fungerande elevhälsa med kunskap och resurser för att möta elever med psykisk ohälsa.

Idrottsundervisningen behöver utformas så att den stärker alla elevers lust att röra på sig och ska vara utspridd under hela året så att den stärker elevernas hälsa och inlärningsförmåga.

Vi vet att skolluncherna är viktiga för elevernas välmående och hälsa. Sambandet mellan en god hälsa och goda kunskapsresultat är också väl belagt. Vår uppfattning är att kommunerna ska erbjuda gymnasieeleverna avgiftsfria skolmåltider. Den stora majoriteten av kommunerna väljer också att erbjuda eleverna i de kommunala skolorna skolmåltider utan avgift och ersättning till de fristående gymnasieskolorna så att de inte tar ut någon avgift för skolmaten.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

59. Elevhälsovård, punkt 45 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:So664 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkandena 6, 7 och 9.

Ställningstagande

Skollagen har förtydligats när det gäller elevhälsa. Här står nu att det ska finnas tillgång till elevhälsa i form av olika yrkeskategorier. På vilket sätt detta ska ske och i vilken omfattning är dock inte klart. En rapport som Skolinspektionen publicerat visar att en tredjedel av rektorerna uppger att tillgången till psykologer inte är tillräcklig för att täcka elevernas behov i deras skolor. När det gäller specialpedagogiska insatser säger 20 procent av rektorerna att tillgången inte är tillräcklig. Det här visar att lagen inte är tillräckligt tydlig för att den ska efterlevas så som det var tänkt. Jag vill att området stärks och menar att det måste finnas ett högsta antal som är knutet till varje funktion inom elevhälsovården. Jag anser också att lagen bör kompletteras med en tydlig rätt för eleven. Det ska vara tydligt för eleven vad elevhälsan innebär, vilka personer som ingår där och vilka yrken de har. Eleven ska veta hur hen ska komma i kontakt med dessa och ska också kunna göra det när hen behöver.

Jag anser att den psykiska hälsan måste tas på stort allvar av elevhälsovården. Regelbundna uppföljningar av elevernas psykiska och psykosociala hälsa behöver göras. Mobbning är ett särskilt problem som i stor utsträckning kan medföra psykisk ohälsa och måste tas på stort allvar. Särskilt viktigt är det att uppmärksamma barn och unga som lever med närstående med missbruksproblem eller psykisk funktionsnedsättning, där behovet av stöd är extra stort. Alla barn med funktionsnedsättning behöver uppmärksammas särskilt. Skolinspektionen kritiserade i sin inspektion under det första halvåret 2013 71 procent av skolorna för att de brister i arbetet med särskilt stöd. Det gäller ofta att elever inte alltid ges stöd i den omfattning de har rätt till och att skolorna inte skyndsamt utreder elevers behov av särskilt stöd. Det ser jag som mycket allvarligt. Att inte få det stöd man behöver och har rätt till leder till ökad stress, gör det svårare för en att tillgodogöra sig undervisningen och kan samtidigt leda till ökad psykisk ohälsa. Regeringen bör adressera problemet och återkomma med förslag på hur detta kan åtgärdas.

Jag vill att Barnombudsmannen ges i uppdrag att tillsammans med SKL och fokusgrupper i skolan utarbeta en form av kontrakt som ger barnen en tydlig rätt och praktisk hänvisning så att de vet hur de ska göra för att komma i kontakt med elevhälsan vid olika typer av problem. Här ska också ingå att veta vart det är möjligt att vända sig på icke-skoltid och under lov. Vidare bör elevhälsan utökas så att även unga som av olika skäl inte går i skolan också kan fångas upp på samma sätt, och även för dem måste det finnas ett lika tydligt kontrakt och garanti med konkreta personer att kunna kontakta. Det ska gälla tills de skulle ha gått ut gymnasiet, dvs. i regel tills de har fyllt 19 år.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

60. Arbetsmiljö, punkt 46 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 21 och

avslår motion

2013/14:Ub208 av Hillevi Larsson (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Många av landets skolor lider av dåliga inomhusmiljöer, vilket är ett problem för såväl lärare som elever. Dessa problem kan vara exempelvis fukt, dålig luftkvalitet, flimmerbelysning, akustikproblem eller stor risk för Legionella. Jag vill att staten tar ett större ansvar för upprustningen av landets skollokalerna.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

61. Kränkande behandling, punkt 47 (S, MP)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Cecilia Dalman Eek (S) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 30 och

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 27 och

avslår motionerna

2013/14:Ub401 av Anne Marie Brodén (M),

2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 4,

2013/14:Ub527 av Arhe Hamednaca (S) och

2013/14:Ub575 av Johnny Skalin (SD).

Ställningstagande

Den svenska skolan ska stå för absolut nolltolerans mot mobbning och kränkande behandling. Det är helt oacceptabelt att ens en enda elev ska behöva gå till skolan och vara rädd för att utsättas för mobbning och kränkningar. Elever som har blivit utsatta för mobbning berättar ofta om att de

utsätts för en andra kränkning när de inte tas på allvar och inte blir trodda av de vuxna i sin närhet. Vi behöver förstärka arbetet mot mobbning, kränkningar, trakasserier och diskriminering i skolan. För att skolorna ska ha möjlighet att genomföra ett lyckat arbete mot mobbning krävs kvalitetssäkrade och evidensbaserade antimobbningsmetoder och kunskap och kompetens om mobbningens mekanismer. Lärare och annan skolpersonal behöver få den kunskap och kompetens som krävs såväl för att kunna arbeta förebyggande mot mobbning som för att kunna hantera reella mobbningssituationer. Vilka metoder som fungerar måste tas fram genom forskning och utvärderas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

62. Kränkande behandling, punkt 47 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 4 och avslår motionerna

2013/14:Ub401 av Anne Marie Brodén (M),

2013/14:Ub527 av Arhe Hamednaca (S),

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 30,

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 27 och

2013/14:Ub575 av Johnny Skalin (SD).

Ställningstagande

Regeringen bör skyndsamt utreda hur ett system med s.k. jourkolor ska kunna införas i samtliga svenska kommuner. Till sådana skolor ska den som inte fungerar i den normala skolsituationen kunna flyttas med omedelbar verkan. Dessa åtgärder syftar till att den som ägnar sig åt mobbning ska få hjälp att komma ut ur sitt destruktiva beteende och till att övriga elever ska ges en rimlig möjlighet till en trygg och lugn tillvaro med studier i skolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

63. Lex Sarah, punkt 48 (S, MP, V)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Rossana Dinamarca (V), Cecilia Dalman Eek (S) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 31 och

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 31.

Ställningstagande

Vi har under flera år föreslagit att en "lex Sarah" ska införas i skolan som innebär att all skolpersonal oavsett huvudman ska vara skyldig att rapportera missförhållanden i skolan eller om läroplanen eller värdegrunden inte följs, däribland om skolan inte får stopp på de kränkningar och trakasserier en elev utsätts för. En utredning har nu lämnat ett betänkande i frågan, och vi ser fram emot ett konkret förslag på lagstiftning från regeringen. Vi vill se en skärpning av lagen om skolors skyldighet att agera mot kränkningar så att skolor blir skyldiga att få stopp på mobbningen inom en viss tidsperiod och eleven annars kan kräva skadestånd.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

64. Jämställdhet, punkt 49 (S)

av Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 32 och avslår motionerna

2013/14:Ub393 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 6 och

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 14.

Ställningstagande

En jämställd skola är en skola där både flickor och pojkar trivs, utvecklas och lär sig mycket. Om jämställdhetsarbetet i skolan ska bli effektivt måste det bedrivas kontinuerligt och inte i projekt för en begränsad tid, vare sig nationellt eller på den enskilda skolan. Jämställdhetsarbetet i skolan bör bedrivas enligt principen om jämställdhetsintegrering. Det finns ett behov att förstärka den del av jämställdhetsarbetet som handlar om ämnesstoffet och ämnesdidaktiken. Ämnesdidaktiken och arbetssätten i skolan bör så långt möjligt bygga på evidens och varieras för att passa elevers olika sätt att lära. Jämställdhet är ett kunskapsområde, och lärare behöver kunskaper för att kunna anlägga jämställdhetsperspektiv på ämnesinnehållet och ämnesdidaktiken i skolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

65. Jämställdhet, punkt 49 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 14 och avslår motionerna

2013/14:Ub393 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 6 och

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 32.

Ställningstagande

Studier visar att läs- och skrivförmåga har en avgörande betydelse för en god utveckling också i andra ämnen. Skolverket har av den anledningen initierat kompetensutvecklingsprojekt för att stärka lärarnas möjligheter att undervisa eleverna i språk och kommunikation ur ett jämställdhetsperspektiv. Insatserna pågår under innevarande och nästa år. Jag anser att det är ett bra initiativ, men det behöver genomföras på bred front och vara av långsiktig karaktär. Regeringen bör låta utreda hur elevernas språk-, läs- och skrivutveckling kan stärkas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

66. Jämställdhet, punkt 49 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub393 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 6 och avslår motionerna

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 14 och

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 32.

Ställningstagande

Arbetet med jämställdhet och likabehandling är väl förankrat och tydligt i förskolans och skolans styrdokument. För att skapa stabilitet och kontinuitet i arbetet med jämställdhet i skolan föreslår jag att man ska utreda ett upprättande av resurscentrum för jämställdhet i varje kommun. Resurscentrumen skulle vara till för att stärka kompetensen bland utbildningsförvaltningarnas personal, skolledare, arbetslag och lärare. Ett resurscentrum skulle ha anställda med expertkunskap i genus och jämställdhet, våld i relationer och allmän sociologi osv. Resurscentrumen skulle anordna kurser för skolorna och också ha till uppgift att bedöma kvaliteten på genusarbetet i skolorna.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

67. Genusperspektiv i styrdokument, punkt 50 (MP, V)

av Rossana Dinamarca (V) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 50 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub393 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

I Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr 11) finns avsnitt om skolans uppdrag. Här beskrivs ett antal perspektiv som ska finnas med i all undervisning – ett historiskt, ett internationellt och ett etiskt perspektiv och ett miljöperspektiv. Vi menar att till dessa bör läggas ett genusperspektiv som ges följande lydelse: ”Genom genusperspektivet får eleverna möjlighet att ytterligare nansera frågorna om mång-

fald, makt och jämlikhet. Undervisningen stöder därmed eleverna i deras identitetsskapande process och ger dem förutsättningar att själva ta ställning och påverka rådande könsmaktsstrukturer.”

I Läroplanen för gymnasieskolan bör avsnittet om genusperspektiv placeras direkt efter det etiska perspektivet och ges följande lydelse: ”Genusperspektivet stöder elevernas utveckling och identitetsskapande process. Det ska ge kunskap om maktrelationen mellan gruppen kvinnor och gruppen män samt om hur begreppen kvinnligt och manligt konstrueras inom en patriarkal ordning. Det ska ge eleverna förutsättningar att själva ta ställning och kunna påverka rådande könsmaktsstrukturer.”

På högskolenivå menar vi att kunskapsaspekten av jämställdhet i ett första steg måste skrivas in i examensordningarna. Det gäller alla examina, men det är särskilt viktigt och betydelsefullt i alla de utbildningar som leder till yrken som medför arbete med människor, såsom lärare, läkare, sjuksköterska, jurist, socionom, psykolog och studievägledare. I t.ex. lärarexamen finns i dag ett mål om att lärarstudenten ska inse betydelsen av könsskillnader i undervisningssituationen och vid presentation av ämnesstoffet. Vi menar att detta är både vagt och oklart och föreslår följande lydelse: ”Lärarstudenten ska inse betydelsen av könsmaktsordning i skolans hela verksamhet och i undervisningen, i relationen till eleverna likvärt som vid valet och presentationen av ämnesstoffet.”

Regeringen bör vidta de åtgärder som anförs ovan.

68. Genuspedagoger, punkt 51 (MP, V)

av Rossana Dinamarca (V) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 51 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub393 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

För att jämställdhetsarbetet ska vara framgångsrikt måste det finnas med i hela verksamheten i förskola och skola. Genuspedagogerna skulle kunna ha en viktig del i detta arbete, men för att genuspedagogerna ska få möjlighet att nå alla anställda krävs det att de är fler. En genuspedagog per kommun är otillräckligt. En annan förutsättning för att genuspedagogernas kompetens ska kunna tas till vara är att de har tillräckligt med tid och resurser till sitt förfogande. För att genuspedagogernas kunskaper ska kunna utnyttjas på bästa sätt bör regeringen ge Skolverket i uppdrag att ta fram råd och riktlinjer för hur genuspedagogerna ska arbeta med jämställdhetsfrågorna.

Jämställdhetsdelegationen föreslog 2006 att det skulle finnas minst en genuspedagog per 25 anställda 2012. Trots att det inte finns någon nationell statistik över genuspedagoger hos vare sig Utbildningsdepartementet, Skolverket eller Sveriges Kommuner och Landsting kan vi konstatera att det målet är långt ifrån uppnått. Skolverket bör få i uppdrag att upprätta nationell statistik över genuspedagoger.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

69. Genuspedagogik, punkt 52 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 52 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:A405 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 1 och avslår motionerna 2013/14:Ub393 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 5 och 2013/14:Ub499 av Kerstin Engle m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag ställer mig kritisk till stora delar av dagens genuspedagogik. Jag vill se en avveckling av det skattefinansierade stödet till genuspedagogik och annan verksamhet där staten med utgångspunkt i mycket svagt vetenskapligt förankrade politiska teorier försöker experimentera med, eller ändra på, våra barns och ungdomars beteendemönster och könsidentitet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

70. Genuspedagogik, punkt 52 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 52 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub393 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 5 och avslår motionerna 2013/14:Ub499 av Kerstin Engle m.fl. (S) yrkande 1 och 2013/14:A405 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Jämställdhet är ett rörligt kunskapsområde. Ny forskning och nya erfarenheter läggs hela tiden till den tidigare kunskapen, och nya metoder och förhållningssätt utvecklas för att främja jämställdheten. För att genuspedagogernas arbete ska vara framgångsrikt är det viktigt att de får tillgång till ny kunskap. Redan utbildade genuspedagoger måste därför få möjlighet att fortbilda sig och få kontinuerlig kompetensutveckling. Bland annat bör de medel som regeringen har avsatt till lärares fortbildning och kompetensutveckling i det s.k. Lärarlyftet också komma genuspedagoger till del.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

Särskilda yttranden

1. Modernare regelverk för fristående skolor, punkt 10 (V)

Rossana Dinamarca (V) anför:

Jag har valt att inte reservera mig mot utskottets beslut, men vill med ett särskilt yttrande framföra följande.

Det regelverk som reglerar förutsättningar för etablering och uppföljning av fristående skolor infördes i början av 1990-talet. Målet var att skapa pedagogisk mångfald och en större möjlighet för skolpersonal och föräldrar att påverka skolan genom t.ex. lärar- och föräldrakooperativ.

Regelverket för fristående skolor behöver uppdateras och moderniseras. Också fristående skolor tjänar på ett modernt regelverk som är brett förankrat och därmed långsiktigt hållbart. Elever och deras föräldrar ska kunna känna trygghet i elevernas skolval.

2. Godkännande av enskild som huvudman, punkt 11 (V)

Rossana Dinamarca (V) anför:

Jag har valt att inte reservera mig mot utskottets beslut, men vill med ett särskilt yttrande framföra att jag är positiv till att öka kommunernas inflytande vid etablering av fristående skolor genom kommunalt veto. Anledningen är att kommuner i dag är ansvariga för alla elevers skolgång, men de har inte makt över hur skolan organiseras och dimensioneras. Det finns i dag få krav på de huvudmän som vill starta en fristående skola. Kvalitetskraven för tillstånd bör skärpas så att inte oseriösa huvudmän får tillstånd att starta skolor. Det finns en risk för att vinstdrivande fristående skolor sänker utbildningens kvalitet för att maximera vinsten.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motion från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av en lag motsvarande lex Sarah för skolan.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:Fi271 av Lars Johansson m.fl. (S):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunernas yttrande inför etablering av friskolor ska tillmätas avgörande betydelse.

2013/14:Fi283 av Gustav Fridolin m.fl. (MP):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillstånd för skolverksamhet vid ägarbyte.

2013/14:Ju389 av Irene Oskarsson (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skolan bör undervisa i säkerhet och etik på internet i syfte att undvika smutskastning på nätet.

2013/14:C211 av Jan Lindholm (MP):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur ett program för att åtgärda våra barns undermåliga arbetsmiljöer kan utformas och finansieras.

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppdra åt Skolverket och Universitetskanslersämbetet att göra en översyn och utvärdering om utbildning i mediekritisk kompetens samt, om behov finns, att arbeta för att utbildningen utvecklas i denna fråga.

2013/14:So339 av Agneta Luttröpp och Mats Pertoft (båda MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om övergripande kompetenshöjning om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar inom skolan.

2013/14:So457 av Anita Brodén m.fl. (FP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att förhindra mobbning och därmed minska risken för suicid.

2013/14:So664 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av en kraftigt förstärkt elevhälsovård.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skollagen bör kompletteras med en tydlig rätt och garanti för eleven att få insatser via elevhälsovårdens olika yrkeskategorier vid behov.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det i elevhälsans uppgift bör ingå att ge elever information om vart de vid olika problem kan vända sig utanför skoltid och på lov.

2013/14:Kr257 av Lars Ohly m.fl. (V):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skolpersonalen bör ges kompetensutveckling i hur fysisk aktivitet kan integreras i skoldagens samlade aktiviteter.

2013/14:Kr262 av Anita Brodén m.fl. (FP):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i skolan arbeta aktivt för att förhindra mobbning, då det visar sig finnas ett samband mellan mobbning och suicid.

2013/14:Kr339 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en strategi som ska tillse att inga skolhuvudmän bryter mot lagen avseende skolbibliotek.

2013/14:Ub201 av Jonas Eriksson och Mats Pertoft (båda MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning om hälsofrämjande och pedagogiska utemiljöer för barn och elever.

2013/14:Ub208 av Hillevi Larsson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utse skyddsombud för förskolebarn och yngre skolbarn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyddsombud för förskolebarn och yngre skolbarn ska ges samma rättigheter att agera mot arbetsmiljöfaror som de anställdas skyddsombud har enligt arbetsmiljölagen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning och utökade befogenheter för elevskyddsombud på högstadie- och gymnasienivå.

2013/14:Ub209 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra arbetsmiljölagen så att förskolebarn får samma skydd som förskolepersonal och skolbarn.

2013/14:Ub211 av Esabelle Dingizian (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en handlingsplan om studie- och yrkesvägledning.

2013/14:Ub212 av Esabelle Dingizian (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändringar i skollagen när det gäller elevkårer och elevinflytande i gymnasieskolan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utreda hur en särskild elevkårsförordning skulle kunna se ut och fungera.

2013/14:Ub222 av Andreas Carlson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka studie- och yrkesvägledarens roll som en länk mellan skola och näringsliv.

2013/14:Ub224 av Andreas Carlson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att betyg ska kunna innehålla frivillig information om en elevs ideella engagemang inom ramen för skolans arbete.

2013/14:Ub227 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökat inslag av fysiska aktiviteter i skolan.

2013/14:Ub234 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nätmobbning.

2013/14:Ub239 av Gustaf Hoffstedt (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om distansutbildning i landsbygdsskolor.

2013/14:Ub243 av Christer Winbäck (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad hbtq-kunskap hos lärare och skolpersonal.

2013/14:Ub245 av Helene Petersson i Stockaryd (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att införa en regional nivå i skol-systemet.

2013/14:Ub248 av Pia Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokratisk skolning och elevinflytande.

2013/14:Ub251 av Pia Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lärare och skolläda-re bör omfattas av samma breda registerkontroll som de verksamheter som lyder under Socialstyrelsen.

2013/14:Ub254 av Agneta Luttröpp och Mats Pertoft (båda MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetsmiljölagen även ska omfatta barnen i förskolor och fritidshem.

2013/14:Ub256 av Karin Granbom Ellison (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av insatser i skolan för ökad simkunnighet bland barn och unga.

2013/14:Ub259 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten att öka inslaget av idrott och hälsa i grundskolan.

2013/14:Ub261 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten till fler skoldagar per läsår och minimum av garanterad undervisningstid inom grundskolan.

2013/14:Ub264 av Monica Green (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mer fysisk aktivitet i förskolan och skolan.

2013/14:Ub268 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skolor ska släppa in fackliga organisationer för att informera eleverna om rättigheter och skyldigheter i arbetslivet.

2013/14:Ub269 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skolans demokratiuppdrag bör innefatta att politiska partier släpps in i grundskolor, gymnasier, folkhögskolor, komvux, högskolor, universitet, sfi m.fl. utbildningar.

2013/14:Ub272 av Christer Adelsbo (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta regler för godkännande av konfessionella friskolor.

2013/14:Ub273 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ekonomiska förutsättningar grundade på elevers behov.

2013/14:Ub276 av Hillevi Larsson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om simundervisning på förskolenivå.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det är skolans ansvar att alla barn lär sig simma.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att specialundervisning i simning vid behov ska arrangeras inom ramen för skolgymnastiken.

2013/14:Ub289 av Désirée Liljevall (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över it-kompetensen bland landets lärare samt att planera för förbättrad tillgång till digitala hjälpmedel.

2013/14:Ub292 av Lena Hallengren m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barns rätt till förskola eller skola under den tid de tvingas leva i skyddat boende med sin mamma.

2013/14:Ub304 av Hans Rothenberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolingens förhållanden.

2013/14:Ub307 av Irene Oskarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur Bunkeflomodellen kan fungera som vägledande inom svenskt skolväsen när det gäller ökad fysisk aktivitet i skolan.

2013/14:Ub313 av Sten Bergheden (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att se över förutsättningarna för mer jobbfokus inom studie- och yrkesvägledningen.

2013/14:Ub316 av Eliza Roszkowska Öberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av möjligheterna att öka lärarnas it-kompetens.

2013/14:Ub318 av Jabar Amin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dra in tillstånden för två internatskolor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram regelverk som syftar till att förplikta internatskolor att inte ta ut elevavgifter för internatverksamheten som är högre än snittet för internatavgift på en folkhögskola.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att internatskolor inte får ta ut elevavgifter i övrigt.

2013/14:Ub320 av Anders Hansson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga möjligheten till mer idrott i skolan.

2013/14:Ub323 av Annelie Enochson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort kravet på synnerliga skäl och återställa lagformuleringen till motsvarande lagen från 1985.

2013/14:Ub325 av Anders Ahlgren och Helena Lindahl (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fjärrundervisning ska tillåtas inom skolans samtliga ämnen och kurser.

2013/14:Ub327 av Jabar Amin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att varje elev på ett fritidshem har rätt att möta utbildad personal.

2013/14:Ub328 av Agneta Gille och Lena Sommestad (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nationellt och internationellt verka för utbildning i hållbar utveckling.

2013/14:Ub341 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Mattias Jonsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att stimulera arbetet med lärande för hållbar utveckling inom all utbildning.

2013/14:Ub342 av Désirée Liljevall (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mer fysisk aktivitet i skolan.

2013/14:Ub343 av Désirée Liljevall (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en förbättrad sex- och samlevnadsundervisning i skolan.

2013/14:Ub345 av Isak From m.fl. (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kompetensutveckling av lärare och rektorer.

2013/14:Ub349 av Hannah Bergstedt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovsstyrd skolpeng.

2013/14:Ub351 av Johan Löfstrand (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att behålla lokala skolstyrelser med elevmajoritet.

2013/14:Ub353 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning för förskolechefer.

2013/14:Ub355 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga möjligheten att se över en nationell strategi för karriärvägledning.

2013/14:Ub356 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolidrott för barn med funktionsnedsättning.

2013/14:Ub358 av Jenny Petersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Skolinspektionens roll som tillsynsmyndighet.

2013/14:Ub364 av Roza Güclü Hedin och Kurt Kvarnström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en arbetsmiljötillsyn över skolorna.

2013/14:Ub375 av Mats Pertoft (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur man på bästa sätt kan förstärka skolors möjligheter att få stöd med att införa skolträdgårdar som en del av skolarbetet för dess pedagogiska och kunskapsmässiga effekter.

2013/14:Ub376 av Mats Pertoft (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett förtydligande i skolformsförordningen om att tilläggsbelopp för elever med särskilda behov även kan avse åtgärder i undervisningssituationen.

2013/14:Ub377 av Ulf Holm (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mer fysisk aktivitet i skolan.

2013/14:Ub381 av Mats Pertoft (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om skolgång under sjukhusvistelse.

2013/14:Ub386 av Ellen Juntti (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga möjligheten att se över att införa särskilda skolprogram i läroplanerna för förskolan och grundskolan där skolbarn informeras om brott mot barn.

2013/14:Ub393 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar i läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan samt i högskoleförordningens examensordningar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att utarbeta råd och riktlinjer för hur genuspedagogerna ska arbeta med jämställdhetsfrågorna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att upprätta nationell statistik över genuspedagoger.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de pengar som regeringen har avsatt till lärares fortbildning och kompetensutveckling i det s.k. Lärarlyftet också ska komma genuspedagoger till del.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda upprättande av resurscentrum för jämställdhet i skolan i varje kommun.

2013/14:Ub395 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt elevinflytande.

2013/14:Ub396 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att beviljade tillstånd för skolverksamhet bör dras tillbaka om det kan konstateras att gällande regler inte har följts vid försäljning av kommunala skolor till privata intressenter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en stopplag för etablering av fristående skolor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en avgift för Skolinspektionens prövning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunernas yttranden till Skolinspektionen vid start av fristående skolor.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skolinspektionen bör ha möjlighet att omedelbart stänga en fristående skola.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa nationella regler för resursfördelningen till skolan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om närhetsprincipen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör tillsättas en separat utredning med fokus på hur staten åter kan bli huvudman för den svenska skolan.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en bred partipolitisk överenskommelse om politiken kring nationella prov.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att utreda ett inrättande av en läromedelsmärkning à la Svanen för de läromedel som är utformade i enlighet med läroplanernas värdegrund.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur varje lärare och elev kan få tillgång till en dator och kunskap i källkritik.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör införas en tydlig definition i skollagen på vad som får kallas ett skolbibliotek.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skolverket bör få i uppdrag att bedriva utvecklingsarbete för hur man driver små skolor med hög kvalitet.

2013/14:Ub397 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till en ändring i skollagen i syfte att ge kommunerna makt över etableringen av nya förskolor genom att ingå kommunala förskoleavtal med privata utförare.

2013/14:Ub398 av Anne Marie Brodén (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra möjligheterna för barns psykiska hälsa.

2013/14:Ub399 av Anne Marie Brodén (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheterna att införa starkare direktiv kring elevhälsans jämställdhetsperspektiv i Sveriges kommuner och deras skolor.

2013/14:Ub401 av Anne Marie Brodén (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mobbning och kränkningar i förskolan och skolan.

2013/14:Ub405 av Anne Marie Brodén (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att överväga om kommunen bör förbättra möjligheterna till en lugnare miljö i förskolan.

2013/14:Ub407 av Nina Lundström (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra möjligheterna till distansundervisning för de nationella minoriteterna.

2013/14:Ub409 av Mats Pertoft och Jabar Amin (båda MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla särskilda förutsättningar för alternativa och icke vinstutdelande friskolor.

2013/14:Ub413 av Andreas Carlson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda att de nationella proven rättas av nationella examinatorer.

2013/14:Ub414 av Henrik Ripa (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten att förbättra antimobbningsarbetet i grundskolan och gymnasiet.

2013/14:Ub415 av Henrik Ripa (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevkårers ställning i skollagen och om intyg för engagemang i elevkåren.

2013/14:Ub417 av Johan Forssell (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av att verka för skolmiljöer som inbjuder till fysisk aktivitet.

2013/14:Ub418 av Olle Thorell m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla förskolebarn ska omfattas av arbetsmiljölagen.

2013/14:Ub424 av Agneta Gille m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge kommunerna större möjligheter att påverka etableringen av friskolor.

2013/14:Ub426 av Olle Thorell (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att begränsa antalet lediga dagar som elever tillåts ha utöver skolloven.

2013/14:Ub427 av Olle Thorell och Anna Wallén (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av fler pedagoger med genuskunskap inom skolan och förskolan.

2013/14:Ub429 av Peter Hultqvist och Carin Runeson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avskaffande av särskilda statsbidrag och möjligheten att ta ut avgifter för undervisning vid de s.k. riksinternaten.

2013/14:Ub430 av Jabar Amin m.fl. (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nationellt skolutvecklingscenter med Skolverket som huvudman.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 5.8 om att Specialpedagogiska skolmyndigheten ska få i uppdrag att ansvara för likvärdighetsarbete för elever med hörselnedsättning.

2013/14:Ub432 av Jennie Nilsson och Hans Hoff (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av regelverket för fristående skolor.

2013/14:Ub434 av Jennie Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka skolhälsovården.

2013/14:Ub435 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om resurser i skolan.

2013/14:Ub447 av Fredrik Schulte (M):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att överväga en översyn av regelverket gällande grundskoleelevers möjlighet att gå i skolor som ligger i andra kommuner än den eleven är folkbokförd i.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att göra en översyn av reglerna om tillståndsgivningen för friskolor så att ett helt nytt tillstånd inte behöver utfärdas varje gång en friskolekoncern önskar etablera en ny skola.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att överväga att tillåta kommunala och fristående skolor att lägga ut delar av sin undervisning på entreprenad till andra friskolor.

2013/14:Ub449 av Anna Wallén m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre elevhälsa.

2013/14:Ub450 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utifrån problembeskrivningarna i denna motion inrätta en kommission för att med sakkunskap och reformistisk fantasi utarbeta en social investeringsstrategi med barnperspektiv för att över tid utjämna skillnader i kognitiv förmåga i befolkningen, främja social rörlighet mellan generationer och motverka segregering och polarisering i kunskapssamhället.

2013/14:Ub452 av Lars Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunerna ska ha ett avgörande inflytande vid etablering av nya friskolor.

2013/14:Ub453 av Margareta B Kjellin (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rekrytering av yrkeslärare.

2013/14:Ub456 av Ulf Nilsson och Lars Tysklind (båda FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att pröva schack som ett pedagogiskt verktyg i skolan.

2013/14:Ub457 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om god kompetens inom adhd och dyslexi.

2013/14:Ub464 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riktlinjer för skolavslutningar i kyrkan som inte strider mot grundlagen.

2013/14:Ub472 av Richard Jomshof och Carina Herrstedt (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska verka för att de ändringsförslag som föreslås i motionen genomförs i Lgr 11.

2013/14:Ub473 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att svensk grundskola, gymnasieskola och komvux ska få ett statligt huvudmannaskap samt att regeringen skyndsamt ska utreda hur övergången till ett statligt huvudmannaskap ska gå till.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska utreda hur ett system med s.k. jourkolor ska kunna införas i samtliga svenska kommuner, dit den som inte fungerar i den normala skolsituationen ska kunna flyttas med omedelbar verkan.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samtalspråket under skoltid, med undantag för språklektioner, alltid bör vara svenska – skolor för nationella minoriteter undantagna.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skolan ska förmedla en djupgående förståelse och acceptans för vårt svenska kulturarv.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skolan ska ge våra elever en naturlig relation till äldre generationer och motverka de ökande åldersklyftorna i samhället.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skolan ska lära ut den djupa innebörden av demokrati och respekt för andras åsikter samt stimulera till kritiskt och konstruktivt tänkande och reflektion kring etiska och moraliska frågor.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att etik och moral ska betonas mer än i dag, så att eleverna lär sig att samarbeta, visa hänsyn, kamratanda och ärlighet.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska genomföras en satsning på skolmiljön i den svenska grundskolan.

2013/14:Ub474 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det i likhet med det system som finns i Finland måste finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en ny friskola avser att ge, exempelvis en viss pedagogisk profil eller språkprofil, för att en friskola ska få starta.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lika villkor för fristående och kommunala skolor.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om öronmärkning av skolpengen så att grundbeloppet som betalas ut till huvudmannen enligt 10 kap. 38 § och 16 kap. 53 § skollagen endast ska få användas för de ändamål som anges i respektive paragraf och ingenting annat, samt att eventuella överskott av grundbeloppet ska återinvesteras i skolans verksamhet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett kommunalt veto mot friskoleetableringar.

2013/14:Ub475 av Carina Herrstedt (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Skolverkets rätt att utnämna lektorer.

2013/14:Ub476 av Annelie Enochson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att föräldrar ska kunna tillförsäkras en allsidig och saklig undervisning om sex och samlevnad i skolan.

2013/14:Ub483 av Lena Sommestad m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skola som främjar jämställdhet och likvärdiga livschanser.

2013/14:Ub486 av Arhe Hamednaca (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolans ansvar för att fördjupa elevers kunskaper om demokrati, demokratiska värden och mänskliga rättigheter.

2013/14:Ub490 av Gunnar Sandberg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av fysisk aktivitet i skolan.

2013/14:Ub499 av Kerstin Engle m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skola där genuspedagogik får ett större utrymme.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lärarna får utbildning i genuspedagogik så att invanda normsystem kan brytas på sikt.

2013/14:Ub502 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om resurser efter behov.

2013/14:Ub503 av Julia Kronlid och Carina Herrstedt (båda SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ämnet samlevnad och relationer bör få större utrymme i skolans sex- och samlevnadsundervisning än vad det får i dag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sex- och samlevnadsundervisningen bör kompletteras med undervisning av personer med rätt utbildning och behörighet såsom barnmorskor, sjuksköterskor och kuratorer.

2013/14:Ub504 av Richard Jomshof och Carina Herrstedt (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en hårdare granskning av de konfessionella friskolorna och om att de ska följa styrdokument och lagstiftning.

2013/14:Ub506 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att stärka ungas hälsokraft.

2013/14:Ub509 av Jessika Vilhelmsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om friskvård, fysisk aktivitet och motion i skolan.

2013/14:Ub516 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta kommunala utbildningsförvaltningar bedöma enskilda lovangelägenheter.

2013/14:Ub518 av Johan Hultberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minska matsvinnet.

2013/14:Ub523 av Lennart Axelsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ge kompletterande utbildning och validering.

2013/14:Ub527 av Arhe Hamednaca (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbjuda kränkande nollning i skolan.

2013/14:Ub530 av Eva Bengtson Skogsberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om koppling mellan skola och näringsliv.

2013/14:Ub532 av Eva Bengtson Skogsberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla den svenska distansundervisningen på gymnasie-nivå.

2013/14:Ub533 av Finn Bengtsson och Jessika Vilhelmsson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över utformningen av nationella prov i den svenska skolan.

2013/14:Ub543 av Veronica Palm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nationellt ansvar för små barns vattenvana och vikten av sim-kunnighet.

2013/14:Ub546 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kompetensutveckling för lärare i frågor om homo- och bisexuella och transpersoner.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om läroböcker i skolan.

2013/14:Ub547 av Kerstin Haglö m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolans ansvar för att förmedla kunskaper till eleverna om demokratiska värden och därmed stärka elevinflytandet.

2013/14:Ub549 av Oskar Öholm (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevers trygghet och säkerhet i skolan.

2013/14:Ub550 av Désirée Liljevall (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en nationell strategi för en förbättrad tillgång till digitala hjälpmedel i skolorna.

2013/14:Ub551 av Teres Lindberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lika spelregler för såväl kommunalt som privat drivna förskolor.

2013/14:Ub555 av Krister Hammarbergh (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga möjligheten att införa en obligatorisk rektorsutbildning för förskolechefer.

2013/14:Ub556 av Oskar Öholm (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevers hälsa.

2013/14:Ub560 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reklamverksamhet inom det svenska skolväsendet.

2013/14:Ub561 av Carina Herrstedt (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av mer fysisk aktivitet i skolan och skolmiljöer som inbjuder till fysisk aktivitet.

2013/14:Ub562 av Krister Hammarbergh (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lärarhandledare.

2013/14:Ub563 av Krister Hammarbergh (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en stärkt skolinspektion.

2013/14:Ub565 av Jabar Amin m.fl. (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bemannade skolbibliotek.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studie- och yrkesvägledning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolans demokratiupdrag.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolans värdegrundsarbete.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvecklad sex- och samlevnadsundervisning.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kritiska perspektiv på läromedel.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning och fortbildning för studie- och yrkesvägledare.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhetsperspektiv på språk-, läs- och skrivutveckling.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgång till kvalitetssäkrade läromedel.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om resursfördelning utifrån socioekonomiska faktorer.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lokala fonder för särskilt stöd.

2013/14:Ub567 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att resurser ska fördelas till skolan och elever efter deras behov.

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lärarna som nyckeln till framgång i skolan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om professionalisering av lärarrollen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att karriärtjänsterna också ska omfatta förskollärare.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lektorstjänsternas vetenskapliga inriktningar behöver breddas.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minska administrationen och låta lärare vara lärare.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd för framtidens lärande.

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en modern kunskapsskola för alla – Sveriges främsta konkurrensfördel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en långsiktig skolpolitik.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skola som ger alla elever likvärdiga möjligheter att lyckas i skolan.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att resurser ska fördelas till skolor och elever efter behov.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kunskap och uppföljning.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utmaningar för duktiga elever.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell it-strategi för skolan.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att modernisera regelverket för fristående skolor.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lex JB.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regler och villkor för riksinternaten.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunernas inflytande vid etablering av fristående skolor.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skattemedel avsedda för skolan ska gå till skolan.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det måste bli lättare att välja skola utifrån fakta.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om modern elevhälsa.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studiero.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbete mot mobbning och kränkande behandling.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en lag motsvarande lex Sarah för grundskolan.

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en jämställd skola.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om självstyrande skolor.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevinflytande.

2013/14:Ub571 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en bättre övergång från studier till arbetsliv.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att resurser ska fördelas till gymnasieskolor efter elevernas förutsättningar och behov.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utmaningar för duktiga elever.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att modernisera regelverket för fristående gymnasieskolor.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lex JB.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regler och villkor för riksinternaten.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevhälsa.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mobbning och kränkande behandling.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevers organisering och elevmajoritet i lokala styrelser.

2013/14:Ub575 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ändring i skollagen om mobbning.

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om syftet med dokumentation och administration i skolväsendet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de nationella provens syfte och utformning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett utvecklat arbete för bedömning och betygs-sättning.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om antalet nationella prov.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den pedagogiska professionens roll vid reformer inom skolområdet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att administrativa uppgifter för lärare ska ha en tydlig pedagogisk effekt.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skolverket ska få i uppdrag att göra en översyn av föreskrifter och allmänna råd kopplade till dokumentationsförfaranden.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nationellt utvecklingsarbete med syftet att stärka arbetet med bedömning och betygssättning.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om benämning på karriärtjänster.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lektoreernas forskningsanknytning.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om forskningsmeriter inom allmäändidaktik, pedagogik och utbildningsvetenskap.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den process och finansiering som är kopplad till karriärtjänsterna.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en finansieringsplan för lärarlegitimeringsreformen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om introduktionsperioden för lärare.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förutsättningar för kollegialt lärande.

2013/14:Ub579 av Tomas Eneroth m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolors informationsansvar.

2013/14:T507 av Désirée Liljevall (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka it-kompetensen i samhället.

2013/14:N210 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den samlade kunskapen om den sociala ekonomins betydelse bör förankras inom utbildningsväsendets olika delar.

2013/14:N333 av Christer Nylander (FP):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Skåne som försöksområde för statligt huvudmannaskap för skolan.

2013/14:A353 av Mattias Karlsson och David Lång (båda SD):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge direktiv till landets skolor om att betydande och motverkande av svenskfientlighet ska ingå som en naturlig del i skolornas värdegrundsarbete.

2013/14:A398 av Gustav Fridolin m.fl. (MP):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att modernisera studie- och yrkesvägledningen.

2013/14:A405 av Mattias Karlsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om genuspedagogik.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 53

Motion	Motionärer	Yrkanden
53. Motioner som bereds förenklat		
2013/14:C211	Jan Lindholm (MP)	4
2013/14:So339	Agneta Luttröpp och Mats Pertoft (båda MP)	3
2013/14:So457	Anita Brodén m.fl. (FP)	2
2013/14:Kr262	Anita Brodén m.fl. (FP)	6
2013/14:Ub208	Hillevi Larsson (S)	1 och 2
2013/14:Ub209	Hillevi Larsson (S)	
2013/14:Ub211	Esabelle Dingizian (MP)	
2013/14:Ub212	Esabelle Dingizian (MP)	1 och 2
2013/14:Ub222	Andreas Carlson (KD)	
2013/14:Ub224	Andreas Carlson (KD)	
2013/14:Ub227	Jan Lindholm (MP)	
2013/14:Ub234	Hans Hoff (S)	
2013/14:Ub248	Pia Nilsson (S)	
2013/14:Ub254	Agneta Luttröpp och Mats Pertoft (båda MP)	
2013/14:Ub256	Karin Granbom Ellison (FP)	
2013/14:Ub259	Gunilla Nordgren (M)	
2013/14:Ub261	Gunilla Nordgren (M)	
2013/14:Ub264	Monica Green (S)	
2013/14:Ub268	Hillevi Larsson (S)	
2013/14:Ub269	Hillevi Larsson (S)	
2013/14:Ub272	Christer Adelsbo (S)	
2013/14:Ub273	Lars Mejern Larsson m.fl. (S)	1
2013/14:Ub276	Hillevi Larsson (S)	2 och 3
2013/14:Ub289	Désirée Liljevall (S)	
2013/14:Ub292	Lena Hallengren m.fl. (S)	
2013/14:Ub307	Irene Oskarsson (KD)	
2013/14:Ub313	Sten Bergheden (M)	2
2013/14:Ub316	Eliza Roszkowska Öberg (M)	
2013/14:Ub320	Anders Hansson (M)	
2013/14:Ub323	Annelie Enochson (KD)	
2013/14:Ub327	Jabar Amin m.fl. (MP)	1
2013/14:Ub328	Agneta Gille och Lena Sommestad (båda S)	
2013/14:Ub341	Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Mattias Jonsson (båda S)	
2013/14:Ub342	Désirée Liljevall (S)	
2013/14:Ub343	Désirée Liljevall (S)	
2013/14:Ub345	Isak From m.fl. (S)	2
2013/14:Ub349	Hannah Bergstedt (S)	
2013/14:Ub351	Johan Löfstrand (S)	
2013/14:Ub353	Helena Bouveng (M)	

Motion	Motionärer	Yrkanden
2013/14:Ub355	Helena Bouveng (M)	
2013/14:Ub356	Helena Bouveng (M)	
2013/14:Ub364	Roza Güclü Hedin och Kurt Kvarnström (båda S)	
2013/14:Ub377	Ulf Holm (MP)	
2013/14:Ub398	Anne Marie Brodén (M)	
2013/14:Ub405	Anne Marie Brodén (M)	
2013/14:Ub414	Henrik Ripa (M)	
2013/14:Ub417	Johan Forssell (M)	
2013/14:Ub418	Olle Thorell m.fl. (S)	
2013/14:Ub424	Agneta Gille m.fl. (S)	
2013/14:Ub427	Olle Thorell och Anna Wallén (båda S)	
2013/14:Ub432	Jennie Nilsson och Hans Hoff (båda S)	
2013/14:Ub434	Jennie Nilsson (S)	
2013/14:Ub435	Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S)	
2013/14:Ub449	Anna Wallén m.fl. (S)	
2013/14:Ub456	Ulf Nilsson och Lars Tysklind (båda FP)	
2013/14:Ub457	Lotta Olsson (M)	
2013/14:Ub472	Richard Jomshof och Carina Herrstedt (båda SD)	
2013/14:Ub475	Carina Herrstedt (SD)	
2013/14:Ub476	Annelie Enochson (KD)	
2013/14:Ub483	Lena Sommestad m.fl. (S)	
2013/14:Ub486	Arhe Hamednaca (S)	
2013/14:Ub490	Gunnar Sandberg (S)	
2013/14:Ub503	Julia Kronlid och Carina Herrstedt (båda SD)	1 och 3
2013/14:Ub504	Richard Jomshof och Carina Herrstedt (båda SD)	
2013/14:Ub509	Jessika Vilhelmsson (M)	
2013/14:Ub516	Johnny Skalin (SD)	
2013/14:Ub518	Johan Hultberg (M)	
2013/14:Ub523	Lennart Axelsson m.fl. (S)	
2013/14:Ub530	Eva Bengtson Skogsberg (M)	
2013/14:Ub546	Jonas Gunnarsson m.fl. (S)	1 och 2
2013/14:Ub547	Kerstin Haglö m.fl. (S)	
2013/14:Ub549	Oskar Öholm (M)	
2013/14:Ub550	Désirée Liljevall (S)	
2013/14:Ub555	Krister Hammarbergh (M)	
2013/14:Ub556	Oskar Öholm (M)	
2013/14:Ub560	Richard Jomshof m.fl. (SD)	
2013/14:Ub561	Carina Herrstedt (SD)	
2013/14:T507	Désirée Liljevall (S)	1
2013/14:A353	Mattias Karlsson och David Lång (båda SD)	4